

SISÄLLYS

	JOHDANTO	3
1	TOIMINTA-AJATUS JA ARVOPERUSTA	7
2	TOIMINTAKULTTUURIN PÄÄPIIRTEET JA OPISKELUYMPÄRISTÖ	7
3	AIHEKOKONAISUUDET	9
4	OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	
	4.1 Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö	10
	4.2 Ohjaustyön suunnitelma	11
	4.3 Opiskelijahuolto	14
	4.4 Opiskelijan erityinen tuki	15
	4.5 Koulun turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen....	16
	4.6 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus	17
5	HÄMEENLINNAN LYSEON LUKION TUNTIJAKO	18
6	KIELIOHJELMA	19
7	ITSENÄISEN OPISKELUN PERIAATTEET	19
8	TIETOSTRATEGIA	19
9	YHTEISTYÖTAHOT	
	9.1 Yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioden kanssa	20
	9.2 Yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa	20
10	OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI	
	10.1 Arvioinnin tavoitteet ja kurssisuorituksen arviointi	21
	10.2 Kurssin uusinta	22
	10.3 Muissa oppilaitoksissa suoritettut opinnot	22
	10.4 Oppiaineen oppimäärän arviointi	23
	10.5 Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet ..	23
	10.6 Lukion oppimäärän suoritus	24
	10.7 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu	24
	10.8 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	24
11	TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI	26
12	TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT OPPIAINEITTAIN JA KURSSEITTAIN	
	12.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	26
	12.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI.....	32
	12.2.1 Ruotsi A1-oppimäärä	32
	12.2.2 Ruotsi B1-oppimäärä	35

12.3	VIERAAT KIELET	
12.3.1	Englanti	42
12.3.2	Saksa	48
12.3.3	Ranska	62
12.3.4	Italia	65
12.3.5	Latina	68
12.4	MATEMATIIKKA	
12.4.1	Lyhyt oppimäärä	69
12.4.2	Pitkä oppimäärä	74
12.5	BIOLOGIA	83
12.6	MAANTIEDE	90
12.7	FYSIIKKA	95
12.8	KEMIA	99
12.9	USKONTO	
12.9.1	Evangelisluterilainen uskonto	105
12.9.2	Ortodoksinen uskonto	109
12.9.3	Muut uskonnot	111
12.10	ELÄMÄNKATSOMUSTIETO	112
12.11	FILOSOFIA	116
12.12	HISTORIA	119
12.13	YHTEISKUNTAOPPI	125
12.14	PSYKOLOGIA	129
12.15	TERVEYSTIETO	134
12.16	MUSIIKKI	137
12.17	KUVATAIDE	141
12.18	LIIKUNTA	145
12.19	OPINTO-OHJAUS	149
12.20	TIETOTEKNIikka	153
12.21	TEATTERITAIDE	154
12.22	MUALLA SUORITETUT KURSSIT	155
12.23	TEKNINEN KÄSITYÖ	156
12.24	POIKKITIETEELLINEN KURSSI	156
	LIITTEET	

JOHDANTO

1. Opetussuunnitelman valmistelu

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat lukiolaki ja -asetus, valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun opetuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja lukiokoulutuksen tuntijaosta, opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista, koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma ja lukioasetuksen 3§:n mukainen vuosittainen suunnitelma. Opetussuunnitelma on laadittu lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Koulukohtaista opetussuunnitelmaa on aloitettu työstämään keväällä 2004. Lukion opettajia oli mukana tekemässä perusasteen kuntakohtaista opetussuunnitelmaa eri aineissa ja aihekokonaisuuksissa. Lukioden osalta kuntakohtaista opetussuunnitelmaa ei tehty, mutta perusasteen valmisteluja hyödynnettiin esim. opiskelijahuoltotyön valmistelussa, ohjauksen suunnittelussa ja aihekokonaisuuksissa.

Lukion opettajat ja muu henkilökunta muodostivat aihealueittain ryhmiä, jotka valmistelivat opetussuunnitelman osakokonaisuuksia. Tiettyjen aihealueiden valmistelussa, esim. arvoperusta ja koulun toimintakulttuuri, olivat mukana kaikki koulun toimijat. Opettajat aineryhmittäin työstivät ainekohtaiset osuudet opetussuunnitelmaan. Edelleen valmisteluissa ovat olleet mukana asiantuntijoina tai kommentoijina opiskelijoiden huoltajat, opiskelijat, urheilulinjan valmentajat ja muut koulun sidosryhmät (mm. koululääkäri, terveydenhoitaja, sosiaalitoimi, nuorisotoimi, A-klinikka, entisten oppilaiden yhdistys).

Koulun opetussuunnitelma on asiakirja, joka on opetuksen perusta. Valtakunnallisiin perusteisiin koulun omassa opetussuunnitelmassa on lyöty koulun oma leima. Koulu ja opetus eivät etene oppikirjojen ohjaamana vaan osana opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä.

Lyseon lukion opetussuunnitelma on tehty käytettäväksi. Se on muokattu mahdollisimman tiiviiksi ja toimivaksi paketiiksi. Olemme ottaneet opetussuunnitelman perusteista vain välttämättömimmän tekstin ja muokanneet muun tekstin koulukohtaisesti. Käytämme valtakunnallista opetussuunnitelman perusteet -kirjaa oman koulukohtaisen opetussuunnitelman rinnalla (esim. kielitaidon tasojen kuvausasteikko). Myös sellaiset opetussuunnitelman perusteiden tiedot, kuten ruotsi äidinkielenä, saame äidinkielenä, romanikieli äidinkielenä, viittomakieli äidinkielenä jne., jotka eivät ole käytössä omassa lukiossamme, ovat pelkästään valtakunnallisessa materiaalissa. Ne lisätään koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan siinä vaiheessa, kun meillä on sellaisia opiskelijoita, joita ne koskevat.

Opetussuunnitelman liitteet täydentävät koulukohtaista opetussuunnitelmaa ja liitteitä on helppo päivittää omina kokonaisuuksinaan jatkuvan kehityksen ja muutosten myötä. Kriisikansiosta löytyvät ohjeet ja toimintamallit kriisitilanteiden varalle. Ryhmänohjaajan kansioon on koottu asioita, mitä ryhmänohjaajan tulee käsitellä lukiolaisten kanssa eri vuosiluokilla. Siellä on myös täytettäviä lomakkeita keskustelujen pohjaksi sekä erilaisia ohjeita ja neuvoja ryhmänohjaajan tehtävää varten. Liitteenä on myös Suomen opinto-ohjaajien yhdistyksen eettiset ohjeet.

2. Toiminta-ajatuksen ja arvoperustan taustaa

Lyseon lukion arvojen ja toiminta-ajatuksen lähtökohtana ovat nyky-yhteiskunnan tulevaisuuden koululle antamat uudet haasteet, uusi oppimis- ja tiedonkäsitys, arvomaailman muutokset ja koulun

opettajien varmuus siitä, että heillä on tahtoa ja kykyä omaksua opettajana muuttunut rooli. Opetussuunnitelmatyötä on ohjannut myös humanistis-kognitiivinen ihmiskäsitys, jonka mukaan opiskelija nähdään uteliaana, oppimishaluisena ja aktiivisesti omaa toimintaansa ohjaavana yksilönä. Sen mukaan opiskelija haluaa kehittää itseään ja kokeilla rajojaan. Toisaalta hän on kuitenkin tavoitteinen ja vastuuntuntoinen ja haluaa sekä pystyy tekemään itsenäisiä ratkaisuja. Hän vaikuttaa ympäristöönsä ja ympäristö häneen.

Tältä pohjalta lyseon lukion tehtävänä on

- antaa luja yleissivistys, joka mahdollistaa jatko-opintokelpoisuuden
- monipuolisten opiskeluvalmiuksien ja ongelmanratkaisutaitojen avulla auttaa nuorta kohtaamaan epävarmuutta ja muutosta ja ratkaisemaan ongelmia
- kehittää ajattelua ja sosiaalisia taitoja
- opettaa viestintätaitojen avulla kansainvälistymistä ja erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista
- tunnistaa omat kansalliset ja paikalliset juurensa
- opettaa elämänhallintataitoja ja vastuullisuutta itsestä, muista ja ympäristöstä
- terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan tukemista.

Tämä edellyttää uuden oppimis- ja tiedonkäsityksen soveltamista käytäntöön. Sen mukaan opiskelija on aktiivinen oman tietorakenteensa jäsentäjä. Hän on ensisijainen toimija, opettaja on ohjaaja, tukija ja kannustaja itsenäiseen ja eri tietolähteitä tehokkaasti hyödyntävään opiskeluun. Vastuuta siirretään myös opiskelijalle. Hän on mukana oppimisprosessissa kokonaisvaltaisesti: myös emotionaalinen ja sosiaalinen puoli ovat tärkeitä opiskeluprosessissa. Niinpä opettaja luo yhdessä opiskelijan kanssa positiivisen, oppimiselle suotuisan ilmapiirin. Opetuksessa kiinnitetään huomiota siihen, että opiskelija oppii monipuolisesti ajattelun taitoa sekä tiedonhankkimista, käsittelemistä ja soveltamista. Tiedon arvioinnin kohdalla opetellaan myös kriittisyyttä. Opetuksessa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kyky oppia ja omaksua tietoa hyödyntämällä mm. erilaisia opetusmenetelmiä.

3. Lyseon lukion organisaatio ja painotukset

Lukiossa toimii rehtoria johtoryhmä, johon kuuluu vararehtori, opinto-ohjaaja ja kaksi vaihtuvaa opettajajäsentä. Koulussa toimii myös oppilashuoltoryhmä, johon kuuluvat opinto-ohjaaja, rehtori, opettajajäsen, terveydenhoitaja ja erityisopettaja. Johtoryhmä pyytää kokouksiin säännöllisesti myös oppilaskunnan, muun henkilökunnan ja vanhempien edustajat. Ryhmänohjaajat kokoontuvat vuosiluokittain tietyn aikataulun mukaan yhdessä johtoryhmän kanssa.

Opettajakunta muodostaa oman oppiaineensa perusteella aineryhmät: matemaattis-luonnontieteellinen, kielet, reaaliaineet ja taito- ja taideaineet. Aineryhmät kehittävät oman aineryhmänsä kurssitarjontaa ja toimivat yhteistyössä muiden aineryhmien kanssa yhteistyökurssien muodossa. He ovat yhteydessä myös perusasteen oman alansa opettajiin mahdollistaakseen sujuvan ainekohtaisen siirtymän perusasteelta lukioon.

Lyseon lukiossa huomioidaan ensisijaisesti opiskelijoiden tarpeet opintojen suunnittelussa. Kurssitarjotin rakennetaan opiskelijaehtoisesti. Keväällä opiskelijoilta kartoitetaan heidän tulevan lukuvuoden valinnat, joiden pohjalta rakennetaan kurssitarjotin. Näin kaikki opetukseen kohdennetut resurssit menevät tarkasti siihen toimintaan, mihin niitä tarvitaan. Samoin varmistetaan etukäteen opiskelijoiden ilmoittautuminen ylioppilaskirjoituksiin syksyn osalta, jotta voidaan kurssitarjottimessa huomioida abikurssit ja muu kurssitarjonta. Opetus on myös demokraattista ja tasapuolista siten, että kaikille opiskelijoille turvataan valtakunnallisten pakollisten ja syventävien kurssien tasokas tarjonta. On äärimmäisen tärkeitä panostaa pakollisten kurssien monipuoliseen ja rikkaaseen ja menetelmällisesti vaihtelevaan sisältöön. Kaikki opiskelijat opiskelevat kaikille

yhteiset opinnot ja ne muodostavat yli 70 % kaikista lukio-opinnoista. Lyseon lukiossa on aineryhmittäin sovittu tietyistä retkistä, vierailukäynneistä, vierailijoista, erilaisista harjoitteista ja projekteista, jotta koko lukion kestävästä opetuksesta rakentuisi mielekäs, vaihteleva ja monipuolinen kokonaisuus.

Urheilulinja: Hämeenlinnan lyseon lukio on urheilupainotteinen. Urheilulinjalle otetaan vuosittain n. 40 opiskelijaa. Urheilulinja valmentaa urheilijoita, jotka tähtäävät lajinsa huipulle. Se antaa mahdollisuuden yhdistää kilpaurheilu ja lukio täysipainoisesti. Lukioiässä lajiharjoittelu lisääntyy ja sen voi liittää osaksi lukio-opintoja. Urheilulinjan opettajina toimivat oman lajinsa huippuvalmentajat mm. jääkiekossa, lentopallossa, jalkapallossa, salibandyssä, golfissa ja yleisurheilussa. Urheilulinja mahdollistaa lajiharjoitusten kasvun suunnitelmallisesti, koska kouluaikainen ja vapaa-ajan valmennus muodostavat kokonaisuuden. Nuoren urheilijan harjoitusmäärien kasvaessa säännöllinen lihashuollon tarve kasvaa ja se onkin osana urheilulinjan tarjontaa. Lisäksi opintoihin kuuluu valmennusoppia ja psyykkistä valmennusta. Koulu suunnittelee jokaiselle opiskelijalle räätälöidyn opintosuunnitelman ja sitä päivitetään tarvittaessa. Urheilijoilla on kilpailumatkoja, leirejä ja muita harrastuksesta johtuvia poissaoloja koulusta. Opintojen suunnittelussa ja toteutuksessa joustetaan tilanteen niin vaatiessa yksilön omien kykyjen ja motivaation mukaan.

4. Oppimiskäsityksestä ja opetusmenetelmistä

Opetussuunnitelman oppimiskäsitys pohjautuu kognitiivis-konstruktivistiseen näkemykseen oppimisesta. Se ei ole oppimisen selitysmalli, vaan pikemminkin joukko oppimisen teorioita, jotka perustuvat yhteisiin teoreettisiin lähtökohtiin. Oppimiskäsityksiä luokitellaan niiden perustana olevien teoretisoitujen ihmiseen ja hänen toimintaansa liittyvien olettamusten perusteella. Nykyisen konstruktivistisen suuntauksen mukaan ihminen nähdään aktiivisena, yksilöllisenä, kokonaisvaltaisena ja intentionaalisenä olentona, joka olemassa olevaan sopeutumisen ohella myös tekee sosiaalista maailmaa jatkuvasti uudelleen. Konstruointi tarkoittaa rakentamista, järjestyneeksi kokonaisuudeksi liittämistä ja mielessä luomista.

Lukio-opiskelun tulee tarjota ympäristö, jossa opiskelijan aiemmat tiedot ja hänen käyttämänsä strategiat huomioidaan. Opiskelijoiden tulee voida asettaa omia tavoitteitaan, kokeilla ja löytää omalle oppimistyylilleen sopivia työskentelymuotoja. Opettajalla on tärkeä tehtävä tarkkaavaisuuden suuntaajana ja uteliaisuuden virittäjänä. Hän on kanssaoppija, ohjaaja, avustaja, valmentaja ja tukija. Opettaja muokkaa opittavan aineksen muotoon, jonka oppija pystyy oppimaan ja joka vastaa oppijan kehitystasoa. Tärkeää on millä tavalla hän strukturoi oppiainesta. Hän hallitsee aineensa niin hyvin, että voi tukea eri lähtökohdista eri lailla eteneviä oppimisprosesseja.

Hyvä ja tehokas oppiminen tapahtuu mahdollisimman aidossa ja mielekkäässä asiayhteydessä. Oppiminen on opiskelijan omakohtaista ja aktiivista ymmärtämistä ja merkitysten rakentamista. Se on kumulatiivista: uuden oppiminen perustuu aikaisemmin opittuihin tieto- ja taitorakenteisiin. Hyvä oppiminen on tavoitesuuntautunutta. Opiskelija on ymmärtänyt ja sisäistänyt oppimisen merkityksen ja tavoitteen. Tärkeää on motivaation löytäminen. Tehokas oppiminen on tilannesidonnaista: tietoa etsitään kokemuksen kautta. Yhteistoiminnallisuus ja sosiaalisuus tukevat oppimista. Oppiminen on parhaillaan yhteistyötä, jolloin asioiden merkityksistä neuvotellaan yhdessä opettajan ja opiskelijoiden kanssa huomioiden monia näkökulmia.

Lyseon lukiossa korostetaan opettajan ohjauksellista otetta opetuksessa. Opettajan tehtävä on tiedostaa opiskelijoiden yksilöllisyys ja yrittää sen mukaan tukea jokaisen kehitystä myönteiseen suuntaan. Pientenkin edistysaskeleiden huomioiminen kohottaa opiskelijan itsetuntoa.

Opetus- ja opiskelumuotojen tulee olla monipuolisia. Eri oppiaineissa opettajat käyttävät erilaisia opetusmenetelmiä ja vaihtavat kokemuksia ja materiaaleja. Oppimisympäristö, oppimisessa käytettävät materiaalit ja laitteet vaihtelevat yksilöllisestä työskentelystä ryhmätyöskentelyyn ja koulusta ympäröivään yhteiskuntaan. Oman osa-alueensa tuo erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ja heidän tukemiseen tarvittavien tietojen ja taitojen vahvistaminen. Reaaliaineissa sovelletaan erilaisia aktiivisia opetusmenetelmiä mm. tutkivaa oppimista ja ongelma- ja prosessiperusteisia opetusmenetelmiä. Ryhmänohjaajat kouluttautuvat hallitsemaan erilaisia vuorovaikutusmenetelmiä ja ryhmäyttämistaitoja. Ne näkyvät sekä ryhmänohjaustyössä että oman aineen opetuksessa.

Opintojen ohjauksessa sosiodynaaminen ohjaus on tavoiteltava lähtökohta. Ohjausprosessi ja sen tulos nähdään ohjaajan ja ohjattavan yhteisenä aikaansaannoksena, heidän vuorovaikutteisen yhteistyön tuloksena. Sosiodynaamisesta näkökulmasta tarkastellen opiskelijan tulevaisuus on suunnittelun, valintojen ja toiminnan tulosta. Se ei vain tapahdu ja ole olemassa. Koulun organisaatio ja ohjausjärjestelmä on luotu sellaiseksi, että se muodostaa kaikille opiskelijoille suunnitelmallisen polun opintojen aikana. Jokainen käy läpi tietyt sisällöt ja ohjeistuksen lukion aikana. Opintopolku pitää sisällään luokkatunteja, pienryhmäohjausta, henkilökohtaisia keskusteluja sekä ryhmänohjaajan että opinto-ohjaajan kanssa, ryhmänohjausta ja muita suunniteltuja tapahtumia. Tekniikkaa hyödynnetään mm. ohjauksen nettisivujen, netti-ilmoitustaulun, sähköpostin, tekstiviestin ja tv-kanavan muodossa.

1 TOIMINTA-AJATUS JA ARVOPERUSTA

Hämeenlinnan lyseon lukio antaa korkeatasoista ja yleissivistävää jatko-opintoihin valmentavaa opetusta. Pyrimme vahvistamaan opiskelijan valmiutta elinikäiseen opiskeluun. Pyrimme kehittämään opiskelijan opiskelu, tiedonhankinta ja –hallinta sekä ongelmanratkaisutaitoja.

Lukio-opetuksen lähtökohtana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Ihmisoikeuksien määrittämiä keskeisiä asiakirjoja ovat YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukiokoulutuksen tulee edistää avointa demokratiaa, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Opiskelija ymmärretään oman oppimisensa, osaamisensa ja maailmakuvan rakentajaksi. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että ihminen havainnoi ja jäsentää todellisuutta kaikkien aistiensa kautta.

Opetustyössä lukiomme korostaa opiskelijan omaa aktiivisuutta ja omaa vastuuta opinnoistaan. Opiskelija voi edetä opinnoissaan joustavasti. Tuemme koulun ulkopuolista harrastuneisuutta ja kurssitarjonnassa pyrimme ottamaan huomioon harrastuksia tukevat yksilölliset opintokokonaisuudet.

Toiminnassamme painottuu vahva luonnontieteellinen osaaminen, mediaosaamisen hallinta, oppilaan itseilmaisuus ja laaja-alaiset kielelliset viestintätaidot. Pyrimme vahvistamaan oppilaan luovuutta ja itseilmaisuutta. Lukiomme urheilulinjat tarjoaa mahdollisuuden nuorten urheilijoiden kehittymiseen oman lajinsa parissa. Koulu vaalii perinteitä ja korostaa oppilaan aktiivisuutta niiden säilyttäjinä ja luojina.

Toimimme yhteistyössä vanhempien, muiden oppilaitosten ja yhteiskunnan eri tahojen kanssa.

Koulumme korostaa viihtyisän ja turvallisen työyhteisön merkitystä ja jokaisen vastuuta sen luomisessa. Arvostamme ihmisten erilaisuutta, positiivista elämänsäntettä, hyvää työmoraaalia ja oman elämän hallintaa.

2 TOIMINTAKULTTUURIN PÄÄPERIAATTEET JA OPISKELUYMPÄRISTÖ

Toimintakulttuuri ja toimintaperiaatteet lyseon lukiossa nousevat koulun arvoista ja toiminta-ajatuksista. Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Siihen kuuluvat kaikki lukion viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, periaatteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Toimintakulttuuri tulee esiin yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla.

Aihekokonaisuudet (aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, teknologia ja yhteiskunta, viestintä- ja mediaosaaminen) ovat oppiainerajoja ylittäviä ja opetusta eheyttäviä painotuksia. Ne otetaan huomioon koulun toimintaperiaatteissa ja eri oppiaineissa niihin luontuvalla tavalla. Aihekokonaisuudet sisältyvät ainekohtaisiin opetussuunnitelmiin. Koulun toiminta perustuu virallisiin ja yhdessä sovittuihin ohjeisiin ja sääntöihin. Myös opiskelijoilla ja muulla henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua oman työyhteisönsä kehittämiseen silloin kun päätettävät asiat niin vaativat.

Kouluyhteisö, koulun ilmapiiri

Koulun käytänteiden kautta pyritään vahvistamaan yhteisöllisyyttä. Kannustetaan kaikkia vastuun ottamiseen omasta ja muiden yhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä. Pyritään lisäämään vuorovaikutustaitoja ja avoimuutta kaikkien yhteisön jäsenten välillä. Hyväksytään erilaisuutta, kannatetaan tasa-arvoa, pyritään suvaitsevaisuuteen ja oikeudenmukaisuuteen. Arvostetaan itseämme ja toisiamme. Puututaan mahdollisiin ongelmiin heti.

Opiskelijat

Opiskelijoita kannustetaan itsenäisyyteen, tuetaan oman identiteetin löytämistä ja itsensä hyväksymistä sekä pyritään lujittamaan itsetuntoa. Vahvistetaan opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä, mutta kannustetaan myös kansainvälisyyteen. Opiskelijoita kasvatetaan vastuullisuuteen. Vastuullisuus näkyy esimerkiksi vastuusta itsestä, omasta oppimisesta ja yhteisön hyvinvoinnista. Opiskelijoita innostetaan elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Tuetaan heidän kasvuaan suvaitsevaisiksi ja tasa-arvoa kannattaviksi aktiiviksi kansalaisiksi. Pyritään antamaan heille monipuoliset yhteistyö-, viestintä- ja mediataidot.

Oppilaskuntatoiminta

Oppilaskuntatoiminta pyritään saamaan kaikille tutuksi. Sen tarkoituksena on lisätä yhteisöllisyyttä, opetella vuorovaikutustaitoja, osallistumista ja vaikuttamista. Opiskelijoita kannustetaan oppilaskuntatoimintaan ja huomaamaan omat vaikutusmahdollisuutensa. Oppilaskunta otetaan päätöksenteossa huomioon mahdollisuuksien mukaan heitä koskevissa asioissa.

Opiskelijatutortoiminta

Opiskelijatutorit ovat lukion II luokan oppilaita, joiden tehtävänä on auttaa uusia opiskelijoita tutustumaan lukioon ja sen käytäntöihin. He ohjaavat mm. lukujärjestyksen teossa, auttavat ainevalintoja koskevissa kysymyksissä sekä neuvovat muissa koulunkäyntiin liittyvissä käytännön ongelmissa. Tutortoimintaa ohjaa opinto-ohjaaja.

Tapakulttuuri, juhlat ja traditiot

Tapakulttuurin opettaminen sekä juhlien ja traditioiden liittäminen koulun toimintaan vahvistaa yhteisöllisyyttä ja siirtää koulun perinteitä. Sen tavoitteena on myös suomalaisen kulttuuriperinnön tuntemus sekä oman kulttuuri-identiteetin vahvistaminen. Näitä ovat mm. koulun alkujumalanpalvelus, joulu- ja itsenäisyysjuhla, vanhojen päivät, penkkarit, Vanhempainyhdistyksen järjestämä toiminta, koulun Lycee-juhla, luontokerho Calypson retket sekä erilaiset taide-, kulttuuri- ja opintoretket.

Kannustava opiskeluilmapiiri

Kannustavassa opiskeluympäristössä opiskelijoita arvostetaan yksilöinä. Heitä kannustetaan ja tuetaan omien yksilöllisten ja persoonallisten vahvuuksien tunnistamisessa ja niiden kehittämisessä. Opiskelua pyritään tukemaan mahdollisimman monipuolisesti. Myös opiskelijan hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehditaan sekä fyysisellä että psyykkisellä tasolla. Asianmukaiset, turvalliset ja viihtyisät työskentelytilat, sekä ajanmukaiset työvälineet kannustavat opiskelijoita hyviin suorituksiin. Opiskelijoita kohdellaan oikeudenmukaisesti ja tasa-arvoisesti.

3. AIHEKOKONAISUUDET

Aihekokonaisuudet näkyvät koulun toimintakulttuuria jäsentävinä tekijöinä. Ne esiintyvät pienistä yksityiskohdista laajoihin oppiaineita yhdistäviin kokonaisuuksiin. Aihekokonaisuudet painottuvat eri aineissa eri tavoin. Tietyt aihekokonaisuudet saavat erityisen painoarvon koko koulun toimintakulttuurissa.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys näkyvät koulun arjessa opiskelijoiden kannustamisena omien mielipiteiden ilmaisuun, osallistumiseen oppilaskuntatoimintaan sekä muihin koulun aktiviteetteihin. Aihekokonaisuuteen kuuluu myös sisäinen yrittäjäyys: sinnikäs puurtaminen, vastuunotto omasta oppimisesta tavoitteiden suuntaisesti. Pörssikurssilla opiskelijat ovat harjoitelleet sijoittamista omilla kuvitteellisilla salkuillaan ja saaneet asiantuntijaluentoja paikallisista pankeista. Koulussa harjoitellaan vaalikäyttäytymistä ja järjestetään harjoituksenomaisia varjovaaleja. Kaikissa aineissa harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista sekä suullisesti että kirjallisesti.

Hyvinvointi ja turvallisuus on yksi tärkeimmistä aihekokonaisuuksista lyseon lukiossa. Tunnuslauseemme on: ”Kaveria ei jätetä.” Koulun organisaatio ja oppilashuolto on rakennettu tukemaan opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia. Koulun toimintakulttuuriin kuuluu opettajien tiedon ja ymmärryksen lisääminen opiskelijan oppimis- ja muista elämänvaikeuksista sekä opettajien auttaminen tunnistamaan ja kohtaamaan ymmärtävästi erilaisia elämäntilanteita. Opiskelijat myös itse luovat turvallisen ja tasapainoisen oppimisympäristön ottamalla vastuuta opiskelijayhteisön jäsentensä hyvinvoinnista. Osallisuus, keskinäinen tuki ja oikeudenmukaisuus muodostavat oppivan yhteisön toiminta-alustan. Hyvinvointi ja turvallisuus toistuvat oppiaineissa esim. psykologiassa, elämäntietämyksessä, uskonnossa ja terveystiedossa.

Kestävä kehitys näkyy eniten biologian opetussuunnitelmassa ja kerhotoiminnassa. Kestävä kehitys on myös eettisen ajattelun lisääntymistä ja opettamista. Se on myös historiallisesti arvokkaan koulurakennuksemme arvostamista. Koulussa toimii paperinkeräys ja jätteiden lajittelu. Oppikirjoja kierrätetään mahdollisuuksien mukaan. Kopiointikuluissa säästetään kopioimalla samalle arkille useita sivuja.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ovat painopistealueita, jotka rakentuvat lukio-opintojen myötä. Erityisesti äidinkielen, kieliopinon, reaali- ja taideopinon sisällöt vahvistavat opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä ja antavat valmiudet kulttuurien väliseen kansainväliseen toimintaan. Koulumme merkittävä asema maamme kulttuurivaikuttajien opinahjona vahvistaa tunnetta henkisestä ja aineellisesta kulttuuriperinnöstä. Se antaa mahdollisuuden ymmärtää paremmin uuden ja vanhan kulttuurin kohtaamisen. Oman kulttuurin arvostaja osaa antaa arvon myös muiden kulttuurien edustajille, joita omassa koulussammekin opiskelee. Koulumme juhlat ja traditiot korostavat koulumme kulttuuriperinteitä, opettavat käytöstapoja, mutta tuovat esiin myös nykykulttuurin piirteitä.

Teknologia ja yhteiskunta on tärkeä painopistealue aihekokonaisuuksissa. Teknologia ja yhteiskunta aihekokonaisuus esiintyy kursseittain useissa aineissa mm. elämän laatua helpottavien laitteiden ja keksintöjen ym. aihepiirien käsittelyä. Luonnontieteellisten aineiden yhteydessä teknologia ja yhteiskunta painottavat opiskelijan tietämystä teknologian vaikutuksista ihmisen elämäntapaan ja ymmärrystä teknologisten sovellusten ja vaihtoehtojen merkityksestä ihmiselle ja yhteiskunnalle. On osattava arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä ja taloudellisia perusteita ja ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta. Luonnontieteen opetuksessa korostetaan opiskelijan oman kokemuksen merkitystä ymmärryksen lisääjänä. Aihekokonaisuutta täydentävät vierailut teknologia-alan yrityksissä ja alan koulutusta antavissa oppilaitoksissa.

Viestintä- ja mediaosaaminen on mukana kaikkien aineiden opetuksessa ajankohtaisina opetusmateriaaleina sanoma-, aikakaus-, tiede- ym. julkaisuissa. Opiskelijan tulee saada kaikissa oppiaineissa ja projekteissa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot. Hänen on myös opittava käyttämään mediaa opiskelun välineenä; tiedonhankinnassa ja –välittämisessä. Mediataitoja harjoitellaan esimerkiksi kuvataiteessa videoimisen, valokuvaamisen ja kuvankäsittelyn opiskeluyhteydessä. Äidinkielessä perehdytään laajasti erilaisiin teksteihin, tuotetaan niitä itse, harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua ja vaikuttamista erilaisten tuotosten muodossa. Äidinkielessä on koulukohtaisena kurssina elokuvaan perehtyvä kurssi, jossa analysoidaan elokuvatuotoksia. Koulun opetuksessa käytetään teknisiä ja auditiivisia laitteita opetuksen monipuolistamiseksi. Tietotekniikkaa opiskellaan sekä itsenäisenä oppiaineena että välineenä oppiaineissa. Opiskelijoille on luotu oppimateriaalia verkkoon: kieliä, historiaa ja äidinkieltä sekä opintojen ohjausta voi opiskella verkossa osakokonaisuutena tai koko kurssina. Sähköistä reissuvihkoa Wilmaa, sähköpostia ja tekstiviestejä käytetään tiedon välittämiseen ja myös yhteydenpitoon kotien kanssa.

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö

Huoltajilla tulee olla riittävä mahdollisuus perehtyä lukion työhön. Koulun ja kodin yhteistyöllä tuetaan opiskelun edellytyksiä sekä opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Lähtökohtana yhteistyössä on aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja oman vastuullisuuden huomioon ottaminen sekä huolenpito tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen (kun kyseessä on alaikäinen opiskelija) (LA 6§). Lukioon tuleville perusasteen oppilaille ja heidän huoltajilleen järjestetään lukioinfoja. Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden huoltajille järjestetään syksyllä vanhempainilta, jossa tiedotetaan lukio-opinnoista yleensä. Huoltajat tapaavat ryhmittäin ryhmänohjaajan, johon he voivat olla jatkossa yhteydessä opiskelijan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Tarvittaessa huoltaja voi ottaa yhteyttä myös rehtoriin tai opinto-ohjaajaan. Huoltajille kerrotaan, että jakson päätyttyä oppilaat saavat jaksoarvostelun. Toisen opiskeluvuoden keväällä järjestetään lukio-opintoja ja ylioppilaskirjoituksia koskeva vanhempainilta. Jatkuvaa yhteydenpitoa pidetään yllä sähköisen reissuvihon ja s-postien avulla.

Ongelmatilanteissa ryhmänohjaaja ottaa huoltajiin yhteyttä. Tarvittaessa järjestetään tapaamisia (huoltaja, opiskelija, opettaja, opinto-ohjaaja, rehtori). Huoltajat voivat seurata opiskelijan opiskeluohjelmaa ja arviointia sähköisessä reissuvihossa. Alaikäisen opiskelijan huoltajilla on omat sähköiset tunnukset reissuvihkoon. Vanhemmat voivat seurata myös koulun kotisivuilla olevia tiedotteita.

Lyseon vanhempainyhdistys toimii tärkeänä linkkinä kotien ja koulun välillä. Vanhempainyhdistys osallistuu esimerkiksi joidenkin teemapäivien, kuten esim. vanhojen tanssien järjestelyihin.

4.2 Ohjaustyön suunnitelma

Kaikki koulun henkilökuntaan kuuluvat ovat kasvattajia ja vastaavat omalta osaltaan koulun turvallisuudesta ja ohjausjärjestelmän toimivuudesta.

Tekijä	Tehtävä
rehtori	<ul style="list-style-type: none"> • vastaa koko koulun turvallisuudesta • tekee kurssitarjottimen • vastaa siitä, että koulun ohjausjärjestelmällä on riittävät toimintaedellytykset • muualla suoritettujen kurssien hyväksyminen yhdessä aineenopettajien kanssa • oppilashuoltoryhmän jäsen • suunnitteluryhmän jäsen • koko koulun tiedottamisesta vastaaminen • koulun markkinointivastuu • yo-infot ja tutkinnon hajauttaminen • puhuttelee opiskelijoita tarvittaessa (poissaolot oppitunneilta tai ryhmäohjaustuokioilta ym.) • vastaa yhteistyöstä oman yläasteen kanssa • tiedottaminen yläasteille yhdessä opon ja tutoreiden kanssa • vanhempainiltojen ja koulun esittelytilaisuuksien järjestäminen • vuosikertomuksen vastuuhenkilö • yhteydenpito kotiin (ryhmäohjaajan jälkeen) • yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa • yhteistyö elinkeinoelämän kanssa • vaihto-oppilaiden ohjaaminen
opinto-ohjaaja	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelijoiden ryhmäytyminen yhdessä tutoreiden ja ryhmäohjaajien kanssa • henkilökohtaisten opinto-ohjelmien rakentaminen ja opinto-ohjelman muutosten kirjaaminen • opinto-ohjelman toteutumisen ja opintomenestyksen seuraaminen ryhmäohjaajan ilmoittaman tarpeen mukaan • opinto-ohjelman korjaaminen etenemisesteiden takia • muualla suoritettujen opintojen tiedottaminen • opiskeluvaikeuksissa auttaminen ja jatkotoimenpiteisiin ohjaaminen • opintojen keskeyttämiseen liittyvä ohjaaminen • opintojen nopeuttajien ohjaaminen • neljän vuoden opiskelijoiden ohjaus • vaihto-oppilaiden ohjaus • yo-ilmoittautumislomakkeiden päivitys, abin ohjeiston päivitys • yo-kirjoituksiin ja hajauttamiseen liittyvä ohjaus • jatko-opintoihin ohjaaminen • ammatinvalinnanohjaus ja työvoimatoimiston ammatinvalinnanohjaukseen lähettäminen • tet-päivän järjestelyt ja työelämään tutustuttaminen (opopassi, vierailut, vierailijat) • koulun markkinointi yläasteille yhdessä tutoreiden, rehtorin ja aineenopettajien kanssa, (ainevalintakortti, mainosmateriaalia, kirjeitä) • yhteistyö oman yläasteen kanssa • tiedottaminen koulun verkossa ja netissä

	<ul style="list-style-type: none"> • ryhmänohjaajien koordinointi • vanhempainillat • oppilashuoltoryhmän jäsen ja asioiden esittelijä • yhteydenpito kotiin (ryhmänohjaajan jälkeen) • yhteistyö työvoimahallinnon ja elinkeinoelämän kanssa • opintososiaalisissa (opintotuki, sosiaalitoimi, päihde ym.) asioissa neuvominen ja ohjaus eteenpäin • tutoreiden ohjaaja • ryhmänohjauskansion päivittäminen • erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden auttaminen (opinnoissa tilapäisesti sairauden, vamman ym. takia jälkeenyäneet, psyykkistä, sosiaalista tukea tarvitsevat) • kielenkehityksen häiriön tukitoimien ja toteutuksen suunnittelu • kesken vuoden opiskelijaksi tulevien opiskelijoiden opinto-ohjelman tekeminen, suoritettujen opintojen kirjaaminen hallinto-ohjelmaan
ryhmänohjaaja	<ul style="list-style-type: none"> • aloitushaastattelu I luokalla • opintomenestyksen seuranta haastattelu II luokalla • opiskelijoiden ryhmäytyminen • opiskelijan hyvinvoinnin seuranta • opiskelijoiden opinto-ohjelman toteutumisen seuranta • opintomenestyksen seuranta • etenemisesteistä ilmoittaminen opiskelijalle ja opinto-ohjaajalle • ensisijainen yhteydenpito kotiin • oman ryhmän tiedottamisesta huolehtiminen • opiskeluun liittyvien ongelmien ratkaiseminen ja niistä edelleen ilmoittaminen opinto-ohjaajalle ja opiskelijahuoltoryhmälle • Kurssipäiväkirjojen päivitys jakson 1. viikon jälkeen koneelle <p>I vuoden ryhmänohjaajat: I:sten teemapäivän valmistelu, (joulujuhla valmistelu), vanhempainilta osallistuminen</p> <p>II vuoden ryhmänohjaajat: itsenäisyyspäiväjuhlan ja syksyn yo-juhlan valmistelu</p> <p>III vuoden ryhmänohjaajat: kevään yo-juhlien järjestelyt</p>
koulusihteeri	<ul style="list-style-type: none"> • kirjaa hallinto-ohjelmaan muualla suoritettut kurssit • koulun infopiste • kirjaa opiskelijat koulun hallinto-ohjelmaan, luokalta siirrot • opintojen keskeyttäjien todistukset • jaksotodistukset ja päättötodistukset • oppilaslistojen ym. materiaalin tuottaminen vuosikertomukseen • kurssipäiväkirjojen tulostus • yo-kirjoitusten toteuttamiseen liittyvät tehtävät (postitus, paperit, kokelasnumerot ym.) • matkakorvausten käsittely • opintosuoritusten ilmoittaminen kelaan • opiskelijakortit opiskelijoille • lokerot opiskelijoille
aineenopettaja	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelijoiden hyvinvoinnin seuranta (ryhmänohjaajille, opolle ja terv.hoit. ilmoittaminen) • poissaolojen seuranta ja niistä ilmoittaminen ryhmänohjaajille

	<ul style="list-style-type: none"> • etenemisesteiden seuranta • itsenäisten opintosuoritusten vastaanotto, • uusintakuulustelut • yo-kirjoituksiin liittyvä ainekohtainen tiedottaminen (myös hajautus) • ainekohtainen ammatinvalinnanohjaus ja työelämään tutustuttaminen, vierailukäynnit • tarvittaessa aineen edustajana mukana yläasteinfoissa ja vanhempainilloissa • materiaalin tuottaminen ainekohtaisesti vuosikertomukseen, opinto-oppaaseen ja opetussuunnitelmaan • yhteistyö yläasteen kanssa • yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa, yhteistyökurssit, markkinointihenkisyys • auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitoja ja valmiuksia • arvioi ryhmänsä opiskelijat hallinto-ohjelmaan
vararehtori	<ul style="list-style-type: none"> • suunnitteluryhmän jäsen ja puheenjohtaja
terveydenhoitaja	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelijoiden hyvinvoinnista huolehtiminen • henkilökohtaisissa vaikeuksissa auttaminen • ohjaa edelleen jatkotutkimuksiin (psykologi, psykiatri, erikoissairaanhoido, päihdeasiat) • oppilashuoltoryhmän jäsen • I luokkien vanhempainilta • ohjaa eteenpäin opintososiaalisissa asioissa (asuminen, sosiaalitoimisto jne.)
erityisopettaja	<ul style="list-style-type: none"> • lukitestausta ja lausunnot YTL:lle • oppilashuoltoryhmän jäsen • erityisopetus oppimisvaikeuksista kärsiville
tutorit	<ul style="list-style-type: none"> • uusien opiskelijoiden ohjaaminen, talon tavoille opettaminen opon apuna • uusien opiskelijoiden haastattelut • I luokkien ryhmäyttäminen • henkilökohtaisissa ongelmissa tukeminen • vaihto-oppilaiden ohjaaminen • tiedottaminen opon apuna • koulun markkinointi yläasteille yhdessä opon ja rehtorin kanssa • teemapäivien suunnittelu • I luokkien vanhempainilta
oppilaskunta	<ul style="list-style-type: none"> • ryhmäyttäminen • teemapäivät (hyvän mielen päivä, vappu) • vaihto-oppilaiden ohjaaminen • puurojuhla

Koulussa toimii johtoryhmä, johon kuuluvat rehtori, vararehtori ja opettajat. He valmistelevat opettajainkokousten asialistaa ja erilaisia koulun kehittämiseen ja toimintaan liittyviä asioita. Opiskelijahuoltoryhmään kuuluvat opinto-ohjaaja, opettajajäsen, terveydenhoitaja ja erityisopettaja ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Opettajat ovat tavoitettavissa koululla, Wilmassa ja s-postitse.

4.3. Opiskelijahuolto

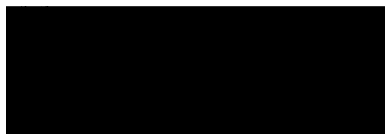
Koulussa hyvinvointi perustuu opiskelijan ja opettajan väliseen aitoon vuorovaikutukseen sekä koko kouluyhteisön myönteiseen ilmapiiriin ja toisista välittämiseen. Yhteisöllisyys tukee oppimista, kasvua ja kehitystä. Opettaja on huoltajien ohella opiskelijan tärkein tukija opiskelussa. Opettajan rooli opiskelijan ongelmien havaitsemisessa ja ongelmiin puuttumisessa jo varhaisessa vaiheessa on ensisijaisen tärkeä.

Opiskelijahuollon tavoitteena on luoda turvallinen ja terve opiskelu- ja työympäristö sekä syrjäytymistä ehkäisevä toimintakulttuuri. Opiskelijan ääntä kuullaan kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Opiskelijoiden osallistuminen lisää viihtyisyyttä ja turvallisuutta. Tätä tukee koulussamme oppilaskunta- ja tutortoiminta.

Opiskelijan tuen ja ohjauksen lähtökohta on pyrkimys ratkaista tulevat ongelmat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa siinä ympäristössä, missä ne ovat syntyneetkin. Pyrkimys on pysyä oheisen kaavion mukaisesti mahdollisimman lähellä kolmiota, joka muodostuu opiskelijasta, huoltajista ja opettajista, sekä koulun muusta henkilökunnasta.

Tukea tarvitseva opiskelija

Huoltajat

Ryhmänohjaaja, opettajat, muu henkilökunta

Oppilashuoltoryhmä

Eri hallintokuntien yhteistyö ja paikalliset tukiverkostot opiskelijan tarvitsemien palvelujen turvaamiseksi ja opiskelijan ohjaamiseksi tarvittaviin palveluihin:

Oppilashuollon erityistyöntekijät:	Perusturva:	Hämeenlinnan seudun kansanterveystyön kuntayhtymä:	Seurakunta Järjestöt Yhdistykset
- erityisopettaja - koulupsykologi	- perheneuvola - perhekeskus - sosiaaliasemat - nuorisotoimi	- kouluterveydenhuolto - terveysasemat Kanta-Hämeen keskussairaala: - konsultaatio	

Opiskelija, huoltajat, koulun henkilökunta

Mahdollisten ongelmien ilmaantuessa opettaja / ryhmänohjaaja keskustelee opiskelijan ja tarvittaessa myös huoltajien kanssa. Ryhmänohjaaja on vastuussa siitä, että huolta aiheuttaneen opiskelijan asiaa viedään eteenpäin.

Oppilashuoltotyöryhmä

Oppilashuoltotyöryhmään kuuluvat rehtori, opinto-ohjaaja, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja ja vuosittain vaihtuva opettajajäsen. Tarvittaessa ryhmässä on sosiaalitoimen edustaja, koululääkäri ym. asiantuntijoita. Oppilashuoltotyöryhmään tuodaan asioita, jotka liittyvät oppimisvaikeuksiin, erityisopetuksen tarpeeseen, kiusaamiseen, työrauhaongelmiin, mielenterveysongelmiin, luvattomiin poissaoloihin, päihteisiin ja ihmissuhdeongelmiin. Opettaja / ryhmänohjaaja voi kääntyä oppilashuoltotyöryhmän puoleen, jos kokee, että yhdessä huoltajan kanssa tehdyt ratkaisut eivät tuota toivottua tulosta tai kokee tarvitsevänsä ryhmän tukea. Opettaja / ryhmänohjaaja ei irtaudu asian hoitamisesta tuotuaan sen oppilashuoltotyöryhmään vaan jatkaa työskentelyä ongelman ratkaisemiseksi yhdessä oppilashuoltotyöryhmän kanssa. Lisäksi oppilashuoltoryhmässä kehitetään koulun käytäntöihin liittyvää toimintaa (luokkien / ryhmien muodostaminen, koulun henkilökunnan välinen yhteistyö). Ryhmä tukee osaltaan myös opettajien työssä jaksamista. Eri vuosikurssien ryhmänohjaajat ovat säännöllisesti vuorotellen mukana oppilashuoltoryhmän kokouksissa.

Perustason toimijat

Perustasolla työskentelevät kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja, opinto-ohjaaja yhdessä koulun henkilökunnan, opiskelijan ja perheen kanssa. Jos opiskelijan tilannetta ei voida auttaa pelkästään koulun sisäisin tai oppilashuoltotyöryhmän keinoin, tulee nuori ohjata tarvittaviin tutkimuksiin ja hoitoon koulun ulkopuolisiin tahoihin.

Erikoissairaanhoido

Kerätyn tiedon ja kokemuksen pohjalta tehdään päätös erikoissairaanhoidon tarpeista. Lisäksi koulullamme on turvallisuuskansio (liite), jossa määritellään menettelytavat koulun arkisiin ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteisiin, kuten kiusaaminen, väkivalta, mielenterveyskysymykset, päihteiden käyttö, erilaiset onnettomuudet ja kuolemantapaukset.

4.4 Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus

Erityisen tuen tarkoituksena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa lukio-opintonsa. Erityistä tukea tarvitsevat sellaiset opiskelijat, joilla on erilaisia oppimisvaikeuksia, jotka ovat tilapäisesti jääneet jälkeen opinnoissaan tai joiden opiskelun edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi. Lisäksi erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat psyykkistä ja sosiaalista tukea. Opiskelijalla voi olla erityisen tuen tarve myös mielenterveyteen, sosiaaliseen sopeutumattomuuteen tai elämäntilanteeseen liittyvien ongelmien vuoksi.

Jos opiskelija haluaa, että hänen erityistarpeensa opiskelussa huomioidaan, hänen tai hänen huoltajansa tulee ilmoittaa koululle tuen tarve ja toimittaa koululle vammaan tai häiriöön liittyvät todistukset, jotta tukitoimiin voidaan ryhtyä. Diagnosoidut vammat ja häiriöt huomioidaan arvioinnissa ja mahdollisuuksien mukaan opetusjärjestelyissä. Jos opiskelija vapautetaan jonkin aineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

Opiskelijoille tiedotetaan lukion alussa erityisopetuksen mahdollisuuksista. Erityisopettaja tekee kaikille 1. luokkalaisille lukiseulan. Seulan perusteella erityisopettaja kutsuu opiskelijoita

lukikurssille. Kurssin puitteissa voidaan tehdä varsinainen lukitesti. Jos opettaja epäilee oppilaallaan lukihäiriötä, hän ohjaa oppilaan erityisopettajalle, jotta tukitoimien toteuttaminen voi alkaa mahdollisimman pian. Myös aloituskyselyssä ja ryhmänohjaajien haastatteluissa kartoitetaan opiskelijoiden tukitarpeita.

Opiskelijoille, joilla on oppimisvaikeuksia järjestetään tukiovetusta koulun resurssien puitteissa. Tukiovetus voidaan järjestää erityisinä tukikursseina ennen pakollisten kurssien alkamista tai klinikkamuotoisena opetuksena. Se voi olla myös erityisopettajan antamaa tukiovetusta esimerkiksi vieraissa kielissä. Jos opiskelija on ollut poissa opetuksesta hyväksyttävästä syystä tai ei ole yrityksestään huolimatta oppinut tunnilla opetettua asiaa, hän voi pyytää kurssin opettajalta tukiovetusta. Jos opiskelija ei sairauden vuoksi kykene tulemaan kouluun, hän voi suorittaa kurssin itsenäisesti, jos kurssin opettaja katsoo hänen pystyvän siihen. Kurssitarjotin pyritään laatimaan siten, että opiskelijalla olisi hyvät mahdollisuudet käydä uudelleen niitä kursseja, joita ei ole läpäissyt.

4.5 Suunnitelma koulun hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi.

Turvallisuuskansiossa määritellään toiminta terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi ja tavoitteena on yksilön tukeminen ja yhteisön toimintakyvyn säilyttäminen fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta ja hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa. Turvallisuuskansio on 2- osainen: osa 1 sisältää toimintaohjeet pelastus-, turvallisuusuhka- ja kriisitilanteita varten ja osa 2 sisältää suunnitelman tukemaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä. **Tämä turvallisuuskansio on kokonaisuudessaan tämän opetussuunnitelman liitteenä.**

Lukiomme säännöt ja toimintatavat

Koulun yhteiset säännöt ja toimintaohjeet ovat välttämättömiä, jotta päivittäinen työmme sujuisi mahdollisimman hyvin. Ne luovat kouluyhteisöllemme rauhallisen, turvallisen ja viihtyisän työympäristön, jossa saamme aikaan hyvää tulosta.

Näin toimimme:

- Hyvät tavat, toisen huomioon ottaminen ja kohtelias käyttäytyminen ovat olennainen osa jokaisen lyseolaisen imagoa.
- Oppitunneille ja koulun tilaisuuksiin saavutaan ajoissa.
- Oppitunnin alussa tervehditään opettajaa. Yleensäkin tervehditään kohteliaasti rehtoria, opettajia, koulun muuta henkilökuntaa ja vierailijoita.
- Oppitunneilla osallistutaan aktiivisesti opiskeluun ja pidetään yllä hyvä työrauha.
- Opettaja antaa kotitehtäviä, jotta oppimisprosessi jatkuisi aktiivisesti vielä oppitunnin jälkeenkin. Kurssikokeessa opiskelija osoittaa kurssin aikana hankkimansa tiedot ja taidot, joten kokeisiin valmistaudutaan heti jakson alusta lähtien osallistumalla tuntityöskentelyyn ja tekemällä kotitehtävät.
- Kännykkä pidetään äänettömänä, eikä sitä oteta oppitunnilla esille
- Omia musiikkilaitteita tai pelejä ei käytetä oppitunnilla.
- Pipot ja lakit riisutaan sisätiloissa.
- Koulun tilaisuuksissa käyttäydytään asiallisesti. Esiintyjä kuunnellaan hiljaa ja osallistutaan aktiivisesti keskusteluun, mikäli esiintyjä niin toivoo. Ohjelmia seurataan niihin keskittyen.
- Huolehditaan jokainen omalta osaltamme, että koulualueemme pysyy siistinä.
- Koulun alueella ei tupakoida. Tupakkalaki kieltää yksiselitteisesti tupakoinnin ja nuuskan käytön koulun alueella.
- Päihteiden tuominen ja säilyttäminen koulussa on ankarasti kiellettyä
- Jos huumausaineiden käyttöä tai hallussapitoa havaitaan, koulu ottaa välittömästi yhteyden poliisiin

Tasa-arvo ja ilmapiiri ovat keskeisiä asioita opiskelijan ja koulu yhteisön hyvinvoinnin kannalta. Koulussamme noudatetaan tasa-arvosuunnitelmaa (liite) ja tehdään ilmapiirikysely kerran lukuvuodessa.

4.6 Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Mikäli lukiomme opiskelijaksi valitaan saamelainen, romani tai viittomakielinen, toimitaan lukiolain 6 §:n 1 momentin mukaan resurssiemme puitteissa. Mikäli tätä mahdollisuutta käytetään, ko. oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetussuunnitelma, jossa huomioidaan hänen lähtötasonsa ja kulttuuritaustansa sekä hänen tavoitteensa.

Maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten opetuksessa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita ja lukion paikallista opetussuunnitelmaa huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli ja kulttuuri, maassaoloaika ja aikaisempi koulunkäynti.

Maahanmuuttajalle ja muulle vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta suomea tai ruotsia toisena kielenä, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Maahanmuuttajille ja muille vieraskielisille voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestää myös oman äidinkielen opetusta yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa.

Suomen tai ruotsin kielen ja opiskelijan äidinkielen opetuksen ohella maahanmuuttajien ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden tulee saada myös muuta tarvittavaa tukea niin, että he selviytyvät lukio-opinnoistaan .

Maahanmuuttajia ja muita vieraskielisiä opiskelijoita on jo lukio-opintojen alussa informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan, tukitoimista sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

5 HÄMEENLINNAN LYSEON LUKION TUNTIJAKO

Oppiaine	pakolliset	syventävät	soveltavat
Äidinkieli	1 2 3 4 5 6	7 8 9	10 11 12 14 20 21 22 23
A-kieli	1 2 3 4 5 6	7 8	9 10 11 13
B-kieli	1 2 3 4 5	6 7	8 9 11
Saksa A	1 2 3 4 5 6	7 8	
Matematiikka, pitkä	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	11 12 13	15 16 17 19 21 26 27 28 29
Matematiikka, lyhyt	1 2 3 4 5 6	7 8	9 10 13 15 16 19 20
Saksa B2 ja B3		1 2 3 4 5 6 7 8	9 10 11 12
Ranska B2 ja B3		1 2 3 4 5 6 7 8	9 10 11 12
Italia B3		1 2 3 4 5 6 7	8
Latina			1 2
Historia	1 2 3 4	5 6	7 8 9 10
Yhteiskuntaoppi	1 2	3 4	5 6
Uskonto	1 2 3	4 5	6 7 8
Elämänkatsomustieto	1 2 3	4 5	6
Psykologia	1	2 3 4 5	6 7 8 9
Filosofia	1	2 3 4	5 6 7 8
Fysiikka	1	2 3 4 5 6 7 8	9 10 11 12
Kemia	1	2 3 4 5	6 7
Maantieto	1 2	3 4	5 6
Biologia	1 2	3 4 5	6 7 8 9
Liikunta	1 2	3 4 5	6 7 8 9 12
Terveystieto	1	2 3	4 5
Tietotekniikka			1 2 4
Musiikki	1 2	3 4 5	6 8 9 11 12 13 14 15 16
Kuvataide	1 2	3 4 5	6 7 8 9 10 11
Oppilaanohjaus	1	2	3
Urheilulinja		1 2 3	4-20
Tekninen työ			1 2 3
Mediakurssi			1
Poikkitieteellinen kurssi			1

Pakollisia kursseja yhteensä 47-51, syventäviä kursseja vähintään 10, yhteensä 75 kurssia.

6 KIELIOHJELMA

Koulun kieliohjelmaan kuuluvat seuraavat kielet:

- suomi äidinkielenä
- suomi toisena kielenä
- toinen kotimainen kieli A- ja B-taso
- englanti A-taso
- saksa A- ja B-taso
- ranska B-taso
- italia B-taso
- latina, alkeis- ja jatkokurssi

Ne ensimmäisen vuoden opiskelijat, joilla peruskoulun päättötodistuksen ruotsin kielen arvosana on 7 tai alle, ohjataan johdantokurssille ennen varsinaisten kurssien alkamista. Johdantokurssi on tukikurssi, jolla kerrataan peruskoulun ruotsin kielen keskeiset asiat. Samoin toimitaan tarvittaessa myös englannin kielen kohdalla.

Jos saksan kielessä B2 –ja B3-tason opiskelijoita on vähän, yhdistetään tasot siten, että B3-tason opiskelijat lukevat omana ryhmänään kaksi kurssia ja 3. kurssilta lähtien yhdessä B2-kielen opiskelijoiden kanssa.

7 ITSENÄISEN OPISKELUN PERIAATTEET

Opiskelija voi perustellusta syystä suorittaa joitakin kursseja itsenäisesti. Tenttimislupa anotaan opettajalta kansliasta saatavalla lomakkeella ja sen vahvistaa rehtori. Opettaja arvioi, ovatko oppilaan tiedot sellaiset, ettei yksinopiskelusta koidu haittaa myöhempien kurssien suorittamiselle.

Kurssin suorittamiseen liittyvistä tehtävistä ja kokeista on aina sovittava etukäteen asianomaisen opettajan kanssa. Kurssin tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti (lukioasetus § 23 mom.2). Kurssi on suoritettava hyväksytysti, jotta opiskelija voi lukea sen kokonaiskurssimääräänsä.

Jos opiskelija suorittaa kurssin itsenäisesti, hän voi osallistua kurssikokeeseen silloin, kun se muutenkin on kurssitarjottimessa. Hän voi tulla kokeeseen myös uusintakuulustelupäivänä, mikäli silloin on kokeen uusijoita, joita varten opettaja laatii kokeen. Arviointi tapahtuu itsenäisten suoritusten ja kokeen perusteella.

8 TIETOSTRATEGIA

Koulumme tietostrategiaa kehitetään jatkuvasti: niin laitteistoa kuin pedagogiaakin.

Koulumme pyrkii kehittämään monipuolista media- ja viestintäosaamista. Pyrimme hyödyntämään käytettävissä olevaa tekniikkaa sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen välineenä. Koulumme media- ja viestintälaitteisto pidetään ajan tasalla käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Opetuksessa hyödynnämme erilaisia oppimisympäristöjä. Henkilökunnan jatkuvaan koulutukseen sekä media- ja viestintätekniisten taitojen kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Sisäinen ja ulkoinen tiedottaminen

Koulun sisäiseen tiedottamiseen käytetään keskusradiokuulutuksia, ilmoitustauluja, sisäistä TV-verkkoa ja koulun kotisivuja, ryhmänohjausta sekä sähköistä reissuvihkoa. Jokaisella opettajalla on käytössään oma sähköpostiosoite henkilökohtaista tiedottamista varten. Koulu tiedottaa toiminnastaan vanhempainilloissa, erilaisissa messutapahtumissa ja tutustumisilloissa. Vanhemmille ja eri sidosryhmille lähetetään tarvittaessa tiedotteita. Turvallisuuskansion osa II:ssa on määritelty tiedottamisesta kriisitilanteissa.

Pedagoginen tietostrategia

Tietostrategian pedagogisena tavoitteena on, että oppilaat omaksuisivat media- ja viestintälaitteiden käytön perusvalmiudet. Tämän saavuttamiseksi laitteistoa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti opetuksen osana.

Tavoitteena on tiedonhankintataitojen kehittäminen. Prosessin eri vaiheet kirjataan ainekohtaisiin opetus suunnitelmiin. Tiedonhankinnassa hyödynnetään kirjastopalveluja. Tavoitteena on, että oppilaat hyödyntäisivät kirjaston eri alojen materiaalia ja media- ja viestintälaitteita eri oppiaineiden esitelmissä, tutkielmissä ja projekteissa.

Arviointi

Koulu voi itse arvioida toimintaansa, asetettujen arvojen ja toiminta-ajatuksen toteutumista. Arvioinnin tulisi olla riittävän rajattua ja konkreettista (esim. työtavat). Arvioitaessa tavoitteet on tehtävä selväksi. Arvioinnin tavoitteena on kehittäminen ja kannustaminen etsimään uusia toimintatapoja. Opettaja voi arvioida yksittäisiä kursseja asettamiensa tavoitteiden näkökulmasta. Arviointi ei saa johtaa epäterveeseen kilpailuun.

9 YHTEISTYÖTAHOT

9.1 Yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa

Hämeenlinnassa kaikki toisen asteen oppilaitokset ovat 5-jaksojärjestelmässä. Lukioilla on sama tuntikiertokaavio, joka mahdollistaa opiskelijan liikkumisen lukioiden välillä kaikilla tuntikoodeilla. Ammatillisista oppilaitoksista opiskelijoilla on mahdollisuus ottaa opintoja, jos ne sopivat hänen lukujärjestykseensä. Koulujen välillä tehdään tarvittaessa yksittäisiä sopimuksia opiskelijoiden vaihdosta. Opiskelijoita kerätään eri kouluista erilaisiin projekteihin ja oppilasvaihto-ohjelmiin.

Lukioiden rehtorit, opinto-ohjaajat, koulusihteerit ja aineenopettajat tapaavat säännöllisesti sekä koulutuksen että yhteisten työasioiden merkeissä. Myös ammatillisen oppilaitoksen opettajien kanssa kokoonnutaan eri aineiden yhteydessä. Yhteisiä koulutuksia järjestetään sekä opetushenkilöstölle että opiskelijoille. Esim. sosiaali- ja terveystieteiden opettajat ja opiskelijat ovat järjestäneet lukiolaisille ja lukion opettajille erilaista ohjelmaa, tutorit saavat yhteisen aloituskoulutuksen sekaryhmissä jne. Koulut tekevät yhteishankintoja eri aineissa. Yhteistyötä tehdään myös lukiodiplomeiden suorittamisen yhteydessä sekä urheilulinjan valmennuskurssien yhteydessä.

9.2 Yhteistyö muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa

Lukiolaiset voivat hyödyntää koko Kesäyliopiston ja Avoimen yliopiston kurssitarjontaa. Lisäksi heille järjestetään omaa koulutusta (yksittäisiä kursseja talven aikaan ja kesäopintoja, lähinnä abikursseja). Lukion omassa opetusohjelmassa tarjotaan yliopiston kursseja tietotekniikassa ja laajassa matematiikassa. Yliopistojen tarjontaan ja jatko-opintoihin tutustutaan vierailuilla

Tampereella ja Helsingissä. Eri yliopistojen opiskelijat ja asiantuntijat käyvät esittelemässä omaa alaansa.

Lukiolaisille järjestetään tutustumiskäyntejä ammattikorkeakouluun, ja he voivat ottaa ohjelmaansa Avoimen ammattikorkeakoulun kursseja. Tarpeen mukaan räätälöidään ammattikorkeakoulujen kursseja lukiolaisille sopiviksi. Myös lukion ja ammattikorkeakoulujen opettajien yhteistyökursseja tarjotaan, samoin ammattikorkeakoulun tiloja hyödynnetään. Ammattikorkeakoulujen opiskelijat esittelevät opintojaan lukiolaisille, ja ammattikorkeakoulujen tarjontaan tutustutaan myös Studia-messuilla Helsingissä vuosittain.

Lyseon lukion luontevia yhteistyökumppaneita ovat lisäksi esim. paikalliset radiot, lehdistö, teatteri, seurakunta, museot, kirjasto, mediakeskus, urheiluseurat ja Helsingin yliopiston Lammin biologinen asema. Yhteistyötä voi olla myös teollisuusyritysten kanssa. Entisten opettajien ja oppilaiden asiantuntemusta ja osaamista hyödynnetään. Vanhempainyhdistys on luonteva yhteistyökumppani.

Lyseon lukio oppilaineen ja tapahtumineen on vireästi esillä paikallisissa radiolähetyksissä ja lehdistössä. Lukiolaiset tutustuvat sekä Hämeenlinnan Kaupunginteatterin että muiden teatterien toimintaan ja tarjontaan. Koulu hyödyntää paikallisen kirjaston monipuolisia palveluja ja valikoimia.

Helsingin yliopiston Lammin biologinen asema ovat varsinkin biologiassa tärkeitä yhteistyötahoja. Yhteistyö luontokoulun kanssa voi olla kurssikohtaista sisältäen hyvän välineistön käyttömahdollisuuden.

10 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

10.1 Arvioinnin tavoitteet ja kurssisuorituksen arviointi

Arvioinnin tavoitteena on

- antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukion aikana että lukio-opiskelun päättyessä
- kannustaa ja ohjata opiskelijaa opintojensa suorittamisessa ja omien tavoitteittensa asettamisessa
- ohjata opiskelijaa pohtimaan, mistä mahdolliset opiskeluvaikeudet johtuvat ja auttaa häntä työskentelytapojensa tarkentamisessa ja korjaamisessa
- antaa tietoja opiskelijan huoltajalle
- antaa tietoa jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten
- auttaa opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa

Kurssin päätyttyä opettaja arvioi opiskelijan suorituksen. Arvioinnin tehtävänä on antaa palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta ja oppiaineen opiskelun etenemisestä. Kurssiarvosana perustuu mahdollisiin kirjallisiin kokeisiin, opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan tuotosten arviointiin. Myös opiskelijan oma itsearviointi voidaan ottaa huomioon käyttäen hyväksi muun muassa kurssin arviointikeskusteluja. Arvioinnin menetelmistä ja käytänteistä on tarkemmat tiedot jokaisen oppiaineen opetussuunnitelmassa.

Kurssi arvostellaan lukioasetuksessa määritellyin numeroin 4 (hylätty), 5 (välttävä), 6 (kohtalainen), 7 (tydyttävä), 8 (hyvä), 9 (kiitettävä), 10 (erinomainen) tai muulla ainekohtaisessa opetussuunnitelmassa ilmoitetulla tavalla.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Soveltavien kurssien arviointitapoja voivat olla numeroarviointi, suoritusmerkintä (S = suoritettu), hylätty (H = hylätty) tai sanallinen arviointi. Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat myös täydentää ja täsmentää numeroarvosanaa. Kesken olevasta kurssisuorituksesta käytetään merkintää K.

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytyä arvosanaa. Hylätystä itsenäisestä suorituksesta opiskelija ei saa mitään merkintää jaksoarvosteluun.

Opintojen edistymisestä opiskelija ja hänen huoltajansa saavat tietoja kunkin jakson päätyttyä. Jotta koulu voi varmentaa, että myös huoltajat saavat asetuksen (LA 6§) mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, koulu voi niin halutessaan edellyttää huoltajan allekirjoituksen jaksotodistuksiin.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, otetaan opiskelijan pyynnöstä huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Jos opiskelija haluaa ylioppilastutkintolautakunnan huomioivan lukihäiriönsä, hänen on toimitettava todistus lukihäiriöstä koululle ylioppilaskirjoituksiin ilmoittautumisen yhteydessä.

Näiden yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin arviointiperusteet selvitetään opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä voidaan keskustella opiskelijoiden kanssa.

10.2 Kurssin uusinta

Mikäli opiskelija saa kurssista **hylätyn arvosanan** tai kurssin suoritus muutoin **hylätään**, hänellä on oikeus **osallistua kerran ja erityisestä syystä** rehtorille ja aineenopettajalle tehtävän anomuksen perusteella **toisen kerran** erilliseen kuulusteluun. Se voi olla uusintakuulustelu tai muulla tavoin järjestetty tilaisuus, esimerkiksi vastaavan kurssin koepäivä koeviikolla. Opiskelijan tulee korottaa hylättyä arvosanaa heti kyseistä jaksoa seuraavalla uusintakerralla, perustellusti (sairaus tai useampi korotettava aine) seuraavan jakson uusintakerralla, kuitenkin viimeistään kuluvan lukukauden viidennen jakson uusintakerralla. **Hyväksytyä arvosanaa** saa korottaa erillisessä kuulustelussa vain erityisen painavasta syystä. Korotusoikeutta on anottava kirjallisesti; anomuksen hyväksymisestä päättää rehtori yhdessä aineenopettajan kanssa. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus korottaa kurssiarvosanaa osallistumalla uudelleen kyseisen kurssin opetukseen ja sitä seuraavaan kurssikokeeseen. Jos opiskelija on poissa kurssikokeesta, syy on selvitettävä opettajalle ja pyydettyä lupa osallistua uusintaan. Poissaolotapauksessa uusintakokeeseen ei voi automaattisesti ilmoittautua. Uusintakokeiden ilmoittautumislistat ja muut lomakkeet ovat kansliassa.

10.3 Muissa oppilaitoksissa suoritettavat opinnot

Jos opiskelijan muussa oppilaitoksessa suorittamat opinnot vastaavat tavoitteiltaan lukion opetussuunnitelman mukaista kurssia, ne voidaan hyväksyä kurssin suoritukseksi. Tarvittaessa opiskelijalta voidaan edellyttää lisäsuorituksia. Kurssin arvostelu perustuu mainitun oppilaitoksen arvosteluun sekä mahdollisiin lisäsuorituksiin. Opiskelijalla on oikeus pyydettyä etukäteen saada päätös muussa oppilaitoksessa suoritettavien opintojen hyväksymisestä lukio-opinnoiksi ja tieto tällöin noudatettavista arvosteluperusteista.

10.4 Oppiaineen oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona. Näistä opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskeltuja pakollisia ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja, joista voi olla hylättyjä kurssiarvosanoja (= nelosia) enintään

kurssija	nelosia
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa. Soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään (75 kurssiin) vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit. Hylätystä koulukohtaisesta kurssista opiskelija ei saa mitään merkintää jaksoarvosteluun.

Opiskelijalla on mahdollisuus ennen päättötodistuksen antamista osallistua oppiaineen erilliseen kuulusteluun (tenttiin), johon voi kuulua sekä suullisia että kirjallisia tehtäviä. Kuulusteltavan oppimäärän laajuus määräytyy opiskelijan opinto-ohjelmasta. Mikäli opiskelija osoittaa tässä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja selvästi parempaa oppiaineen hallintaa, kuin kurssien arvostelusta määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, arvosanaa korotetaan. Opiskelijan on etukäteen ilmoitettava opettajalle aikomuksestaan yrittää korottaa oppimääräarvosanaa.

Opiskelijoita ohjataan käyttämään edellä mainittuja kuulusteluja hyväkseen ylioppilastutkinnon kokeisiin valmistautumisessa silloinkin, kun tarkoitus ei ole korottaa arvosanaa.

Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen pakollisten ja syventävien kurssien pohjalta muodostuvaa arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- koulun opetussuunnitelmassa määriteltyjen syventävien ja soveltavien kurssien pohjalta saadulla lisänäytöllä
- opiskelijan arvioinnista päättävien harkinnan perusteella, mikäli opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssiarvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

10.5 Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Lukioasetuksen määrittämin numeroarvosanoin arvioidaan kaikki pakollisten oppiaineiden oppimäärät sekä valinnaiset vieraat kielet. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

10.6 Lukion oppimäärän suoritus

”Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoltaan edellä mainittua lyhyempiä tai pitempiä. Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia.” (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom)

Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvia pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja tulee olla opiskeltu vähintään siinä laajuudessa kuin ne on määritelty valtioneuvoston 14.11.2002 antamassa tuntijakopäätöksessä. (Valtioneuvoston asetus 955/2002).

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Koulukohtaisista syventävistä ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit. Hylätystä koulukohtaisesta kurssista opiskelija ei saa mitään merkintää jaksoarvosteluun.

10.7 Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

”Opinnoissa etenemistä tai päättöarviointia koskevan päätöksen uusimista on pyydetävä kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.” (Lukioasetus 810/1998, 13 § 1 mom)

”Jos 1 momentissa tarkoitettu uusi arviointi tai ratkaisu, jolla pyyntö on hylätty, on ilmeisen virheellinen, lääninhallitus voi opiskelijan pyynnöstä velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin tai määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi taikka määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava.” (Lukioasetus 810/1998, 13 § 2 mom)

10.8 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

- **Lukion päättötodistus** annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän.
- **Suullisen kielitaidon todistus** niistä kielistä, joissa opiskelija on suorittanut suullisen kielitaidon kokeen.
- **Todistus oppimäärän suorittamisesta** annetaan, kun henkilö on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
- **Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus)** annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- tiedot oppilaitoksen todistuksenanto-oikeudesta
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

S2/R2 = suomi/ruotsi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen yhteisen kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen kielen oppimäärä

Suomi/ruotsi toisena kielenä vieraskielisille opiskelijoille (S2/R2) merkitään todistuksessa äidinkielen

ja kirjallisuuden kohtaan.

Mikäli opiskelijan opiskelema oma äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, se kirjataan soveltaviin opintoihin omaksi kohdaksi otsikolla ”Muu opiskelijan äidinkieli”.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä...9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu). Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta

lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset erillisistä näytöistä kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muissa oppilaitoksissa suoritetuista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät ole mukana oppiaineiden oppimäärien yhteydessä.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä kunkin kurssin arvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (suoritettu/hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista tiedostoa, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

11 TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Lukio on osa koulutusjärjestelmää ja sen tulee huomioida yhteiskunnalliset muutokset ja kehitystarpeet suhteessa lähettäviin kouluihin, jatko-opiskelupaikkoihin, työelämään sekä yhteistyökumppaneihin. Lukion toimintaa arvioivat monet tahot: tulevat opiskelijat, koulussa olevat opiskelijat, opiskelijoiden huoltajat, opiskelijoita vastaanottavat tahot että muut oppilaitokset.

Koulun toimintaa kehitetään monella tasolla. Kehittyvälle koululle on tyypillistä toimivat ihmissuhteet sekä opiskelijoiden, opettajien ja rehtorin välillä. Hyvä oppilaskuntatyö on toimivan koulun sydän. Opiskelijoilta kerätään vuosittain säännöllisesti palautetta koulun toiminnasta. Tulokset julkaistaan koulussa. Opettajat antavat opiskelijoille palautetta arvosanojen muodossa, mutta myös jatkuvasti osana oppimisprosessia. Rehtori käy vuosittain kehityskeskustelut opettajien kanssa. Koulussa toimii johtoryhmä, joka kokoontuu viikottain. Ryhmä käsittelee kaikkea koulun toimintaan liittyvää. Ryhmä saa opettajilta aloitteita ja se myös toimii yhteistyössä koulun muiden henkilöstöryhmien kanssa huomioiden koulun erilaiset tarpeet. Kaikissa eri yhteyksissä esiin tulevia asioita selvitetään ja mietitään kehittämismahdollisuuksia ja erilaisten toimintamallien kokeilua.

Opetustoimi tekee arviointikyselyjä koko opetustoimen osalta ja niiden tulokset huomioidaan koulun toiminnassa.

Opettajat ja muu koulun henkilökunta osallistuu resurssien riittäessä aktiivisesti koulutukseen, tekee erilaisia opintoretkiä ja tuo näin uusia näkemyksiä koulun toimintaan ja sen kehittämiseen. Myös omaehtoista opiskelua tuetaan ja siihen kannustetaan.

12 TAVOITTEET JA KESKEISET SISÄLLÖT OPPIAINEITTAIN JA KURSSEITTAIN

12.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS, SUOMI ÄIDINKIELENÄ

Tavoitteet

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietoaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan
- syventää tekstintaitojaan
- kehittää ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- hallitsee kirjoitetun kielen normit
- osaa valikoida ja arvioida kriittisesti eri tietolähteitä
- lukee lukioaikanaan vähintään kuusi (6) kokonaisteosta
- osallistuu vähintään yhteen teatterivierailuun lukioaikanaan
- opetusta pyritään eriyttämään niin, että erityistä harrastuneisuutta tuetaan lisätehtävin ja oppimisvaikeuksista kärsiville järjestetään tukiovetusta tai tukikursseja

Arviointi

- arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin
- opiskelijalla tulee olla tieto asetetuista kurssin tavoitteista
- kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen
- opiskelija saa palautetta niin opettajalta kuin oppilastovereiltaankin
- opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja

Pakolliset kurssit (1-6)

Kullakin kurssilla vahvistetaan äidinkielen eri osa-alueiden tietoja ja taitoja.

1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI 1)

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitystään
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä
- tottuu huoltamaan tekstien kieliasua
- tutustuu oman kaupungin kirjaston kokoelmiin ja sähköiseen kirjastoon
- Keskeiset sisällöt
- - lukutaito ja sen kansallinen ja maailmanlaajuinen merkitys
- teksti käsitteenä: puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- tekstilajin, tavoitteen ja vastaanottajan vaikutus tekstin tulkintaan ja tekstin tuottamiseen
- tekstin avaaminen, muistiinpanot luetun pohjalta
- tekstien kielen havainnointia
- kielenhuoltoa
- tekstien referointi ja kommentointi
- vuorovaikutus ryhmässä: toimiva ryhmätyö, ryhmäkeskustelu
- tutustumista Web Origoon, kaupunginkirjaston kokoelmiin ja Aleksis-artikkeliviitetietokantaan
-

2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI 2)

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida eri tekstien sisältöä, näkökulmia ja muotoa
- oppii tekstien erittelyn käsitteistöä
- tottuu työstämään omaa tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä
- oppii tiedonhankintastrategioita
- Keskeiset sisällöt
- tekstuaaliset keinot: lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinta, kielen kuvallisuus
- jaksotus
- viittaussuhteet ja kytkökset
- fokusointi
- esitelmän- ja tutkielmanteon teoriaa : aiheen rajausta, aineiston kokoaminen ja jäsentely, prosessin arviointi
- tiedon lähteisiin tutustumista: kirjat, lehdet, CD-romit, radio- ja tv-ohjelmat
- kaupunginkirjaston tietolähteiden hyödyntämistä omassa kirjoittamisessa ja
- puhe-esityksissä
- puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen
- kirjoittaminen prosessina
- kielenhuoltoa

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI 3)

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen monitulkintaisuutta
- syventää tietojansa kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä

- kehittyy fiktiivisten tekstien analysoijana
- oppii perustelemaan tulkintansa sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja omassa ilmaisussaan

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa asianmukaisin käsittein
- proosa kirjallisuuden lajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteistöä: mm. runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omissa teksteissä
- kirjallisuuden aihealueen lähdemateriaaliin, mm. lähdeteoksiin ja verkkolähteisiin, tutustumista

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI 4)

Tavoitteena on , että opiskelija

- perehtyy argumentointiin
- oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä
- syventää medialukutaitoaan
- oppii tarkastelemaan kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista
- oppii paikalliseksi vaikuttajaksi

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen keinoja: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi, propaganda, ironia, satiiri, parodia, mainonta,
- vaikuttamaan pyrkiviä tekstilajeja: graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- lähdekritiikki, mediakritiikki
- Internetin luotettavuuden arviointia

5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI 5)

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä kuin asiatekstejäkin ja niiden tyyliä ottaen huomioon kontekstin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä
- kykenee itsenäiseen kirjoitusprosessiin
- kehittää omaa ilmaisutapaansa
- - tuntee keskeistä maailmankirjallisuutta
- Keskeiset sisällöt
- eri aikakausia ja tyyliä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa kontekstin näkökulmasta

- luetaan vähintään yksi kokonaisteos
- tyylin arviointia: mm. sananvalinta, virkerakenteet, sävy, kuvallisuus, rytmi
- oman tyylin hiontaa ja kielenhuoltoa
- pohdiskeleva teksti
- yo-aineharjoittelua

6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI 6)

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan suomen kielen, kotimaisen kirjallisuuden ja oman maan kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle
- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita
- ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja
- Keskeiset sisällöt
- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen ja nykyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta
- kurssilla luetaan vähintään yksi kokonaisteos
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista
- kielenhuoltoa
- yo-aineharjoittelua

Syventävät kurssit

7. Puheviestinnän taitojen syventäminen (ÄI 7)

Tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- Keskeiset sisällöt
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet
- puheen valmistelu
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhekulttuuria

8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI 8)

Tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- Keskeiset sisällöt
- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely

- kielenhuolto
- yo-kokeen tehtävänäntojen tarkastelua

9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI 9)

Tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen ja kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä
- kehittää omaa kirjallista ilmaisuaan
- tutustuu paikallisiin kirjailijoihin ja näiden tuotantoon
- Keskeiset sisällöt
- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien tarkastelua

Soveltavat kurssit

10. Luova kirjoittaminen (ÄI 10)

Tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu ilmaisemaan itseään kirjoittamalla
- kokeilee sanataiteen eri muotoja
- tutustuu tekstien eri rakentamiskeinoihin
- rikastuttaa omaa kieltä
- oppii työstämään omaa tekstiään
- oppii antamaan ja vastaanottamaan palautetta
- Keskeiset sisällöt
- aistihavaintoharjoituksia
- erilaiset virikkeet kirjoittamisen lähtökohtana
- kielileikkejä
- kielen tyylikeinoja. rytmi, kuvakieli, sananvalinta, havainnollisuus
- kertovan tekstin rakentuminen: kerronta, dialogi, ristiriita, aukkoisuus
- omia novelleja, runoja, mielipidekirjoituksia, analyyseja
- lopputyönä kootaan antologia tai portfolio

11. Kirjallisuuden erikoiskurssi (ÄI 11)

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä kokemuksia kirjallisuudesta
- työskentelee monipuolisesti kirjallisuuden parissa
- Keskeiset sisällöt
- kaunokirjallisuutta kurssilaisten mielenkiinnon pohjalta
- analyyseja, arvostelua sekä muita kirjallisia ja suullisia töitä luetusta kirjallisuudesta

12. LUE-kurssi (ÄI 12)

Tavoitteena on tehostaa luku- ja kirjoitustaitoja, tukea opiskelijaa oman opiskelutyylin löytämisessä ja opiskelutaitojen kehittämisessä sekä vahvistaa myönteistä minäkuvaa opiskelijana. Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joilla on opiskeluvaikeuksia.

13. Viihdekirjallisuuden kurssi (ÄI 13)

Tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu viihdekirjallisuuteen ja viihteen keinoihin
- analysoi kriittisesti lukemaansa
- Keskeiset sisällöt
- viihdekirjallisuutta ja sen lajeja
- viihdekirjallisuuden vaiheita
- viihteen keinoja

19. Elokuvakurssi (ÄI 19)

Tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tv:n ja elokuvan historian pääpiirteisiin ja lajityyppeihin
- oppii analysoimaan eri ohjelmia ja elokuvia
- oppii arvioimaan itseään vastaanottajana
- Keskeiset sisällöt
- katsaus tv:n ja elokuvan historiaan
- tv:n ja elokuvan genret
- elokuvan kerronnan keinot; valtaelokuva, vastaelokuva
- tv- ja elokuva-aiheisia kirjoitelmia, mm. elokuva-arvostelu
- tv- / elokuva-aiheinen esitelmä
- käynti elokuvateatterissa
- oma ja ryhmän katsojaprofiili

20. Draamallisen ilmaisun keinot (ÄI 20)

Tavoitteena on tutkia toiminnallisesti ja prosessinomaisesti, mitä teatteritaiteen perusteet ovat.

21. Ideasta muotoon (ÄI 21)

Opiskelija syventää jo aikaisemmin opittuja taitojaan, ja hänen tietonsa jossain tai joissain teatterin osa-alueissa kehittyi.

Aihekokonaisuudet äidinkielessä

Aihekokonaisuudet sisältyvät äidinkielen kurssien sisältöihin erilaisina suullisina ja kirjallisina harjoituksina. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, teknologia ja yhteiskunta, viestintä ja mediaosaaminen toteutuvat ajankohtaisina mediatekstien ja fiktiivisten tekstien tekstivalintoina, kirjallisina esseinä, suullisina puheenvuoroina, väittelyinä ja keskusteluina.

Äidinkielessä ja kirjallisuudessa painottuvat erityisesti kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus (kurssit 5 ja 6) ja viestintä ja mediaosaaminen (kurssit 1, 2, 3, 4, 7 ja 12).

Kurssit sisältävät mm. informaation lukutaitoharjoituksia: tiedonlähteisiin tutustumista, kaupunkikirjaston tietolähteiden hyödyntämistä, verkkokirjaston ja Internetin käyttöä ja Internetin luotettavuuden arviointia. Opetusmateriaaleina hyödynnämme sanomalehtiä, aikakauslehtiä ja elokuvia. Vuosittain vietämme myös joko sanomalehti- tai aikakauslehtiteemapäivää.

12.2. TOINEN KOTIMAINEN KIELI

12.2.1 Ruotsi A1-oppimäärä

A1 -kielen tavoitteena on, että opiskelija kuullun osa-alueella saavuttaa B2:1, puhumisen B 1:2, luetun B2:1 ja kirjoittamisen B1:2 tason. Tämä tarkoittaa, että hän ymmärtää kielellisesti ja asiallisesti kompleksisen ruotsinkielisen puheen pääajatuksukset konkreettisista tai abstrakteista aiheista, pystyy seuraamaan yleisesti kiinnostavaa, yksityiskohtaista kerrontaa, ymmärtää puheen pääkohdat ja puhujan tarkoituksen, tunnistaa asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä sekä pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja tietyin edellytyksin monimutkaistakin argumentointia. Hän pystyy tiivistämään kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat sekä ymmärtää ympärillään käytävästä keskustelusta suuren osan.

Opiskelija osaa myös kertoa ymmärrettävästi tavallisista konkreettisista aiheista sekä viestiä varmasti useimmissa tavallisissa tilanteissa ilmaisten itseään suhteellisen vaivattomasti ja ääntäen ymmärrettävästi. Hänellä on suhteellisen laaja sanavarasto ja hän pystyy käyttämään tavallisia idiomeja. Hän hallitsee myös kieliopin ja rakenteet kohtuullisen hyvin.

Opiskelija pystyy myös lukemaan itsenäisesti muutaman sivun pituisia, oman alansa tekstejä tai sellaisia, jotka sisältävät yleisiä abstrakteja, konkreettisia tai ammatillisia tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä. Hän pystyy tunnistamaan tekstin ja sen laatijan tarkoituksen ja tekstin sisällön.

Opiskelija osaa kirjoittaa sekä henkilökohtaisia että julkisia viestejä, ilmaista ajatuksiaan kirjallisesti monenlaisista aiheista. Hän osaa laatia pitkäköjiä muistiinpanoja ja jäsentyneitä yhteenvetoja ja selostuksia keskustelusta tai esityksestä. Opiskelijalla on laajahko sanavarasto ja hän kykenee käyttämään vaihtelevia lauserakenteita kirjoittaen ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä ruotsinkieltä.

Tavoitteena on myös, että opiskelija, paitsi että hän osaa monipuolisesti viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla, tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana ja osaa kunkin suoritetun kurssin jälkeen arvioida omaa kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin sekä osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Seuraavat aihekokonaisuudet esiintyvät eri kursseissa:

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä ja mediaosaaminen

Ruotsi A-kielenä antaa ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja. Kursseilla käsitellään sekä pohjoismaista yhteiskuntaa että kaksikielistä Suomea siten, että opiskelijalla on mahdollisuus vertailla asioita keskenään. Opiskelijalle annetaan mahdollisuus kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Kursseilla voidaan lisäksi käsitellä esim. opiskelijoiden harrastuneisuuteen liittyviä tai ajankohtaisia

aiheita. Kurssien aikana kiinnitetään jatkuvasti huomiota rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen, käytön monipuolistamiseen sekä kielenkäytön tarkkuuteen.

Arviointi

Kurssien arvioinneissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssien painotusten mukaisesti. Kurssien arvosana muodostuu seuraavien elementtien yhdistelemisestä:

- jatkuva näyttö ja loppukoe
- kurssiin mahdollisesti kuuluvat laajahkot kirjalliset ja suulliset esitykset
- itsenäinen työskentely kurssilla tai kurssin itsenäinen suorittaminen.

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin ja oman oppimisprosessin seuraamiseen. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eurooppalaista taitotasoaasteikkoa.

Pakolliset kurssit:

1. Arkielämää Pohjoismaissa (RUA1)

Tavoitteet:

- niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetus
- vahvistaa sanastoa ja perusrakenteiden hallintaa aihepiiriin liittyen
- kannustaa käyttämään tuttavallista ja epämuodollista kieltä keskustelutilanteissa, mielipiteen ilmaisussa ja puheviestinnässä
- ohjata opiskelijoita ottamaan vastuuta opiskelustaan ja arvioimaan omaa edistymistään
- rohkaista opiskelijoita tuottamaan omaa puhetta ja itseään koskevaa kirjallista
- materiaalia koskien esim. koulua, opiskelua, perhettä ja harrastuksia
- vahvistaa oppilaan kuullun ymmärtämistä

Aihepiirit

- jokapäiväinen elämä ja henkilökohtainen kanssakäyminen

2. Ihmiset ympärillämme (RUA2)

Tavoitteet:

- harjoittaa monipuolisesti puheviestintää
- vahvistaa ja laajentaa rakenteiden hallintaa
- luoda näkökulmia turvallisuuden ja hyvinvoinnin teemoihin
- harjoittaa viestinnällistä kirjoittamista
- vankentaa puheviestinnän strategioita
- lisätä oppilaan ilmaisuvalmiutta

Aihepiirit:

- ihmissuhteet, ihmisten erilaisuus ja hyvinvointi sekä elämä ennen ja nyt

3. Suomi – osa Pohjolaa ja Eurooppaa (RUA3)

Tavoitteet:

- esitellä Suomen ja suomenruotsalaisten oloja eri näkökulmista ja vertailla niitä muihin Pohjoismaihin ja Eurooppaan
- harjoitella erilaisiin tarkoituksiin sopivien tekstien käsittelyä ja ymmärtämistä
- harjoittaa viestinnällistä kirjoittamista
- vahvistaa ja laajentaa rakenteiden hallintaa

Aihepiirit:

- monikulttuurinen ja kaksikielinen Suomi ja suomenruotsalaisen kulttuurin monipuolinen esittely
- eri Pohjoismaiden olojen, kulttuurien ja kulttuuri-identiteettien vertailu

4. Elinympäristömme (RUA4)

Tavoitteet:

- lisätä ymmärtämisvalmiuksia vaativahkojen tekstien avulla
- harjoitella erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita
- harjoitella erityyppisten tiivistelmien ja lyhennelmien laatimista sekä kuullusta että tekstiaineuksesta
- varmentaa rakenteita ja laajentaa sanastoa
- varmentaa omaa vapaata kirjoittamista

Aihepiirit:

- luonto, ympäristö, tekniikka, viestintä, kestävä kehitys, mediaosaaminen sekä teknologia ja yhteiskunta

5. Opiskelu ja työ (RUA5)

Tavoitteet:

- harjoitella laajasti suullista ja kirjallista viestintää aihepiiriin liittyen
- harjoitella muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä
- harjoitella erilaisia kuulustelustrategioita erityyppisissä kuuntelutilanteissa
- laatia oma henkilökohtainen elämäkerta ruotsiksi
- tutustua mahdollisuuksien mukaan johonkin ruotsinkieliseen yliopistoon esim. Åbo Akademi, sen toimintaan ja opiskeluun siellä

Aihepiirit:

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, työ, elinkinoelämä, opiskelu, jatko-opinnot sekä palvelutilanteet yhteiskunnassa

6. Kulttuuri ja sen tekijöitä (RUA6)

Tavoitteet:

- käsitellä kulttuuria laaja-alaisesti mm. tutustua pohjoismaiseen filmituotantoon ja kirjallisuuteen omaehtoisesti
- laatia laajahko tuotos valitsemastaan aiheesta ja esitellä se
- harjoittaa monipuolisesti opiskelijan kuuntelutekniikkaa
- laatia tiivistelmiä ja aineita annetusta aiheesta
- vahvistaa kieliopin hallintaa ja laajentaa sanastoa
- tutustua mahdollisuuksien mukaan eri tyyllilajeihin

Aihepiirit:

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, viestintä ja mediaosaaminen

Syventävät kurssit:

7. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUA7)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Kurssi vahvistaa myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa puhetaitoa. Kurssilla harjoitellaan myös kuullunymmärtämistä. Kurssin arviointi perustuu suulliseen kielitaitokokeeseen ja jatkuvaan näyttöön.

8. Tiede, talous ja tekniikka (RUA8)

Tavoitteet:

- lisätä ymmärtämisvalmiuksia vaativan teksti ja kuunteluaineiston avulla
- lähestyä aiheita vaihtelevia tekniikoita käyttäen
- antaa oppilaille valmiuksia yo-kirjoituksiin osallistumiseen

Aiheet:

- eri tieteenalat, tekniikan saavutukset sekä yritys-elämä
- työelämä ja jatko-opinnot
- sanomalehdistön rooli

9. Kertauskurssi (RUA9)

Tavoitteet:

- valmentaa opiskelijaa yo-kirjoituksiin aloilla, joissa on esiintynyt vaikeuksia
- varmentaa kieliopin rakenteita sekä sanontoja
- antaa kurssien ulkopuolista tekstimateriaalia esim. lehdistöstä
- varmentaa erilaisia vastaustekniikoita ja oppilaan omia selviytymisstrategioita
- paikata yllättäen paljastuneita tietoaukkoja

Aiheet:

- Kurssien aikana vähemmän käsiteltyjen aiheiden käsittely, ajankohtaiset ja tilannekohtaiset aiheet

12.2.2. Ruotsi B1-oppimäärä

B1-kielen tavoitteena puhumisen ja kirjoittamisen osa-alueilla on, että opiskelija saavuttaa kielitaidon kuvausasteikon B1.1 tason. Tämä tarkoittaa toimivaa peruskielitaitoa niin, että opiskelija osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia ja että hän selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Opiskelija pystyy kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista.

B1-kielen tavoitteena kuullun ja luetun ymmärtämisen osa-alueilla on, että opiskelija saavuttaa kielitaidon kuvausasteikon B1.2 tason. Tämä tarkoittaa sujuvaa peruskielitaitoa niin, että opiskelija ymmärtää yleiskieltä tai melko tuttua aksenttia. Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aihepiireihin sekä ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta keskustelusta. Opiskelija pystyy lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä käytännönläheisissä ja itselleen tärkeissä tilanteissa.

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Seuraavat aihekokonaisuudet esiintyvät eri kursseissa:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
 Hyvinvointi ja turvallisuus
 Kestävä kehitys
 Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
 Teknologia ja yhteiskunta
 Viestintä ja mediaosaaminen

Ruotsi B 1 - kielenä antaa opiskelijoille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja. Kursseilla käsitellään sekä pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria että kaksikielistä Suomea. Tavoitteena on, että opiskelijalla on mahdollisuus oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen vertailuun. Opiskelijalle annetaan mahdollisuus kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan.

Jokaisella kurssilla opiskelijalla on mahdollisuus kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten. Painotukset vaihtelevat kursseittain. Äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin kiinnitetään huomiota.

Opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Opiskelijoita ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehitystarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Arviointi

Kurssien arvioinneissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssien painotusten mukaisesti. Kurssien arvosana muodostuu seuraavien elementtien yhdistelemisestä:

- jatkuva näyttö ja loppukoe
- itsenäinen työskentely kurssilla tai kurssin suorittaminen itsenäisesti
- kurssiin kuuluvat kirjalliset suoritukset.
- Suullisen kielitaidon kokeen arviointi on erikseen mainittu kurssin RUB6 kohdalla

Kurssien lopussa opiskelijat arvioivat omaa edistymistään voidakseen asettaa itselleen uusia tavoitteita.

Pakolliset kurssit:

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Tavoitteet

- ohjata opiskelijoita ottamaan vastuuta opiskelustaan, arvioimaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita
- rohkaista opiskelijoita tuottamaan aktiivisesti puhetta
- vahvistaa kuullun ymmärtämistä
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa
- vahvistaa substantiivien, verbien ja sanajärjestyksen perusasioiden hallintaa
- ylläpitää myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja ruotsalaiseen kulttuuriin

Aihepiirit

- ystävyys, koulu ja vapaa-aika

Strategiat ja opiskelutaidot

- sanasto: sanojen selittäminen, ryhmittely, vastakohtat ja elaborointi
- tekstitaidot: kokonaisuuden ymmärtäminen, yhteenvedon laatiminen, sisällön uudelleen tuottaminen omin sanoin

Suullinen viestintä

- tervehdykset, puhelinkeskustelu, kiittäminen, mielipiteen ilmaiseminen, anteeksipyyttäminen, haastattelu

Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Kirjallinen viestintä

- viestit,sähköpostiviesti,kontakti-ilmoitus,kirjekorttipäivä,kirjankirjoittaminen,lyhyetkirjoitelmat,henkilökuvan laatiminen

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Tavoitteet

- ohjata opiskelijoita ottamaan vastuuta opiskelustaan, arvioimaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita
- oppia puhumaan ulkonäöstä, ostamaan vaatteita ja kertomaan asumisesta
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa
- kerrata 1. kurssin kieliopin (substantiivit, verbit, sanajärjestys) pääasiat
- vahvistaa lukusanojen, adjektiivien, adverbien ja keskeisten pronomien perusasioiden hallintaa
- vahvistaa myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja ruotsalaiseen kulttuuriin

Aihepiirit

- nuoren elämä, johon kuuluvat niin opiskelu ja työ kuin harrastukset sekä palvelut ja vapaa-aikakin tulevat esille useissa eri teksteissä
- erilaiset elämäntyyli ja elämänhallinta (extreme-lajit, tietokone, maalla asuminen), Tukholma, palvelutilanteet (vaateostoksilla), vaatteet, ruumiinosat, ulkonäkö, nuorten asuminen Pohjoismaissa ja omaan kotiin muuttaminen

Aihekokonaisuus

- hyvinvointi ja turvallisuus (elämäntyylin valinta, riskilajien harrastaminen, maalaiselämä vs. urbaani elämäntyyli)
- viestintä- ja mediaosaaminen (nettiriippuvuus ja tieto- ja viestintäkulttuurin vaarojen tiedostaminen)

Strategiat ja opiskelutaidot

- sanasto: sanojen selittäminen, vastakohtat, synonyymit, ryhmittely ja elaborointi
- tekstin ymmärtäminen: tiivistelmärunko, pääkohdat tekstistä, sisällön uudelleen tuottaminen omin sanoin
- prosessikirjoittaminen

Suullinen viestintä

- mielipiteen ilmaiseminen
- matkalipun ostaminen
- ostoksilla tavaratalossa
- ulkonäön kuvaileminen
- ravintolassa

- avun tms. tarjoaminen
- haastattelu
- lyhyt esitelmä tukisanojen avulla
- ongelmanratkaisu/päätöksenteko

Kurssilla painotetaan puheviestinnän harjoittamista.

Kirjallinen viestintä

- päiväkirja
- kirje
- yleisönosastokirje
- ilmoitukseen vastaaminen
- lyhyt viesti
- vastine mielipidekirjoitukseen

Kurssilla harjoitellaan kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla.

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Tavoitteet

- vahvistaa opiskelijan kykyä ottaa vastuuta opiskelustaan, arvioimaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita
- oppia kertomaan omasta kotimaastaan (luonto, kulttuuri, kielelliset olosuhteet)
- oppia analysoimaan eroja ja yhtäläisyyksiä eri pohjoismaiden välillä
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa
- kerrata 2. kurssin kieliopin (adjektiivit, adverbit, lukusanat, persoonapronominit) pääasiat
- vahvistaa substantiivin määräysmuotojen, eri pronomien ja verbiopin (esim. s-passiivi) hallintaa
- vahvistaa myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja erityisesti suomenruotsalaiseen kulttuuriin

Aihepiirit

- kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa

Aihekokonaisuus

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- sanasto: sanojen selittäminen, vastakohtat, synonyymit, ryhmittely ja elaborointi
- tekstin ymmärtäminen: tiivistelmärunko, yhtenäinen tiivistelmä, pääkohdat tekstistä, sisällön uudelleen tuottaminen omin sanoin tavoitekielellä
- yhteistoiminnallinen oppimisprosessi

Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

Suullinen viestintä

- aktiivinen kuunteleminen ja myötäilyfraasit
- esitelmän laatiminen
- suomalaisista perinteistä kertominen
- mielipiteen ilmaiseminen
- väittely
- oppaana toimiminen
- tien kysyminen ja neuvominen

- hotellissa asioiminen
- toimiminen väärinymmärtämistilanteissa
- kuvailu
- ilmiöiden vertailu

Kirjallinen viestintä

- esiteteksti
- toimintaohjeet
- kuvaus
- ilmiöiden vertailu
- oman asuinpaikan esittely ulkomaalaiselle

Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)

Tavoitteet

- vahvistaa opiskelijan kykyä ottaa vastuuta opiskelustaan, arvioimaan ja ohjaamaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita
- oppia kertomaan Tanskasta ja Islannista
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa
- kerrata 3. kurssin kieliopin (substantiivien määräysmuodot, verbioppi) pääasiat
- vahvistaa eri pronomien ja verbiopin (esim. partisiipin preesens, konditionaalin vastineet) hallintaa
- vahvistaa myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja monikulttuuriseen pohjolaan

Aihepiirit

- elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt

Aihekokonaisuus

- hyvinvointi ja turvallisuus

Strategiat ja opiskelutaidot

- sanasto: sanojen selittäminen, ryhmittely, vastakohtat ja elaborointi
- tekstitaidot: kokonaisuuden ymmärtäminen, yhteenvedon laatiminen, sisällön uudelleen tuottaminen omin sanoin tavoitekielellä
- prosessikirjoittaminen
- käsittekartan laatiminen
- ohjattu tiivistelmä kuullusta

Suullinen viestintä

- esittäytyminen ja esittely
- mielipiteen ilmaiseminen
- mielipiteen perusteleva
- lääkäritilanteet: ajan varaaminen, oireista kysely ja kertominen, soitto hätäkeskukseen
- journalistinen haastattelu
- tapahtumaketjun kuvailu
- mielipide- ja myötäilyfraasien käyttö ryhmäkeskustelussa
- ilmiöiden pohtiminen ja analysoiminen

Kirjallinen viestintä

- lyhyt epämuodollinen viesti
- kirje
- tuttavallinen/vakuuttava kirje
- tapahtumien kuvailu
- vastine
- tiedottava teksti
- mielipidekirjoitus

5. Elinympäristömme (RUB5)

Tavoitteet

- vahvistaa opiskelijan kykyä ottaa vastuuta opiskelustaan, arvioimaan ja ohjaamaan omaa edistymistään ja asettamaan itselleen uusia tavoitteita
- oppia kertomaan Norjasta
- vahvistaa kurssin aihepiirien sanaston hallintaa
- kerrata 4. kurssin kieliopin (eri pronominit ja verbioppi) pääasiat
- vahvistaa verbiopin (esim. partisii-pin perfekti, vahvat verbit) hallintaa
- vahvistaa myönteistä suhtautumista ruotsin kieleen ja monikulttuuriseen pohjolaan

Aihepiirit

- luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet

Aihekokonaisuus

- kestävä kehitys
- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen

Strategiat ja opiskelutaidot

- sanasto: sanojen selittäminen, vastakohtat, synonyymit, ryhmittely ja elaborointi
- tekstin ymmärtäminen: tiivistelmärunko, yhtenäinen tiivistelmä, pääkohdat tekstistä, sisällön uudelleen tuottaminen omin sanoin tavoitekielellä
- tiedottava teksti
- yhteistoiminnallinen oppimisprosessi

Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

Suullinen viestintä

- mielipiteiden perustelu
- väittäly
- puhe
- journalistinen haastattelu
- vaikuttamaan pyrkivä puhe

Kirjallinen viestintä

- mainosteksti
- lyhyt humoristinen kuvaus
- analysoiva teksti
- argumentoiva teksti

Kurssilla hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Syventävät kurssit

6. Puhu ja ymmärrä paremmin (RUB6)

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Kurssi vahvistaa myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa puhetaitoa. Kurssilla harjoitellaan myös kuullunymmärtämistä. Kurssin arviointi perustuu suulliseen kielitaitokokeeseen ja muihin kurssin aikaisiin suorituksiin – jatkuvaan näyttöön. Kurssi sekä kielitaidon koe arvioidaan numeroin 4-10.

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Tavoitteet

- tutustua maailmanlaajuisiin ilmiöihin ja kansainväliseen vaikuttamiseen
- lisätä vaativamman kieliaineksen ymmärtämisvalmiutta
- valmentaa ylioppilaskirjoituksiin

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys

Aihepiirit

- yhteiskunnalliset asiat
- päätöksentekoon osallistuminen ja kansainvälinen vaikuttaminen esim. YK, EU ja Pohjoismaiden neuvosto
- Färsaaret, Grönlanti ja Ahvenanmaa
- yleisnäkemykset prepositioista
- verbiopin ja pronomien kertausta

Strategiat

- kirjoitelmia
- monivalintatehtäviä vaihtelevista laajahkoista aiheista
- kuunteluharjoituksia: monivalinta ja avoimia tehtäviä sekä tiivistelmän laatimista kuullun perusteella

8. Kertauskurssi abiturienteille (RUB8)

Tavoitteet

- valmentaa opiskelijaa ylioppilaskirjoituksiin
- varmentaa kieliopin rakenteita sekä sanontoja
- antaa kurssien ulkopuolista tekstimateriaalia
- varmentaa erilaisia vastaustekniikoita ja oppilaan omia selviytymisstrategioita
- paikata yllättäen paljastuneita tietoaukkoja

Aiheet

- kurssien aikana vähemmän käsitellyjen aiheiden käsittely
- ajankohtaiset ja tilannekohtaiset aiheet

9. Johdantokurssi lukion aloittaville (RUB9)

Tavoitteet

- niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta
- kartoittaa opiskelijan kielitaidon heikkoja kohtia
- selventää tulevien kurssien perusvaatimuksia
- auttaa opiskelijaa löytämään oma opiskelutekniikkansa
- helpottaa opiskelijan varsinaisten pakollisten kurssien suorittamista

Aiheet

- Kieliopin perusrakenteet ja termit
- Kääntämistekniikan alkeet vieraasta kielestä äidinkielelle
- Ääntämisharjoituksia
- Kysymys- ja vastaustekniikkaa
- Yksinkertaisia tuottamistehtäviä

11. Ruotsin tukikurssi (RUB11)

Kurssilla kerrataan lukion kurssien keskeisiä sisältöjä. Kurssilla voi tehdä kokeen jostakin lukiokurssista.

12.3 VIERAAT KIELET

12.3.1 Englanti A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

A-englannin tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa kielitaidon kuvausasteikon B2.1 tason kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Käytännössä tämä tarkoittaa, että opiskelija on aktiivinen kielenkäyttäjä, joka pystyy itsenäisesti sujuvaan viestintään sekä kirjallisesti että suullisesti ja selviytyy säännöllisestä kanssakäymisestä syntyperäisen puhujan kanssa.

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssien painotusten mukaisesti. Kurssien arvosana muodostuu seuraavien elementtien yhdistelemisestä:

- jatkuva näyttö ja loppukoe
- kurssiin mahdollisesti kuuluvat laajahkot kirjalliset ja suulliset esitykset
- itsenäinen työskentely kurssilla tai kurssin itsenäinen suorittaminen.
- Suullisen kielitaidon kokeen arviointi erikseen mainittu kurssin ENA8 kohdalla

Opiskelijaa ohjataan itsearviointiin ja oman oppimisprosessin seuraamiseen. Arvioinnin tukena voidaan käyttää eurooppalaista taitotasoaasteikkoa.

Pakolliset kurssit

1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)

Tavoitteet

- ohjata opiskelijoita asettamaan tavoitteita ja seuraamaan tavoitteiden saavuttamista
- rohkaista opiskelijoita puhumaan ja ilmaisemaan mielipiteensä
- vahvistaa perusverbiopin hallintaa

Aihepiirit

Valoisa elämänasenne, vapaa-aika ja harrastukset, ihmissuhteet, värien merkitys lähiympäristössä ja ihmisten välisessä viestinnässä.

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- kulttuuri-identiteetti, kulttuurin tuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- ymmärtävä lukeminen; perustiedot tekstien opiskelusta
- sisällön ennustaminen
- merkityksen päättely
- sanasto: kiertoilmaisujen käyttö

Suullinen viestintä

- mielipiteen ilmaiseminen
- aktiivinen kuunteleminen
- tahdikkuus ja kohtelias reagointi

Kirjallinen viestintä (taitotaso B1 – B2)

- lyhyet henkilökohtaiset viestit
- kappalekirjoittaminen
- epävirallinen kirje

2. Viestintä ja vapaa-aika (EA2)

Tavoitteet

- oppia matkailuun liittyvää sanastoa
- oppia kertomaan Suomesta vieraista kulttuureista tuleville
- oppia passiivi ja kerrata substantiiveista ja artikkeleista pääasiat
- harjoitella puhumista kurssin aiheiden mukaisissa tilanteissa ja itsenäistä opiskelua

Aihepiirit

Matkailun maailma, Lontoo, Amerikka ja amerikkalaisuus, Australia ja australialaisuus, Suomi ja suomalaisuus.

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- viestintä- ja mediaosaaminen
- kulttuuri-identiteetti, kulttuurin tuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- tekstin ymmärtäminen: sisällön ennustaminen, skannaus, merkityksen päättely, tiivistäminen
- muistiinpanojen tekeminen
- sanasto: kompensatiostrategioista sanojen selittämiseen, elaborointi

Suullinen viestintä

- puhelinkäyttäytyminen
- 'turvalliset' keskustelunaiheet
- avun pyytäminen ja tien neuvominen
- samaa ja eri mieltä oleminen

Kirjallinen viestintä (taitotaso B2)

- kuvauksen kirjoittaminen

Arviointi

Ks. yleinen osa

3. Opiskelu ja työ (ENA3)

Tavoitteet

- jatkaa tavoitteiden asettamista ja oman opiskelun prosessoimista
- oppia opiskeluun, tulevaisuudensuunnitelmien tekoon ja työelämään liittyvää sanastoa
- oppia epäsuora esitys, indefiniittipronominit sekä adjektiivien ja adverbiin käyttöä
- vahvistaa suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja kurssien aiheista

Aihepiirit

Koulutus ja työelämä sekä tulevaisuuteen liittyvät unelmat ja toiveet.

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus
- turvallisuus ja hyvinvointi

Strategiat ja opiskelutaidot

- ymmärtävä lukeminen: aikaisempien tietojen aktivointi, tekstin merkkien lukeminen, kysymysten esittäminen
- sanasto: sanaston etukäteissyöttö, kollokaatiot ja passiivisen sanaston aktivointi

Suullinen viestintä

- epäröinti
- suostuttelu
- neuvojen antaminen ja vastaanottaminen
- haastattelut

Kirjallinen viestintä (taitotaso B2)

- virallinen kirje; työpaikan haku
- CV:n laatiminen
- infoviestin laatiminen; lisätietojen pyytäminen

Arviointi

ks. Yleinen osa

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Tavoitteet

- oppia yhteiskunnan, sosiaaliturvajärjestelmän, kuluttamisen ja oikeudenkäytön kuvailussa tarvittavaa sanastoa
- vahvistaa ymmärtävän lukemisen strategioiden hallintaa
- oppia vaillinaiset apuverbit, relatiivipronominit, linkkisanojen käyttö ja paljoussanat
- vahvistaa suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja kurssin aiheista

Aihepiirit

Yhteiskunnan rakenteet, erilaiset yhteisöt ja yksilön valinnat.

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- ymmärtävä lukeminen: pääasioiden etsiminen tekstistä eri tavoin; story grammar, merkityskartta, avainkäsitteiden alleviivaus, tiivistelmän laatiminen ja kysymysten esittäminen
- sanasto: kielellisten vihjeiden käyttäminen

Suullinen viestintä

- kohteliaat pyynnöt ja ostotilanteiden fraasit
- keskustelut ja suulliset harjoitukset, esim. tekstin raportointi

Kirjallinen viestintä (taitotaso B2-C1)

- tiivistelmän kirjoittaminen
- argumentatiivisen kirjoitelman laatiminen
- yleisönosastokirjeen laatiminen

Arviointi

ks. Yleinen osa

5. Kulttuuri (ENA5)

Tavoitteet

- oppia kirjallisuuden ja muiden taiteen alojen sanastoa
- vahvistaa kaunokirjallisen tekstin eri tyylilajien ymmärtämistä
- vahvistaa omaa minäkuvaa oman kulttuurin heijastajana
- valmistaa laajahko tuotos

Aihepiirit

Kulttuurin kirjo Shakespearesta nykypäivään, Mozartista musikaaliin, gladiaattoreista Spider-Maniin ja Mona Lisasta moderniin taiteeseen.

Aihekokonaisuudet

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- viestintä- ja mediaosaaminen

Strategiat ja opiskelutaidot

- tekstien tulkintaa: rivien välistä lukeminen
- tekstin tiivistäminen

Suullinen viestintä

- suullisen esityksen pitäminen joltain kulttuurin alalta
- puhe

Kirjallinen viestintä (taitotaso B2-C1)

- laajahko tuotos joltain kulttuurin alalta, esim. kirja- tai elokuva-arvostelu
- puheen kirjoittaminen

Arviointi

ks. Yleinen osa

6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6)

Tavoitteet

- oppia tieteisiin, teknologiaan ja talouselämään liittyvää sanastoa
- tutustua erilaisiin englanninkielisiin julkaisuihin
- vahvistaa vaativien tekstien avaamisessa tarvittavien strategioiden hallintaa
- jatkaa itsenäistä työskentelyä
- oppia infinitiivin ja ing-muodon käyttö

Aihepiirit

Arkipäivän ilmiöitä ja huipputeknologiaa, ihminen keksintöjen maailmassa, media, mainonta ja moderni yrittäjyys.

Aihekokonaisuudet

- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen
- hyvinvointi ja turvallisuus

Strategiat ja opiskelutaidot

- ymmärtävä lukeminen: aikaisempien tietojen aktivointi, merkityksen päättely, avainlauseet, avainsanojen käyttö
- sanasto: kollokaatiot, sanaperheet ja kielellisten vihjeiden käyttö

Suullinen viestintä

- keksinnön esittely
- parikeskustelut

Kirjallinen viestintä (B2-C1)

- valituskirjeen laatiminen
- artikkelin kirjoittaminen
- ohjeiden kirjoittaminen

Arviointi

ks. Yleinen osa

Syventävät kurssit

7. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)

Tavoitteet

- kehittää opiskelijan kielitaitoa monipuolisesti
- oppia luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehitykseen liittyvää sanastoa
- kerrata ja vahvistaa verbioppia
- tutustuttaa opiskelija päättökokeen testityyppeihin käytännön harjoittelun kautta

Aihepiirit

Yksilö ja ympäristö, Uusi-Seelanti (maisemia ja maalämpöä), elämää luonnon ehdoilla, kestäväan kehityksen haasteita.

Aihekokonaisuudet

- kestävä kehitys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- päättökokeessa tarvittavien tehtävien tekniikka
- tekstinyymmärtämisen ja kuullunymmärtämisen strategioita

Suullinen viestintä

- tekstin raportointi suullisesti
- kurssin aihepiireihin liittyvät keskustelut

Kirjallinen viestintä (taitotaso B2 – C1)

- erilaisten rekisterien mukainen kirjoittaminen lukion päättökokeeseen valmistauduttaessa

Arviointi

ks. yleinen osa

8. Puhu ja ymmärrä paremmin (ENA8)

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa englannin kielelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat ja muiden kurssien aihepiirit. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

Kurssin arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssi arvioidaan numeroin käyttäen arvoasteikkoa 4-10 ja koe arvioidaan myös numeroin 4-10. Kokeen arvioinnissa käytetään kielitaidon tasojen kuvausasteikkoa, joka löytyy valtakunnallisesta opetussuunnitelman perusteista liitteestä 2.

Soveltavat kurssit

9. Kertauskurssi (ENA9)

Lukion oppimäärän kertausta ja täydennystä. Kerrataan keskeistä sanastoa, kielioppirakenteita ja harjoitellaan yo-kokeen tehtäviä.

10. Tukikurssi 1. luokkalaisille (ENA10)

Kurssilla käydään uudelleen kurssi 1. Kurssilla tulisi oppia englannin perusteet niin, että englannin lukio-opiskelu on mahdollista. Kurssi on tarkoitettu niille, jotka ovat saaneet 1.kurssista hylätyn tai heikon arvosanan. Kurssilla voi yrittää korottaa kurssiarvosanaa.

11. Tukikurssi 2.luokkalaisille (ENA11)

Kurssilla käydään uudelleen kurssin 2 ja/tai kurssin 3 perusasiat ryhmän tarpeiden mukaan. Kurssin tarkoituksena on vahvistaa englannin perusasioita niin, että 2. opiskeluvuoden englannin kurssien opiskelu on mahdollista. Kurssilla voi yrittää korottaa kurssiarvosanaa.

12. Self-defence in English, (ENA12) - liikunnallinen suullisenkielitaidon kurssi

Tavoitteet

- oppia käyttämään urheiluun ja liikuntaan liittyvää sanastoa, sekä erilaisiin ongelma- ja vaaratilanteisiin liittyvää kieltä
- syventää suullisen kielen hallintaa

Aihepiirit

- erilaiset ongelmatilanteet, auttaminen/avun hankkiminen, itsepuolustuksen perusteet

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus
- hyvinvointi- ja turvallisuus

Strategiat ja opiskelutaidot

- käytännön harjoituksia, kantaottavia pari- ja ryhmäkeskusteluja kurssin aiheista

12.3.2 Saksa

SAKSA A-OPPIMÄÄRÄ

Opetuksen tavoitteet

A-saksan tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa seuraavat kielitaidon kuvausasteikon tasot kielitaidon eri osa-alueilla: kuullunymmärtämisessä ja kirjoittamisessa B1.1-B1.2 tason, puhumisessa B1.1 ja luetunymmärtämisessä B1.2 tason. Käytännössä tämä tarkoittaa, että opiskelija osaa kertoa ja kirjoittaa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia ja selviytyy saksan kielellä tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista. Opiskelija osaa käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja erilaisia rakenteita. Kielellinen ilmaisu ei ehkä kuitenkaan ole vielä kovin tarkkaa. Opiskelija pystyy lukemaan monenlaisia muutaman kappaleen pituisista muutaman sivun pituisiin teksteihin, jotka käsittelevät arkisia aiheita.

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategiain.

Arviointi

Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Kurssien arvosana muodostuu kurssikokeen arvosanasta, kursseihin liittyvistä muista kirjallisista kokeista ja tehtävistä sekä jatkuvasta näytöstä. Opiskelijaa ohjataan myös itsearviointiin ja oman oppimisprosessin seuraamiseen. Suullisen kielitaidon arviointi erikseen mainittu kurssin SAA8 kohdalla.

Pakolliset kurssit

1. Nuori ja hänen maailmansa (SAA1)

Tavoitteet

- rohkaistaan puhumaan saksaa
- opitaan kertomaan itsestä ja lähiympäristöstä
- kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittuja rakenteita

Aihepiirit

- jokapäiväinen elämä, ihmissuhteet, harrastukset
- nuorten elämänasenne
- tulevaisuuden pohdinta

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- puheviestintätaidot
- ymmärtävä lukeminen
- viestien kirjoittaminen, lyhyt kuvaus omasta elämästä

2. Viestintä ja vapaa-aika (SAA2)

Tavoitteet

- tutustutaan median ja uuden teknologian mahdollisuuksiin
- opitaan kertomaan elämänarvoista ja aikuistumisesta
- kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittuja rakenteita

Aihepiirit

- nuorten elämäntilanteet
- uuden teknologian ja median merkitys nuorten elämässä ja nyky-yhteiskunnassa
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- viestintä ja mediaosaaminen
- aktiivinen kansalaisuus

Strategiat ja opiskelutaidot

- ymmärtävä lukeminen
- sanaston elaborointi

- puheviestinnän harjoittelu
- sähköpostiviesti, epävirallinen kirje tai viesti

3. Opiskelu ja työ (SAA3)

Tavoitteet

- opitaan opiskeluun, tulevaisuuden suunnitelmiin ja työelämään liittyvää sanastoa
- vahvistaa suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja kurssin aiheista
- tutustutaan Saksan historiaan
- kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opittuja rakenteita

Aihepiirit

- koulu ja koulutus
- työelämä
- Saksan historia ja kielialue
- Eurooppa

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- turvallisuus ja hyvinvointi
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- ymmärtävä lukeminen
- sanojen selittäminen
- tiedonhaku Internetistä
- opiskelusta ja työstä kertominen
- keskustelu, muodolliset tilanteet

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (SAA4)

Tavoitteet

- yksilön ja yhteisön elämän kuvaaminen
- kannanotto yhteiskunnallisiin ongelmiin

Aihepiirit

- erilaiset yhteisöt ja yksilön rooli niissä
- yhteiskunnan rakenteet
- tasa-arvo
- saksalainen arkipäivä ja kansalaistoiminta

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- hyvinvointi ja turvallisuus

Strategiat ja opiskelutaidot

- lukemisstrategioita
- lyhyen artikkelin kirjoittaminen
- osallistuvan kirjoituksen, esim. mielipiteen, valituksen, ohjeen tai pyynnön laatiminen

5. Kulttuuri (SAA5)

Tavoitteet

- opitaan eri taiteenalojen sanastoa
- tutustutaan saksankieliseen ja oman maan kulttuuriin

Aihepiirit

- kulttuurin käsite, kommunikaatiokulttuuri, elokuva, musiikki, kirjallisuus
- median maailma
- Saksa-tietous
- oman maan kulttuuri

Aihekokonaisuudet

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
 - viestintä- ja mediaosaaminen
- Strategiat ja opiskelutaidot
- tekstinymmärtäminen, tiivistäminen
 - kirja- ja elokuva-arvostelu, esityksestä kertominen
 - mielipiteen ilmaiseminen
 - keskustelustrategiat

6. Tiede, talous ja tekniikka (SAA6)

Tavoitteet

- opitaan aihepiireihin liittyvää sanastoa
- vahvistaa vaativienkin tekstien ymmärtävää lukemista
- opitaan itsenäistä tiedonhakua Internetistä

Aihepiirit

- avaruustutkimus
- ympäristöongelmat
- tieteen käännekohtia sekä tutkimustuloksia ja –sovelluksia eri aloilla
- talous- ja työelämä
- liikenne

Aihekokonaisuudet

- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen
- hyvinvointi ja turvallisuus

Strategiat ja opiskelutaidot

- lukemisstrategioita
- kirjallinen ilmaisu, esim. lyhyen artikkelin kirjoittaminen
- osallistuvan kirjoituksen, esim. mielipiteen, valituksen, ohjeen tai pyynnön laatiminen
- Internetin käyttö

Syventävät kurssit

7. Luonto ja kestävä kehitys (SAA7)

Tavoitteet

- opitaan luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää sanastoa

Aihepiirit

- luonto, luonnontieteet ja kestävä kehitys
- oma ja globaali ympäristö, vastuu maapallosta ja sen ihmisistä

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- teknologia ja yhteiskunta

Strategiat ja opiskelutaidot

- vaativien tekstien lukeminen
- tiivistäminen
- mielipiteen esittäminen ja kannanotto suullisesti ja kirjallisesti
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

8. Puhu ja ymmärrä paremmin (SAA8)

Tutustutaan puhekielen erityispiirteisiin ja tarkemmin saksalaiseen puhekulttuuriin. Harjoitellaan puheviestintästrategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa. Lisäksi harjoitellaan yo-kirjoituksen erilaisia tehtäviä. Opetushallituksen määräyksen mukaisesti tämän kurssin arviointi perustuu syksystä 2010 alkaen Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssista saa arvosanan 4-10.

ARVIOINTI

Eri kurssin arvosanoihin vaikuttavat kirjallisen loppukokeen lisäksi muut kirjalliset tuotokset, tuntiaktiivisuus ja opiskeluasenne. Kurssit 1-8 arvioidaan numeerisesti. Huomaa SAA8 –kurssin arviointi.

OPPIMÄÄRÄARVOSANAN EDELLYTYS

Valtakunnallisen tuntijaon mukaiset pakolliset kurssit.

KURSSIN ITSENÄINEN SUORITUSTA ei suositella

SAKSA B-OPPIMÄÄRÄ

Opetuksen tavoitteet

B-saksan tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa seuraavat kielitaidon kuvausasteikon tasot kielitaidon eri osa-alueilla: kuullunymmärtämisessä A2.2, luetunymmärtämisessä A2.2-B1.1 sekä puhumisessa ja kirjoittamisessa tasot A2.1-A2.2 tason. Käytännössä tämä tarkoittaa, että opiskelija saavuttaa kehittyvän peruskielitaidon. Kaikilla kielitaidon osa-alueilla hän selviää tavanomaisista arkitilanteista suullisesti ja kirjallisesti, ymmärtää tuttuja aiheita käsittelevää puhetta ja tekstiä.

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Arviointi

Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki osa-alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Kurssien arvosana muodostuu kurssikokeen arvosanasta, kursseihin liittyvistä muista kirjallisista kokeista ja tehtävistä sekä jatkuvasta näytöstä. Opiskelijaa ohjataan myös itsearviointiin ja oman oppimisprosessin seuraamiseen.

Ne opiskelijat, jotka aloittavat saksan kielen opiskelun lukiossa, suorittavat kurssit 1 ja 2. Peruskoulun 8. luokalla saksan kielen opiskelun aloittaneet aloittavat lukion saksan opinnot pääsääntöisesti kurssista 3. Kurssit 1 ja 2 sopivat kertaukseksi myös peruskoulussa aloittaneille.

SAKSA B2-OPPIMÄÄRÄ

Syventävät kurssit

3. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB3)

Tavoitteet

- opitaan kertomaan itsestä ja itseä lähellä olevista asioista, esim. kodista, koulusta, ystävistä ja harrastuksista
- peruskoulussa opittujen sanaston ja rakenteiden vahvistaminen

Aihepiirit

- nuorten jokapäiväinen elämä, kiinnostuksen kohteet, vapaa-ajan vietto

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- mielipiteen ilmaiseminen ja kysyminen

4. Meillä ja muualla (SAB4)

Tavoitteet

- opitaan kertomaan omasta kotimaasta ja tehdään vertailuja oman maan ja saksankielisten maiden välillä
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa

Aihepiirit

- oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet
- inhimillinen toiminta, esim. musiikki ja urheilu

Aihekokonaisuudet

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Strategiat ja opiskelutaidot

- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista

- kirjalliset viestintätehtävät

5. Ennen ja nyt (SAB5)

Tavoitteet

- tutustutaan asumiseen ja arkielämään Saksassa ennen ja nyt
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa

Aihepiirit

- terveys ja hyvinvointi
- asuminen
- ostosten tekeminen

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- teknologia ja yhteiskunta

Strategiat ja opiskelutaidot

- painotetaan puheviestintää
- saksalaisen ja suomalaisen puhekulttuurin erot
- kohteliaat lauseenaloitusstrategiat
- mielipiteen ilmaisu puolesta ja vastaan, toisen mielipiteen kommentointi ja puheeseen puuttuminen
- kirjalliset viestintätehtävät

6. Opiskelu ja tulevaisuuden suunnitelmat (SAB6)

Tavoitteet

- tutustutaan opiskeluun ja työelämään liittyvään sanastoon

Aihepiirit

- koulu
- opiskelu
- työelämä ja nuorten tulevaisuudensuunnitelmat

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys

Strategiat ja opiskelutaidot

- harjoitellaan suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua
- neuvojen ja avun pyytäminen
- kohteliaisuudet ja niihin vastaaminen
- kohtelias keskusteluun osallistuminen
- kirjakielen ja murteiden eroja

7. Kulttuuri (SAB7)

Tavoitteet

- tutustutaan saksankielisen alueen kulttuuriin ja tapoihin

Aihepiirit

- kuvataide, musiikki, elokuva, teatteri ja televisio
- ruoka- ja juomakulttuuri

Aihekokonaisuudet

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- harjoitetaan kielitaidon kaikkia osa-alueita
- harjoitellaan yo-koetta varten

8. Yhteinen maapallomme (SAB8)

Tavoitteet

- tutustutaan oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan
- ymmärtää eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestintään liittyviä yleistajuisia tekstejä

Aihepiirit

- saksankieliset maat ja niiden erityispiirteet
- viestintä, tiede ja tekniikka
- luonto ja luonnonilmiöt

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- viestintä- ja mediaosaaminen
- teknologia ja yhteiskunta
- kestävä kehitys
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista
- harjoitellaan yo-koetta varten

9. Tiede ja tekniikka (SAB9)

Tavoitteet

- opitaan aihepiireihin liittyvää sanastoa
- vahvistaa vaativienkin tekstien ymmärtävää lukemista
- opitaan itsenäistä tiedonhakua Internetistä.
-

Aihepiirit

- avaruustutkimus
- ympäristöongelmat
- tieteen käännekohtia sekä tutkimustuloksia ja –sovelluksia eri aloilla
- talous- ja työelämä
- liikenne

Aihekokonaisuudet

- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen
- hyvinvointi ja turvallisuus

Strategiat ja opiskelutaidot

- lukemisstrategioita
- kirjallinen ilmaisu, esim. lyhyen artikkelin kirjoittaminen
- osallistuvan kirjoituksen, esim. mielipiteen, valituksen, ohjeen tai pyynnön laatiminen
- Internetin käyttö

10. Luonto ja kestävä kehitys (SAB10)

Tavoitteet

- opitaan luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää sanastoa

Aihepiirit

- luonto, luonnontieteet ja kestävä kehitys
- oma ja globaali ympäristö, vastuu maapallosta ja sen ihmisistä

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- teknologia ja yhteiskunta

Strategiat ja opiskelutaidot

- vaativien tekstien lukeminen
- tiivistäminen
- mielipiteen esittäminen ja kannanotto suullisesti ja kirjallisesti
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

Soveltavat kurssit

11. Kertauskurssi (SAB11)

Tavoitteet

- vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa
- tutustutaan yo-koemateriaaliin

Strategiat ja opiskelutaidot

- harjoitellaan koko lukion oppimäärän kielioppia
- harjoitellaan yo-kokeen kaikkia osa-alueita

Arviointi

- kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä
- kurssin hyväksytysti suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppituntityöskentelyyn sekä tehtävien tekemistä

12. Keskustelukurssi (SAB12)

Tutustutaan puhekielen erityispiirteisiin ja saksankieliseen puhekulttuuriin. harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita arkipäivän tilanteista vaativampaan ilmaisuun.

SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssit aloitetaan suorittamaan numerojärjestyksessä.

ARVIOINTI

Kurssin arvosanaan vaikuttavat kirjallisen loppukokeen lisäksi muut kirjalliset tuotokset, tuntiaktiivisuus ja opiskeluasenne. Kurssit 1-9 arvioidaan numeerisesti, kurssit 10 ja 11 suorituserkinnällä.

KURSSIN ITSENÄINEN SUORITUS

Ei suositella.

SAKSA B3-oppimäärä

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (SAB1)

Tavoitteet

- opitaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, esim. tervehtiminen, esittely, mielipiteen ilmaisu ja kannanotto sekä reagointi toisen puheeseen
- opitaan yksinkertaisia arkipäivän viestintätilanteita, esim. puhelimesta toimiminen, säästä ja nähtävyyksistä puhuminen, kellonaikojen kysyminen ja ilmaiseminen

Aihepiirit

- nuorten jokapäiväinen elämä ja ihmissuhteet

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- viestintäosaaminen

Strategiat ja opiskelutaidot

- painotetaan puheviestintää
- kirjeen/viestin kirjoittaminen

2. Näin asiat hoituvat (SAB2)

Tavoitteet

- opitaan selviytymään erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa, esim. pankissa, postissa, lääkärissä, liikenteessä ja ravintolassa

Aihepiirit

- suku, ystävät ja muut ihmissuhteet
- elämään liittyvät rutiinit
- nähtävyyksien esittely

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- viestintäosaaminen

Strategiat ja opiskelutaidot

- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista

3. Vapaa-aika ja harrastukset (SAB3)

Tavoitteet

- opitaan kertomaan itsestä ja itseä lähellä olevista asioista, esim. kodista, koulusta, ystävistä ja harrastuksista
- peruskoulussa opittujen sanaston ja rakenteiden vahvistaminen

Aihepiirit

- nuorten jokapäiväinen elämä, kiinnostuksen kohteet, vapaa-ajan vietto

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- mielipiteen ilmaiseminen ja kysyminen

4. Meillä ja muualla (SAB4)

Tavoitteet

- opitaan kertomaan omasta kotimaasta ja tehdään vertailuja oman maan ja saksankielisten maiden välillä
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa

Aihepiirit

- oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet
- inhimillinen toiminta, esim. musiikki ja urheilu

Aihekokonaisuudet

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys

Strategiat ja opiskelutaidot

- painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista
- kirjalliset viestintätehtävät

5. Ennen ja nyt (SAB5)

Tavoitteet

- tutustutaan asumiseen ja arkielämään Saksassa ennen ja nyt
- vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa

Aihepiirit

- terveys ja hyvinvointi
- asuminen
- ostosten tekeminen

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- teknologia ja yhteiskunta

Strategiat ja opiskelutaidot

- painotetaan puheviestintää
- saksalaisen ja suomalaisen puhekulttuurin erot
- kohteliaat lauseenaloitusstrategiat
- mielipiteen ilmaisu puolesta ja vastaan, toisen mielipiteen kommentointi ja puheeseen puuttuminen
- kirjalliset viestintätehtävät

6. Opiskelu ja tulevaisuuden suunnitelmat (SAB6)

Tavoitteet

- tutustutaan opiskeluun ja työelämään liittyvään sanastoon

Aihepiirit

- koulu
- opiskelu
- työelämä ja nuorten tulevaisuudensuunnitelmat

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Strategiat ja opiskelutaidot

- harjoitellaan suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua
- neuvojen ja avun pyytäminen
- kohteliaisuudet ja niihin vastaaminen
- kohtelias keskusteluun osallistuminen
- kirjakielen ja murteiden eroja

7. Kulttuuri (SAB7)

Tavoitteet

- tutustutaan saksankielisen alueen kulttuuriin ja tapoihin

Aihepiirit

- kuvataide, musiikki, elokuva, teatteri ja televisio
- ruoka- ja juomakulttuuri

Aihekokonaisuudet

- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- harjoitetaan kielitaidon kaikkia osa-alueita
- harjoitellaan yo-koetta varten

8. Yhteinen maapallomme (SAB8)

Tavoitteet

- tutustutaan oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan
- ymmärtää eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestintään liittyviä yleistajuisia tekstejä

Aihepiirit

- saksankieliset maat ja niiden erityispiirteet
- viestintä, tiede ja tekniikka
- luonto ja luonnonilmiöt

Aihekokonaisuudet

- hyvinvointi ja turvallisuus
- viestintä- ja mediaosaaminen
- teknologia ja yhteiskunta
- kestävä kehitys
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurientuntemus

Strategiat ja opiskelutaidot

- painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista
- harjoitellaan yo-koetta varten

Soveltavat kurssit

9. Tiede ja tekniikka (SAB9)

Tavoitteet

- opitaan aihepiireihin liittyvää sanastoa
- vahvistaa vaativienkin tekstien ymmärtävää lukemista
- opitaan itsenäistä tiedonhakua Internetistä.

Aihepiirit

- avaruustutkimus
- ympäristöongelmat
- tieteen käännekohtia sekä tutkimustuloksia ja –sovelluksia eri aloilla
- talous- ja työelämä
- liikenne

Aihekokonaisuudet

- teknologia ja yhteiskunta
- viestintä- ja mediaosaaminen
- hyvinvointi ja turvallisuus

Strategiat ja opiskelutaidot

- lukemisstrategioita
- kirjallinen ilmaisu, esim. lyhyen artikkelin kirjoittaminen
- osallistuvan kirjoituksen, esim. mielipiteen, valituksen, ohjeen tai pyynnön laatiminen
- Internetin käyttö

10. Luonto ja kestävä kehitys (SAB10)

Tavoitteet

- opitaan luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää sanastoa

Aihepiirit

- luonto, luonnontieteet ja kestävä kehitys
- oma ja globaali ympäristö, vastuu maapallosta ja sen ihmisistä

Aihekokonaisuudet

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä kehitys
- teknologia ja yhteiskunta

Strategiat ja opiskelutaidot

- vaativien tekstien lukeminen
- tiivistäminen
- mielipiteen esittäminen ja kannanotto suullisesti ja kirjallisesti
- ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen

11. Kertauskurssi (SAB11)

Tavoitteet

- vahvistetaan sanaston ja rakenteiden hallintaa
- tutustutaan yo-koemateriaaliin

Strategiat ja opiskelutaidot

- harjoitellaan koko lukion oppimäärän kielioppia
- harjoitellaan yo-kokeen kaikkia osa-alueita

Arviointi

- kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä
- kurssin hyväksytyksi suorittaminen edellyttää aktiivista osallistumista oppituntityöskentelyyn sekä tehtävien tekemistä

12. Keskustelukurssi (SAB12)

Tutustutaan puhekielen erityispiirteisiin ja saksankieliseen puhekulttuuriin. harjoitellaan erilaisia kielenkäyttötilanteita arkipäivän tilanteista vaativampaan ilmaisuun.

SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssit aloitetaan suorittamaan numerojärjestyksessä. Kurssit 1-2 sopivat kertauksena A2-saksan eli peruskoulussa saksan aloittaneille.

ARVIOINTI

Kurssin arvosanaan vaikuttavat kirjallisen loppukokeen lisäksi muut kirjalliset tuotokset, tuntiaktiivisuus ja opiskeluasenne. Kurssit 1-9 arvioidaan numeerisesti, kurssit 10, 11 ja 12 suorituserkinnällä.

KURSSIN ITSENÄINEN SUORITUS

Ei suositella.

12.3.3 Ranska B-oppimäärä

Tavoitteet

Omaksua luonnollinen ja sujuva ranskan kielen ääntäminen, painotus, rytmi ja intonaatio. Ymmärtää tavallisia asioita käsittelevää yleisluontoista, normaalitempoista puhetta ja itse osallistua tyydyttävästi ranskankieliseen keskusteluun. Ymmärtää kirjoitettua yleiskielen tekstiä sekä laatia itse ranskankielisiä kirjoitelmia. Lisäksi tutustutaan ranskankielisen kielialueen maihin, kansoihin ja kulttuureihin

Ranska B2-oppimäärä (Yläasteella alkanut kieli)

Syventävät kurssit

1. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB3)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

2. Meillä ja muualla (RAB4)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja ranskankielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomaviettomahdollisuudet. Tuodaan esiin ranskan merkitys maailmankielenä ja tehdään tutuksi frankofonia-käsitettä. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

3. Ennen ja nyt (RAB5)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB6)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

5. Kulttuuri (RAB7)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi Ranskan, kirjallisuus, kuvataide, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

6. Yhteinen maapallomme (RAB8)

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

7. Tiede ja tekniikka (RAB9)

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit.

8. Luonto ja kestävä kehitys (RAB10)

Käsiteltäviä aiheita edelleen ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen.

Soveltavat kurssit

8. Kertauskurssi (RAB11)

Kerrataan keskeisiä kieliopin asioita ja sanastoa, harjoitellaan yo-kokeen eri tehtävyytyyppejä.

9. Keskustelukurssi (RAB12)

Tutustutaan puhekielen erityispiirteisiin ja ranskankieliseen puhekuulttuuriin. Harjoitellaan kielenkäytön tilanteita arkikielen tilanteista vaativampaan ilmaisuun.

Lukiossa alkava oppimäärä (B3) (Lukiossa alkava kieli)

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua (RAB1)

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

2. Näin asiat hoituvat (RAB2)

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

3. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB3)

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

4. Meillä ja muualla (RAB4)

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja ranskankielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

5. Ennen ja nyt (RAB5)

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB6)

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

7. Kulttuuri (RAB7)

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi Ranskan kirjallisuus, kuvataide, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

8. Yhteinen maapallomme (RAB8)

Yleistajuiset tekstit voivat käsitellä suomalaista ja ranskalaista yhteiskuntaa sekä maapallon nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Soveltavat kurssit

9. Tiede ja tekniikka (RAB9)

Lähtökohtana ovat mm. tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit.

10. Luonto ja kestävä kehitys (RAB10)

Käsiteltäviä aiheita edelleen ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen.

11. Kertauskurssi (RAB11)

Kerrataan keskeisiä kieliopin asioita ja sanastoa, harjoitellaan yo-kokeen eri tehtävätyyppejä.

12. Keskustelukurssi (RAB12)

Tutustutaan puhekielen erityispiirteisiin ja ranskankieliseen puhekuulttuuriin. Harjoitellaan kielenkäyttötilanteita arkikielen tilanteista vaativampaan ilmaisuun.

TOTEUTUS

Kurssien suoritusjärjestys on yleensä numerjärjestys.

ARVIOINTI

Kaikkien kurssien arviointi on numeerinen asteikolla 4-10. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjallisen loppukokeen lisäksi muut kirjalliset ja suulliset tuotokset, tuntityöskentely ja opiskeluasenne

12.3.4 ITALIA

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Syventävät kurssit 1-7

1. Hyvää päivää, hauska tutustua, IAB1

Tavoitteet

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta.

Aihepiirit

Aihepiirit kattavat maat, kansallisuudet ja kielet sekä perheen ja lähimmät ihmissuhteet. Kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista.

Työtavat

Pareittain tai ryhmittäin harjoituksia edellä mainituista aiheista opettajan johdolla. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Arviointi

Numeerinen 4-10. Se perustuu tuntityöskentelyn ohella kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen.

2. Näin asiat hoituvat, IAB2

Tavoitteet

Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä erilaisia palveluita kuten pankki, posti, lääkäri, liikenne, majoitus- ja ateriointipalvelut.

Aihepiirit

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit.

Työtavat

Oppilas harjoittaa edellisellä kurssilla oppimiaan taitoja ja laajentaa niitä opettajajohtoisesti sekä pari- ja ryhmätyöskentelyssä. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Arviointi

Numeerinen 4-10. Se perustuu tuntityöskentelyn ohella kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen, johon voi kuulua sekä suullisia että kirjallisia osioita.

3. Vapaa-aika ja harrastukset, IAB3

Tavoitteet

Kurssilla opetellaan mm. mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta. Opetellaan lisää verbejä ja uusia rakenteita.

Aihepiirit

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin.

Työtavat

Työtavat vaihtelevat opettajajohtoisesta aina pari- ja ryhmätyöskentelyyn. Kirjallisen kielitaidon osuutta kartutetaan kirjoittamisen avulla, harjoitellaan kirjallisesti uusia rakenteita ja oikeakielisyyttä. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Arviointi

Numeerinen 4-10. Se perustuu tuntityöskentelyn ohella kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen, johon voi kuulua sekä suullisia että kirjallisia osioita.

4. Meillä ja muualla, IAB4**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on kerrata ja vahvistaa perusrakenteiden hallintaa sekä laajentaa edellisillä kursseilla opittuja asioita.

Aihepiirit

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet, lomanviettomahdollisuudet.

Työtavat

Pareittain tai ryhmittäin työskentelyä edellä mainituista aiheista opettajan johdolla. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla sekä muiden itsenäisten töiden avulla.

Arviointi

Numeerinen 4-10. Se perustuu tuntityöskentelyn ohella kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen, johon voi kuulua sekä suullisia että kirjallisia osioita.

5. Ennen ja nyt, IAB5**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena kehittää puheviestintää ja vahvistaa perusrakenteiden hallintaa. Opetellaan tarinan kertomista ja kirjoittamista.

Aihepiirit

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi.

Työtavat

Itsenäisesti, pareittain tai ryhmittäin työskentelyä edellä mainituista aiheista opettajan johdolla. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla sekä kirjoitelman muodossa.

Arviointi

Numeerinen 4-10. Se perustuu tuntityöskentelyn ohella kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen, johon voi kuulua sekä suullisia että kirjallisia osioita.

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat, IAB6

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena kehittää kurssin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Aihepiirit

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Työtavat

Itsenäisesti, pareittain tai ryhmittäin työskentelyä edellä mainituista aiheista opettajan johdolla. Kuunteluharjoituksia ja kirjoitelma. Kieliopin kertausta käyttäen vaihtelevia työtapoja.

Arviointi

Numeerinen 4-10. Se perustuu tuntityöskentelyn ohella kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen, johon voi kuulua sekä suullisia että kirjallisia osioita.

7. Kulttuuri, IAB7**Tavoitteet**

Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Aihepiirit

Kurssin aihepiireinä ovat esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu.

Työtavat

Kurssilla käytetään vaihtelevia työtapoja.

Arviointi

Numeerinen 4- 10. Se perustuu tuntityöskentelyn ohella kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen, johon voi kuulua sekä suullisia että kirjallisia osioita.

8. Yhteinen maapallomme

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Työtavat

Kurssilla käytetään vaihtelevia työtapoja.

Arviointi

Numeerinen 4- 10. Se perustuu tuntityöskentelyn ohella kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen, johon voi kuulua sekä suullisia että kirjallisia osioita.

12.3.5 Latina

Latinan kieli

Soveltavat kurssit 1-2

1. Ikkunat auki antiikkiin

Tavoitteet

Kurssilla perehdytään latinan kieleen ja sen vaiheisiin . Opetellaan latinan ääntämistä, sanastoa ja sanojen taivutusta. Saadaan aikaan kiinnostus latinan kieleen.

Aihepiirit

Antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä lähestytään nykyajan näkökulmasta.

Työtavat

Käännetään helppoja latinankielisiä lauseita suomeksi sekä suomalaisia latinaksi. Opetellaan sanojen taivutusta. Tutkitaan sanoja verraten niitä nykykielten sanoihin. Kuunnellaan äänitteitä. Käytetään vaihtelevia työtapoja opettajajohtoisesta parityöskentelyyn.

Arviointi

Numeerinen 4-10 tai suoritusmerkintä. Arvosana perustuu kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen sekä tuntityöskentelyyn.

2. Antiikin elämää

Tavoitteet

Kurssilla tutustutaan syvemmin latinan kieleen ja antiikin kulttuuriin. Saadaan tietoja ja taitoja, jotka välittävät kulttuurimme antiikista periytyvää sisältöä. Jatketaan substantiivien ja adjektiivien taivutusta. Opetellaan verbien taivutusta.

Aihepiirit

Tutustutaan yksityiseen ja julkiseen elämään sekä työntekoon antiikin aikaisessa kaupungissa. Aihepiireinä mm. kylpylät, akveduktit, amfiteatteri ja yhteiskuntaluokat.

Työtavat

Työtavat vaihtelevat opettajajohtoisesta opetuksesta oppilaskeskeiseen harjoitteluun ja parityöskentelyyn.

Arviointi

Numeerinen 4-10. Arvosana perustuu kurssin päätteeksi pidettävään kokeeseen sekä tuntityöskentelyyn.

Suoritusjärjestys: Latinan 1. kurssin suorittaminen on edellytys 2. kurssille osallistumiselle.

12.4 MATEMATIIKKA

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin.

Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

12.4.1 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

Pakolliset kurssit 1-6

Valtakunnalliset syventävät kurssit 7-8

Koulukohtaiset soveltavat kurssit 0, 9, 13,15,16,19-20

Pakolliset kurssit

1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

2. Geometria (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

4. Matemaattinen analyysi (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono
- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

Syventävät kurssit

7. Talousmatematiikka (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia

- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- trigonometrinen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometrinen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

Soveltavat kurssit

0. Lukion lyhyen matematiikan johdantokurssi (MAB 10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- parantaa opiskelijan valmiuksia menestyä lukion lyhyen matematiikan opinnoissa
- parantaa opiskelijan matematiikan opiskelutaitoja

Keskeiset sisällöt

- lukujoukot ja niillä laskeminen
- murtolukujen laskutoimitukset
- funktio käsitteenä ja kuvaajana
- yhtälöiden ratkaisumenetelmiä

9. Kertaus (MAB 9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- vahvistaa opiskelijan valmiuksia yo-kirjoituksia ja jatko-opintoja varten
- koota, täydentää ja syventää aikaisemmissa kurseissa opittuja tietoja
- löytää yhteyksiä oppimäärän eri osien ja aihepiirien välille

Keskeiset sisällöt

- erilaisten yhtälöiden muodostaminen ja ratkaiseminen
- polynomi-, eksponentti-, logaritmi- ja juurifunktiot tilanteiden mallintajina
- geometria
- matemaattinen analyysi
- todennäköisyys ja tilastot

13. Matematiikan tukikurssi (MAB13)

Tukikurssi, jossa vi harjoitella lukion lyhyen matematiikan keskeisiä sisältöjä. Voidaan tehdä eri kurssien kokeita.

15. Geometria II (MAB 15)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on parantaa opiskelijan geometristä hahmotuskykyä ja geometristen ongelmien ratkaisutaitoja sekä syventää ymmärrystä geometriasta.

Keskeiset sisällöt

- Sini- ja kosinilause
- Tasokuvioiden ominaisuuksia
- Geometristen tulosten yleistäminen
- Avaruuskappaleiden ominaisuuksia

Keskeiset sisällöt

- lukujoukot ja rationaalilukujen laskutoimitukset
- polynomilaskennan kertaus ja täydennys
- yhtälön ratkaiseminen

funktio ja sen kuvaaja

16. Lukuteoria ja logiikka (MAB16)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

19-20. Pitkästä matematiikasta siirretyt kurssit (MAB19-MAB20)

Matematiikan laajuuden vaihtamisen vuoksi siirretään suoritettuja kursseja lyhyen matematiikan oppimäärään.

ARVIOINTI

Arvioinnissa käytetään numeroarvostelua asteikkona 4 - 10. Arviointi perustuu kirjalliseen kurssikokeeseen sekä jatkuvaan näyttöön. Koulukohtaiset soveltavat kurssit voidaan arvostella myös suoritusmerkinnällä.

SUORITUSJÄRJESTYS

Suosittelava suoritusjärjestys:

1. vuosi: MB 9, MB 1, MB 2, MB 3
2. vuosi: MB 4, MB 7, MB 5 MB 8
3. vuosi: MB 6, MB 11, MB 10

Jos opiskelija aikoo osallistua matematiikan YO-kirjoituksiin jo 3. lukuvuoden syksyllä, kannattaa suoritusjärjestyksestä keskustella opettajan kanssa jo ensimmäisen lukuvuoden aikana.

12.4.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

Tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän tavoitteena on, että opiskelija

- oppii luottamaan omiin matemaattisiin taitoihinsa ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn
- oppii ymmärtämään ja käyttämään matematiikan kieltä ja esittämään ja perustelemaan asiat täsmällisesti ja selkeästi
- saa yleiskuvan matematiikan loogisesta rakenteesta ja teorianmuodostuksesta
- kehittää monipuolisen harjoittelun avulla vankan mekaanisen laskutaidon
- rohkaistuu kokeilemaan ja tutkimaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- osaa soveltaa matematiikkaa ongelmien ratkaisemiseen, harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja oppii käyttämään erilaisia ratkaisustrategioita
- pystyy käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään hypoteeseja ja tutkimaan niiden oikeellisuutta sekä laatimaan täsmällisiä perusteluja, oppii arvioimaan esitettyjen perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- hankkii sellaiset tiedot ja taidot, joita tarvitaan erityisesti matematiikan, luonnontieteiden ja tekniikan ammatillisissa ja korkeakouluopinnoissa
- saa käsityksen matematiikan merkityksestä ja soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Pakolliset kurssit 1-10

Valtakunnalliset syventävät kurssit 11 – 13

Koulukohtaiset soveltavat kurssit 0, 15 – 17,19,21 ja 26-29

Pakolliset kurssit

1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita

- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomien jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Analyttinen geometria (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoraa, ympyröitä ja paraabeleja

- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

5. Vektorit (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

7. Derivaatta (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja –epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja –yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja –yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometrinen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani

- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometristen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alaan ja tilavuuden laskeminen

Syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

Soveltavat kurssit

0. Lukion pitkän matematiikan johdantokurssi (MAA17)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- kuroa umpeen peruskoulun ja lukion oppimäärien välistä ”kuilua” ja varmistaa, että opiskelijalla on riittävät valmiudet pitkän matematiikan opiskeluun
- oppia oikeat opiskelutavat

Keskeiset sisällöt

- lukio-opiskelussa tarvittavien opiskelutaitojen ja työskentelytapojen oppiminen
- potenssi ja potenssikaavat
- polynomien yhteen- ja vähennyslasku
- polynomien kertolasku
- muistikaavat
- polynomien jakolasku

- murtoluvuilla ja murtolausekkeilla laskeminen
 - ensimmäisen asteen yhtälö ja epäyhtälö
 - suoran yhtälö ja kulmakertoimen määrittäminen kuvaajasta
 - graafisen laskimen käyttöön tutustuminen
- Huom! Jokainen pitkän matematiikan valinnut aloittaa opiskelunsa tällä kurssilla!

15. Kertauskurssi (MAA15)

Funktio- ja yhtälöopin sekä differentiaali- ja integraalilaskennan kertaus

16. Kertauskurssi (MAA16)

Geometrian, analyyttisen geometrian, vektorilaskennan, todennäköisyyslaskennan sekä lukujonojen ja –sarjojen kertaus.

19. Funktio- ja yhtälöopin jatkokurssi (MAA19)

Funktion kuvaajien tarkastelu, korkeamman asteen yhtälöt ja epäyhtälöt, itseisarvoyhtälöt ja – epäyhtälöt, juuriyhtälöt ja -epäyhtälöt, yleinen juuri ja murtopotenssi, eksponentti- ja logaritmiyhtälöt ja –epäyhtälöt, trigonometriset yhtälöt, lukualan laajennus kompleksilukuihin, polynomiyhtälön ratkaisu kompleksilukualueessa, kompleksitasossa määritellyt yhtälöt ja toisen asteen käyrät.

Kurssin sisältöä voidaan karsia tai painottaa joihinkin osa-alueisiin riippuen opiskelijoiden mielenkiinnosta sekä siitä, mitä pakollisia kursseja on opiskeltu ennen tätä kurssia.

21. Talousmatematiikka (MAA21)

Sisältö yhdenmukainen MAB7 kanssa.

26. Differentiaaliyhtälöt (MAA26)

Separoituvat differentiaaliyhtälöt, ensimmäisen kertaluvun lineaariset differentiaaliyhtälöt, toisen kertaluvun lineaariset differentiaaliyhtälöt. Kurssille osallistuminen edellyttää, että integraalilaskennan kurssi (MAA10) on suoritettu.

27. Logiikka, jatkokurssi (MAA27)

Soveltava logiikan erikoiskurssi hyvin menestyneille opiskelijoille. Kurssille tullessa kurssin MAA11 Logiikka ja lukuteoria pitää olla suoritettuna.

Keskeiset sisällöt

- Lauselogiikka: loogiset konnektiivit, totuustaulumenetelmä, lauselogiikan syntaksi ja semantiikka
- Predikaattilogiikka: predikaatit, vakiot ja muuttujat, predikaattilogiikan syntaksi ja semantiikka
- Todistusteoriaa: luotettavuus ja täydellisyys, luonnollinen päättely lauselogiikassa, ristiriitaisuus, lauselogiikan aksiomatisointi.

Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla. Kurssisuorituksen voi merkitä vaihtoehtoisesti filosofian 7. kurssiksi

Lähtötaaso-vaatimukset

Kurssi on tarkoitettu toisen tai kolmannen vuoden opiskelijoille, joiden opintomenestys lukion pitkässä matematiikassa on ollut vähintään tasoa 8.

28. ja 29. Lineaarialgebra I ja II (2 kurssia MAA28 ja MAA29)

Kurssin tavoitteena on antaa matemaattisesti lahjakkaille opiskelijoille mahdollisuus tutustua tavallisia koulukursseja laajemmin matematiikkaan. Tutustumiskohteeksi on valittu lineaarialgebra, jota voidaan nykyisin soveltaa varsin monipuolisesti ja jota opetetaan yleisesti yliopistoissa. Tämä kurssi kestää kahden jakson ajan, mutta opiskelijalla on mahdollisuus saada merkintä myös yhden kurssin suorittamisesta yhden jakson ajalta (kurssin alkuosa). Koko kurssin suorittaneilla on mahdollisuus tenttiä kurssi Tampereen Yliopiston vaatimusten mukaisesti ja korvata vastaava yliopistokurssi Tampereen Yliopistossa.

Keskeiset sisällöt: Matriisien peruslaskutoimitukset, lineaariset yhtälöryhmät, vektoriavaruuDET ja lineaarikuvaukset, ominaisarvot ja ominaisvektorit.

Lähtötasovaatimukset

Kurssi on tarkoitettu toisen tai kolmannen vuoden opiskelijoille, joiden opintomenestys lukion pitkässä matematiikassa on ollut vähintään tasoa 8.

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, ratkaisun selkeyteen, menetelmien valintaan sekä asioiden täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen. Pakollisten (kurssit 1-10) ja valtakunnallisten syventävien kurssien (kurssit 11 - 13) arvioinnissa käytetään numeroarvostelua asteikkona 4 - 10. Arviointi perustuu kirjalliseen kurssikokeeseen ja jatkuvaan näyttöön.

Koulukohtaisten syventävien kurssien arvioinnissa voidaan käyttää numeroarvostelua tai joissakin kursseissa myös suoritusmerkintää (erityisesti kurssi 14).

Opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluvista pakollisista ja valtakunnallisista syventävistä kursseista voi hylättyjä kursseja olla korkeintaan 3. Koulukohtaisista syventävistä kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään (75 kurssiin) vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

SUORITUSJÄRJESTYS

Pitkän matematiikan opiskelu aloitetaan ns. nollakurssilla (kurssi 14). Pakolliset kurssit suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä, poikkeuksista on neuvoteltava opettajan kanssa. Kurssit 1 ja 2 on suoritettava ennen kursseja 11 ja 16, kurssit 7 ja 8 on suoritettava ennen kurssia 12, kurssi 10 ennen kurssia 17, ja kaikki pakolliset kurssit on suoritettava ennen kursseja 13, 18 ja 19.

Kurssit suositellaan opiskeltavaksi seuraavassa järjestyksessä:

	1. jakso	2. jakso	3. jakso	4. jakso	5. jakso
Ensimmäinen vuosi	MA14 (ks)	MA1 (p)	MA2 (p)	MA3 (p) MA15 (ks) *	MA4 (p) MA11 (vs)
Toinen vuosi	MA5 (p) MA22 (ek)	MA6 (p) MA16 (ks)	MA7 (p) MA20 (ek)	MA8 (p) MA21 (ek)	MA9 (p) MA12 (vs)
Kolmas vuosi	MA10 (p) MA22 (ek)	MA13 (vs) MA17 (ks)	MA18 (ks) MA19 (ks)		

* MA11 ja MA15 voidaan opiskella myös päinvastaisessa järjestyksessä

p pakollinen kurssi

vs valtakunnallinen syventävä kurssi

(ylioppilastehtävät laaditaan pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien perusteella)

- ks koulukohtainen syventävä kurssi
Nämä kurssit täydentävät pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja ja lisäävät opiskelijan valmiuksia pärjätä ylioppilaskirjoituksissa ja pääsykokeissa. Opiskelija voi valita näitä kursseja haluamansa määrän. Pitkän matematiikan opiskelu aloitetaan kurssilla MA14. Kertauskurssit MA18 ja MA19 ovat erittäin tarpeellisia ylioppilaskirjoituksiin valmistauduttaessa.
- ek koulukohtainen syventävä erikoiskurssi

Aih kokonaisuu det matematiikassa

Sekä lyhyen että laajan matematiikan opetuksessa perehdytään seuraaviin aihekokonaisuuksiin käytettävissä olevan ajan puitteissa ja kyseisen kurssin vaatimustaso huomioiden. Matematiikan opetuksessa pyritään siihen, että oppilas:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys:

- saa valmiuksia ja keinoja tarkastella yhteiskunnallista ja paikallista päätöksentekoa pohjautuen taloudellisiin lähtökohtiin ja talouden kehitysnäkymiin.
- lähestyy yrittäjyyttä ja tuotannon problematiikkaa mm. lineaarisen optimoinnin keinoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus:

- harjoittelee ja kehittää ryhmän sisäistä hyvinvointia ja ilmapiiriä, jossa jokainen voi tuntea itsensä tärkeäksi osaksi ryhmädynamiikkaa. Tähän pyritään luomalla avoin ja vuorovaikutteinen työskentelyilmapiiri mm. ryhmätöiden ja esitysten avulla.

Kestävä kehitys:

- osaa tarkastella laskennallisesti laskuesimerkkien avulla teoreettisista lähtökohdista mm. luonnonvarojen riittävyttä ja ympäristön sietokykyä kulutuksen ja luonnonvarojen käytön kehittyessä erilaisten teoreettisten mallien mukaan.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus:

- ymmärtää matematiikan kehityksen osaksi kulttuurien kehitystä
- ymmärtää matematiikan teorian kehityksen mahdollistavan erilaisten teknisten ja yhteiskunnan toimintatapoja muuttavien keksintöjen keksimisen ja kehittämisen.

Teknologia ja yhteiskunta:

- ymmärtää talouden ja teknologian vuorovaikutuksen
- oppii pohtimaan teknologian kehittämismahdollisuuksia matemaattisesti taloudellisista lähtökohdista.

Viestintä ja mediaosaaminen:

- osaa esittää ja havainnollistaa matemaattista ja tilastollista tietoa erilaisia kuvaajia, diagrammeja sekä matemaattisia malleja apuna käyttäen.
- osaa tarkastella kriittisesti matemaattista ja tilastollista tietoa

Matematiikan pitkän oppimäärän vaihtaminen lyhyeen

Seuraavat pitkän matematiikan kurssit korvaavat vastaavat lyhyen matematiikan kurssit.

MA1 ja MA2 → MB1

MA3 → MB2

MA6 → MB5

MA7 → MB4

MA8 → MB3

Pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. (MB1:n arvosanaksi tulee parempi kurssien MA1 ja MA2 arvosanoista). Arvosanaa voi halutessaan yrittää korottaa suorittamalla vastaavan lyhyen oppimäärän kurssikokeen tai uusintakokeen silloin, kun se lyhyen oppimäärän opiskelijoille järjestetään. Muut kuin edellä mainitut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritettut kurssit lasketaan lyhyen oppimäärän koulukohtaisiksi syventäviksi kursseiksi.

12.5 BIOLOGIA

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestävän kehityksen edistämisestä.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että

- opiskelija hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyyalitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimistön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista, kykyä käyttää erilaisia lähteitä

biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Pakolliset kurssit

1. Eliömaailma (BI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät
Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen
- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus
Evoluutio – elämän kehittyminen
- elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta
Miten luonto toimii?
- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytyminen lainalaisuuksien peruseriaatteet
- tietää kuinka soluja tutkitaan ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta
- Solun energiatalous
- energian sitominen
- energian vapauttaminen
- Solujen toiminnan ohjaaminen
- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi
- Solujen lisääntyminen
- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen
- Periytymisen perusteet
- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit
- Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

Syventävät kurssit

3. Ympäristöekologia (BI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen
- Biodiversiteetti ja sen merkitys
- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojelu
- biodiversiteetin väheneminen
- Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat
Suomen luonnon haavoittuvuus
- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet
- Itämeri
Kestävä tulevaisuus
- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
- rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
- ekologisesti kestävä tuotanto
- ympäristötekniikan mahdollisuudet

4. Ihmisen biologia (BI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä
Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys
- ruoansulatus ja ravitsemus
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö
Elintoimintojen säätely
- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely
Ihmisen lisääntyminen
- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys
- Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit
- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobit
- myrkylliset aineet ja mutageenit

5. Bioteknologia (BI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta
- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

- Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä
- Solut proteiinien valmistajina
- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina
- Geenien toiminta
- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot
- Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet
- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä
- Mikrobit ja niiden merkitys
- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa
- Biotekniikka teollisuudessa
- Kasvien ja eläinten jalostus
- Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

Soveltavat kurssit

6. Biologian abikurssi (BI 6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on luoda opiskelijoille valmiudet ylioppilaskirjoituksia varten

Keskeiset sisällöt

- kurssien keskeisten asioiden kertaus
- läpikäydään yo-kokeiden tehtävätyyppejä mm vanhoja yo-tehtäviä hyväksikäyttäen
- harjoitellaan tehtäviin vastaamista
- painopiste soveltavien tehtävien käsittelyssä

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7. Lajintuntemus/ympäristökurssi (BI 7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tunnistamaan lähiympäristönsä yleisimmät selkärangaiset (esim. linnut)
- kykenee itsenäisesti määrittämään kirjallisuuden avulla em. lajit
- ymmärtää eri lajien toiminnallisen aseman ekosysteemissä
- ymmärtää eri lajien merkityksen ympäristön tilan indikaattorina
- kykenee hahmottamaan lajirunsauden erot eri biotoopeissa ja tajuaa biodiversiteetin merkityksen
- ymmärtää eliön rakenteen ja elinympäristön välisen yhteyden ja evoluution mekanismin siinä

Keskeiset sisällöt

Lajintuntemus

- yleisimpien selkärangaislajien tunnistus kotiseudulta
- ekosysteemin tärkeimpien lajien selvitys
- omat tutkimukset ja selvitykset sekä niiden esittely
- eri lajien asema ja merkitys ekosysteemissä

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

8. Biologian laborointikurssi (BI 8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy biologisiin laborointi- ja tutkimustapoihin
- harjaantuu omakohtaisesti biologisiin preparointimenetelmiin
- hallitsee mikroskoopin ja muiden biologiassa keskeisten tutkimusvälineiden käytön
- kykenee itsenäisten johtopäätösten tekoon suorittamiensa töiden perusteella
- osaa valmistaa biologisia näytekokoelmia

Keskeiset sisällöt

Solubiologia

- solun rakenteiden selvittäminen ja tunnistaminen mikroskoopin avulla
- solujen toiminnan ja lisääntymisen selvittäminen

Histologia ja anatomia

- kudostyyppien tunnistus ja tyypittäminen mikropreparaattien avulla
 - elinten rakenteen ja toiminnan selvittäminen
 - elimistön rakenteen tutkiminen (selkärankainen, selkärangaton)
- Genetiikka
- genetiikan perusteiden selvittäminen risteytyskokeiden avulla (*Drosophila*)
 - DNA:n eristäminen ja puhdistaminen
- Mikrobit
- mikrobien tyypittäminen ja tunnistus
- Kokoelmat
- kasvi- tai hyönteiskokoelma

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

Aihekokonaisuudet biologiassa

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys:

Opiskelija saa valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon erityisesti ekologisten ja ekonomisten kysymysten ratkaisuisissa. Hän tuntee kuluttajan vaikutuskeinot erityisesti ekologisten periaatteiden edistämiseksi. BI1, BI3, BI5

Hyvinvointi ja turvallisuus:

Kursseihin sisältyvien ryhmätöiden ja oppilasesitysten yhteydessä harjoitetaan yhteisöllisiä vuorovaikutustaitoja ja vaikutusmahdollisuuksia.

Kestävä kehitys:

Keskeisin aihekokonaisuus biologian ja maantieteen eri kursseissa: BI 1, BI3, BI5

Tavoitteena on ,että opiskelija tuntee kestävä kehityksen perusteet ekologisten, taloudellisten ja sosiaalisten näkökulmien kannalta ja ymmärtää niiden yhteensovittamisen tärkeyden. Opiskelija tuntee yhteiskunnalliset vaikutuskeinot ja –kanavat kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus:

Opiskelija tuntee luontokokemukset ja luonnontieteelliset arvot sekä tieteellisen maailmankatsomuksen osana länsimaista kulttuuriperintöä. BI1, BI2, BI3, BI4, BI5.

Teknologia ja yhteiskunta:

Opiskelija osaa käyttää luonnontieteellistä tietoa teknologian kehittämisessä. Kaikki kurssit, varsinkin BI5. Opiskelija osaa arvioida teknologian vaikutuksia luonnonympäristöön. BI1, BI3, BI5.

Viestintä ja mediaosaaminen:

Opiskelija hankkii tarvittavat viestintätaidot, osaa suhtautua kriittisesti eri lähteisiin. Opiskelija tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä. Kaikki kurssit. korostuu etenkin kursseihin sisältyviin oppilasesityksiin ja ryhmätöihin.

12.6 MAANTIEDE

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaaottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan maantieteellisen ajattelun kehittymistä tietojen ja taitojen suhteen. Arvioinnin kohteina ovat peruskäsitteiden hallinta, valmius perustella maantieteellisiä väittämiä ja kannanottoja sekä taito havaita alueellisia riippuvuuksia. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito tulkita ja arvioida maantieteellistä tietoa sekä soveltaa maantieteellistä tietoa eri tilanteissa. Arvioitavia taitoja ovat maantieteellisen tiedon analysointi-, käsittely- ja esittämistäidot kuten kartan tulkintataito ja muut graafiset taidot sekä opiskelijan yhteistyötaidot.

Pakolliset kurssit

1. Sininen planeetta (GE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt

- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys
- Maan planetaarinen luonne
- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- Aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt
- Ilmakehä liikkeessä
- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty
- planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet
- Vesikehä liikkeessä
- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys
- Sää ja ilmasto
- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos
- Maapallon muuttuvat pinnanmuodot
- Maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet
- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä
- Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

2. Yhteinen maailma (GE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen

- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävästä kehityksestä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

- Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät
- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti
- Väestö ja asutus
- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistö-kulttuurit
- Luonnonvarat
- luokittelu ja riittävyys
- Alkutuotanto ja ympäristö
- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous
- maatalouden muodot
- metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous
- Teollisuus ja energia
- raaka-aineet ja energialähteet
- teollisuuden sijainti
- kestävä teollisuuden ja energiatalouden periaatteet
- Liikkuminen ja vuorovaikutus
- liikennejärjestelmät
- matkailu ja sen merkitys eri alueilla
- maailmankauppa
- alueellinen leviämisen ilmiö – maantieteellinen diffuusio
- Ihmistoiminnan alueellinen rakenne
- ytimet ja periferiat
- maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
- keskukset ja vaikutusalueet
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen kuvien avulla

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyyserot eri aluetasoilla
- kansainvälinen yhteistyö
- globalisaatio

Syventävät kurssit

3. Riskien maailma (GE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta

- tuntee millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoita ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestävän kehityksen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys

Luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet

- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen
- Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet
- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmaston muutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävän kehityksen keinoin
- Ihmiskunnan riskit ja riskialueet
- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet
- Tekniset riskit

4. Aluetutkimus (GE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaustekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu

- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet
Paikkatietojärjestelmät
- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla
Oma aluetutkimus
- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

Soveltavat kurssit

5. Maantieteen kertauskurssi (GE5)

Kurssilla kerrataan oppimäärän keskeisiä asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

8. Jääkausien maapallo (GE8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ilmastomuutosten merkityksen maapallon luonnonolojen säätelijänä
- osaa hahmottaa eripituisten ajanjaksojen keskinäisiä suhteita maapallon kehityksessä
- ymmärtää jääkausi-teorioiden laadintaperiaatteet ja teorioiden muutokset esimerkkinä luonnontieteellisen tutkimuksen historiasta
- tuntee jääkausitutkimuksen tutkimusmenetelmiä
- osaa soveltaa jääkausitietouttaan oman ympäristönsä luonnonolojen esim. maiseman selittämiseen
- ymmärtää luonnonolojen merkityksen ihmisen toiminnassa
- osaa muodostaa karttoja ja muita lähteitä tulkiten kuvauksia alueen olosuhteista
- osaa kriittisesti analysoida eri tiedonlähteitä

Keskeiset sisällöt

Maapallon ilmastomuutokset

- Ilmastomuutosten tutkimusmenetelmät
- Ilmaston vaihtelut maapallon historian aikana
- Jääkausi-teoriat
- Ihmisen vaikutus ilmastoon eri aikoina
- Ilmastomuutosten tulevaisuudennäkymät
Jääkausiajat maapallolla
- Jääkausiin liittyvä käsitteistö ja nimistö
- Jääkauden merkit luonnossa maapallolla
- Jääkausien merkitys eliöiden evoluutiossa
- Jääkauden merkitys ihmisen evoluutiolle
Jääkausien todisteet Suomen luonnossa ja vaikutus ihmisen toiminnassa
- Pinnanmuodot

- Jääkausimuodostumat
- Luonnon kehitys jääkauden jälkeen
- Jääkauden vaikutukset ihmisen toiminnan alueelliseen sijoittumiseen ja luonnonresurssien hyödyntämiseen
- Suomalaisen maiseman synty ja kehitys
- Jääkauden vaikutukset omassa elinympäristössä
- Oman tuotoksen laatiminen valitulta alueelta

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

12.7 FYSIIKKA

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen myös kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnon yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomaista kokeellisuutta toteutetaan oppilaiden suorittamina mittauksina ja ilmiöiden havainnointina sekä opettajan tekeminä demonstraatioina. Kokeellisuus auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä.

Fysiikan opiskelussa hyödynnetään tietotekniikkaa niin mittauksissa kuin kirjallisen tiedon hankinnassa.

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen. Kursseista 1. - 9. annetaan numeroarvosana. Hyväksytysti suoritetuista kursseista 10. ja 11. saa merkinnän S (suoritettu).

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla

- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

Syventävät kurssit

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniiikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

2. Lämpö (FY2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

3. Aallot (FY3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin.
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

4. Liikkeen lait (FY4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

6. Sähkö (FY6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virtapiirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa

- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

7. Sähkömagnetismi (FY7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä - pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

8. Aine ja säteily (FY8)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu

Soveltavat kurssit

9. Kokoava kurssi (FY9)

Tavoitteena on tukea oppilaan valmistautumista ylioppilaskirjoituksiin ja jatko-opintoihin. Kurssilla kerrataan koko oppimäärän keskeisiä kohtia.

10. Kokeellinen fysiikka (FY10)

Kurssin tarkoituksena on vahvistaa opiskelijan kokeellisen työskentelyn taitoja. Kurssilla tutustutaan fysiikan mittausten menetelmiin. Kurssin työt ovat tavallisen oppitunnin töitä vaativampia ja ovat fysiikan koko oppimäärän alueelta. Töistä laaditaan työselostukset.

11. Elektroniikka (FY11)

Kurssin töiden painopiste on puolijohdekomponenttien tutkimisessa. Kurssilla tutkitaan myös muita virtapiirin komponentteja ja virtalähteitä. Kurssin töistä laaditaan työselostukset.

12. Geofysiikka (FY12)

Aih kokonaisuudet fysiikassa

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys: Kurssin Fysiikka luonnontieteenä (FY1) tavoitteena on, että luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Nykyinen hyvinvointi ja turvallisuus perustuvat osittain teknologiaan, joka on luotu fysiikan avulla. Siksi tätä aihetta käsitellään joka kurssissa. Sähköturvallisuudesta puhutaan kurssissa Sähkömagnetismi (FY7) ja säteilyturvallisuudesta kurssissa Aine ja säteily (FY8).

Kestävä kehitys: Uusiutuvien energiavaroja ja niiden hyödyntämisen fysikaalisia perusteita käsitellään kurssissa Lämpö (FY2)

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurin tuntemus: Kurssin Fysiikka Luonnontieteenä (FY1) keskeiseen sisältöön kuuluu fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana.

Teknologia ja yhteiskunta: Tämä aihe liittyy keskeisesti fysiikan kaikkiin kursseihin.

Viestintä ja mediaosaaminen: Tiedonsiirron fysikaalisia perusteita käsitellään kursseissa Aalto (FY3), Sähkö (FY6) ja Sähkömagnetismi (FY6). Viestintäsateiliiteistä ja niiden käytöstä puhutaan kurssissa Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

12.8 KEMIA

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä perusluonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestävän kehityksen edistämiseksi. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää,

luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetukselle on luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvalmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemiaa sekä sen opiskelua kohtaan.

Tavoitteet

Kemian opintojen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kemian keskeisiä käsitteitä ja ilmiöitä ja osaa soveltaa niitä
- tuntee erilaisia elämälle välttämättömiä aineita ja kemiallisia reaktioita
- osaa havainnoida ja tunnistaa arkipäivän kemiallisia ilmiöitä
- saa perusvalmiudet turvalliseen kokeelliseen työskentelyyn
- osaa arvioida ja tulkita kokeellisesti tai muulla tavalla hankkimaansa tietoa ja esittää sitä muille
- ymmärtää kemiallisen tiedon merkityksen elämän eri alueilla ja kestäväen kehityksen edistäminen
- saa riittävät valmiudet jatko-opintoihin
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan

Keskeisiä sisältöalueita ovat

- alkuaineiden ominaisuudet ja niiden ennustaminen jaksollisen järjestelmän pohjalta
- kemialliset sidokset ja niiden vaikutus aineiden ominaisuuksiin
- erilaiset kemialliset reaktiot ja niiden käsittely sekä kvalitatiivisesti että kvantitatiivisesti
- orgaaniset yhdistetyypit ominaisuuksineen ja reaktioineen
- sähkökemialliset ilmiöt
- tasapainoreaktiot

Pakolliset kurssit: kurssi 1

Syventävät kurssit: kurssit 2-5

Soveltavat kurssit: kurssi 6-7

Sisällöt

1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja

- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita ja tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

2. Kemian mikromaailma (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrittämisessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)
- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

4. Metallit ja materiaalit (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia
- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästatasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

6. Kemian kertauskurssi (KE6) (Lukion keskeinen kemia)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja kertaa aiemmin oppimiaan kemian tietoja ja taitoja
- harjaantuu kemiallisten laskutehtävien ratkaisemisessa
- tutustuu ylioppilastehtäviin ja pääsykoetehtäviin
- oppii laatimaan hyvän reaalikoevastauksen kemian tehtäviin

Keskeiset sisällöt

- aineen rakenne ja kemialliset sidokset
- orgaanisten yhdisteiden nimet, rakenteet, isomeria ja reaktiot
- stoikiometriset laskut
- hapetus-pelkistysreaktiot ja sähkökemialla
- erilaiset kemialliseen tasapainoon liittyvät laskut
- keskeisimmät epäorgaaniset reaktiot

7. Kemian työkurssi (KE7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee tavallisimmat laboratoriotyövälineet ja osaa käyttää niitä oikein
- osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa
- osaa kokeellisen työskentelyn avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeistä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti hankkimansa tiedon luotettavuutta ja merkitystä ja esittää sitä muille

Keskeiset sisällöt

- epäorgaanisten ionien osoitusreaktioita ja yksinkertainen analyysi
- orgaanisia ja epäorgaanisia synteesejä
- erilaisia titrauksia
- luonnonaineen (esim. kofeiinin) eristäminen
- kromatografisia määrittämiä
- gravimetrinen ja kolorimetrinen analyysi

ARVIOINTI

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kemiallisten käsitteiden ja kemian merkkikielen hallintaan, kemiallisen tiedon ymmärtämiseen, soveltamiseen ja täsmälliseen ja selkeään esittämiseen sekä kokeellisen tiedonhankinnan ja –käsittelyn taitoihin.

- Kurssien 1 - 5 ja 7 arvioinnissa käytetään numeroarvostelua asteikkona 4 - 10. Arviointi pohjautuu kirjalliseen kurssikokeeseen sekä kotitehtävien suorittamisen ja tuntityöskentelyn jatkuvaan seurantaan. Arvioinnissa otetaan huomioon myös kokeellisen työskentelyn taidot, työselostukset ja raportit sekä mahdolliset esitelmät, projektityöt ja tutkielmat.
- Kurssista 6 annetaan suoritusmerkintä. Hyväksytty suoritus edellyttää aktiivista osallistumista laboratoriotyöskentelyyn ja annettujen ohjeiden mukaisten työselostusten laatimista.
- Opiskelija, jonka opinto-ohjelmaan kuuluu vain kemian pakollinen kurssi, voi pyynnöstään saada päästötodistukseen vain suoritusmerkinnän. Vähintään kaksi kurssia suorittaneet saavat aina numeroarvosanan.

SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssit 1-5 suoritetaan pääsääntöisesti numerojärjestyksessä. Kurssit 1 ja 2 on suoritettava hyväksytysti, ennen kuin voi osallistua kurssille 6. Kurssi 7 suoritetaan kurssien 1 – 5 jälkeen.

Aih kokonaisuudet kemian kursseissa

Opetussuunnitelman perusteissa määritellyt aih kokonaisuudet sisältyvät jossain määrin jokaiseen kemian kurssiin. Kemian merkitystä korostetaan ja vihreän kemian periaatteet huomioidaan koko lukion oppimäärässä.

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Jokainen kemian kurssi lisää opiskelijan valmiuksia ymmärtää kemian merkitystä ympäröivässä yhteiskunnassa ja valmiuksia osallistua keskusteluun ja päätöksen tekoon. Opiskelijan oma-aloitteisuutta ja yritteliäisyyttä tuetaan opetuksessa jatkuvasti.

Hyvinvointi ja turvallisuus

korostuu kaikkien kurssien kokeellisessa osuudessa ja erityisesti kurssissa 6. Huomiota kiinnitetään omaan ja toisten turvallisuuteen työskentelyn aikana sekä kemikaalien turvalliseen käsittelyyn ja jätteiden asianmukaiseen hävittämiseen. Kurseissa käsitellään myös kemian merkitystä yleisen hyvinvoinnin lisääntymisessä (esim. lääkekemia, elintarvikekemialia, energiatuotanto, pesuaineet, kosmetiikka jne.) tai vaikkapa rikosten tutkinnassa.

Kestävä kehitys sekä teknologia ja yhteiskunta

korostuvat varsinkin kurseissa 3 (Reaktiot ja energia), 4 (Metallit ja materiaalit) ja 5 (Reaktiot ja tasapaino), joissa tarkastellaan erilaisia kemiallisia prosesseja, niiden vaikutusta ympäristöön ja keinoja mm. teollisuuden, liikenteen, energiatuotannon ja ihmisen arkisen toiminnan aiheuttamien päästöjen vähentämiseksi. Kurssien kokeellisessa osuudessa opitaan hyödyntämään teknologiaa mm. erilaisissa mittauksissa ja raporttien laadinnassa.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

tulee esille kemian näkökulmasta katsottuna. Eri yhteyksissä voidaan pohtia esimerkiksi seuraavia asioita: Miksi rauta- ja keramiikkaesineitä on osattu valmistaa tuhansia vuosia sitten mutta muoveja vain noin 100 vuotta? Mikä kemian osaaminen mahdollistaa nykyisen kännykkäkulttuurin? Miksi historiallisesti arvokkaat marmoriesineet syöpyvät? Kemian analyysimenetelmien ja materiaalitutkimuksen merkitys museoesineiden konservoinnissa.

Viestinnän ja mediaosaamisen

taitoja kehitetään jokaisessa kurssissa. Opitaan käyttämään kemiallisesti täsmällisiä ja oikeita ilmaisuja asioiden esittämisessä, etsimään kemiallista tietoa eri lähteistä ja arvioimaan sitä kriittisesti.

12.9 USKONTO

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäntutkimukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin

- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

12.9.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta
- oppii pyhyiden ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa

- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä kirkon poliittisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla
- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen
- saa käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuistaan
- saa perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänkysymyksiin ja etiikkaan
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämänkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

Syventävät kurssit

4. Uskontojen maailmat (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

Soveltavat kurssit

6. Uskonnon kertauskurssi (UE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaava uskonnon keskeiset asiat ja pystyy luomaan kokonaisuuksia yli kurssirajojen
- tutustuu vanhoihin ylioppilastehtäviin ja saa valmiuksia vastata niihin

Sisällöt

- keskeisten asioiden kertaaminen ja kokonaisuuksien luominen yli kurssirajojen
- vanhojen ylioppilastehtävien ja erilaisten tehtävätyyppien vastausten harjoittelu
- ajankohtaisten asioiden pohdintaa ja uskonnon vastauksien jäsentelemistä
- opiskelijoiden esiin nostamia kysymyksiä esim. vastaustekniikka, vanhojen koevastausten analysointia

Suoritusjärjestys:

- Kurssien suoritusjärjestys on vapaa.

7. Miksi Saara nauroi? (UE7)

Kurssi tarjoaa mahdollisuuden syventyä tarkemmin Raamatun syntyyn, sanomaan ja merkitykseen. Mitä Raamatusta itse asiassa tiedetään? Miksi Raamatun henkilöt edelleen opettavat ja lohduttavat ihmisiä, ovat esikuvina ja opastajina? Miksi Raamattu edelleen inspiroi eri taiteen lajeja? Näkykö Raamatun vaikutus yhteiskunnassamme? Mitä Raamattu voi minulle antaa? Kurssi toteutetaan osittain verkko-opintoina.

8. Tutkielmakurssi (UE8)

Kurssilla opetellaan tieteellisen tutkimuksen tekemistä tekemällä tutkimus joko uskontotieteen tai teologian alaan kuuluvasta aiheesta. Kurssi edellyttää vähintään kolmen uskonnon kurssin suorittamista ja arvosanaa 8. Kurssi toteutetaan hajautettuna kakkosluokan keväästä seuraavaan syksyyn. Koska kurssi on suurimmaksi osaksi itsenäistä työskentelyä, se vaatii opiskelijalta vastuullisuutta ja kykyä oma-aloitteiseen tiedon etsintään ja sen prosessointiin.

TOTEUTUS

Kurssi 1 suoritetaan ensin. Muuten kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Kurssi 8 edellyttää kolmen uskonnon kurssin suorittamista.

ARVIOINTI Pakollisilla ja syventävillä kurseilla on numeroarviointi, joka perustuu kirjalliseen kokeeseen tai muuhun yhdessä sovittuun tuotokseen ja tuntiaktiivisuuteen ja mahdollisiin muihin kirjallisiin töihin (ryhmätyöt, esseet, tutkielmat). Soveltava kurssi 6 arvioidaan suoritusmerkinnällä, kurssit 7 ja 8 joko suoritusmerkinnällä tai arvosanalla. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Aihekokonaisuudet uskonnossa

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys

UE1 uskonto ilmiönä, oman maailmankatsomuksen rakentaminen ja vaikuttaminen, uskonnon vaikutus kulttuuriin ja yhteiskuntaan

UE2 nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nyky-yhteiskunnassa, kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

UE3 eettiset periaatteet, arvot, yksilö-, yhteiskunta- ja ympäristöeettiset kysymykset ja ratkaisut

UE4 uskontojen vaikutus ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan

UE5 kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan, osallistuminen, vaikuttaminen ja päätöksenteko kristillisissä kirkoissa ja muissa uskonnollisissa liikkeissä

Hyvinvointi ja turvallisuus

UE 1: oman maailmankatsomuksen rakentaminen, uskontojen vaikutus yksilöön, uskonnollisen yhteisön rooli, Raamatun merkitys omassa elämässä

UE2: kirkon jäsenyys, perinteet, sosiaalisuus, oppi, kirkkojen ja uskontojen vuoropuhelu

UE3: Raamatun yhteys elämän peruskysymyksiin ja etiikkaan, kristillisen opin periaatteet, välineet eettiseen pohdintaan, yksilö-, yhteisö- ja ympäristöeettiset kysymykset, oikeudenmukainen maailma

UE4: uskontojen merkitys yksilöille, uskontojen välinen dialogi

UE5: kristillisten kirkkojen ja liikkeiden merkitys yksilöille, niiden toimintatavat, uskonnonvapaus

Kestävä kehitys:

UE1: Raamatun opetuksia

UE2: yksittäisten ihmisten ratkaisut kirkon historiassa, luostarit, kirkkojen kannanotot

UE3: kristillisen opin periaatteet, kristillinen ihmiskuva, arvot, oikeudenmukainen maailma, yhteisö- ja ympäristöeettiset kysymykset ja ratkaisut

UE4: eri uskontojen kannattajien oppi ja elämäntapa

UE5: kirkon/yhteisön mahdollisuus vaikuttaa, yksilön mahdollisuus vaikuttaa kirkon/yhteisön jäsenenä

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

ovat uskonnon perusolemuksen olennaisesti kuuluvat elementit, jotka sisältyvät ja joita käsitellään kaikissa uskonnon kursseissa.

Teknologia ja yhteiskunta

UE1, UE2, UE4, UE5: uskonnon aseman muuttuminen teknologian kehittymisen myötä (myös historiallinen jatkumo) ja tätä kautta ihmisen ja uskonnon suhde saa uusiakin muotoja, uusien mahdollisuuksien avaaminen sen kautta (media), tiedon lisääntyminen, kansainvälistyminen
 UE4: kristillinen ihmiskuva, eettiset periaatteet, teknologian mukanaan tuomat eettiset ongelmat

Viestintä- ja mediaosaamista harjoitellaan kaikilla uskonnon kursseilla:

suullinen ja kirjallinen viestintä, väittelyt, opetuskeskustelut, parityöt, ryhmätyöt, eettinen ja esteettinen pohdinta, tiedon haku eri lähteistä ja sen arviointi, tieteellisen tiedon luonteen ymmärtäminen, eri ohjelmien tiedon, totuusarvon ja/tai subjektiivisuuden huomaaminen, haastattelut, vierailut jne.

12.9.2 Ortodoksinen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Ortodoksinen maailma (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

3. Raamattutieto (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messiasodotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisaukirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

Syventävät kurssit

4. Uskontojen maailmat (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan

- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

5. Ortodoksinen Suomi (UO5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksinen kirkon historian ja nykypäivän
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

12.9.3 Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita.

Muiden uskontojen opetusta varten opetussuunnitelman perusteet annetaan erillisillä päätöksillä. Kurssien koodit muodostetaan käyttäen koodia UX ja kurssin numeroa.

12.10 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Elämäkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin luonnontieteitä kuin ihmis-, yhteiskunta- ja kulttuuritieteitäkin. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmistä pidetään luonnollisena, tajunnallisena ja kulttuurisena toimijana, joka luo ja uusintaa merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään pääasiassa yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä.

Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisen biologista, kulttuurista olemusta. Tässä viitekehyksessä ihminen nähdään myös luovana, itseään ja kulttuuriaan kehittävänä tavoitteellisena olentona. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottamista.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämäkatsomustaan
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään
- tutustua tieteellisen sekä uskonnollisen selittämisen traditioihin
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän kehityksen periaatteita.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista.

Pakolliset kurssit

1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään ymmärtää erilaisia moraalisia suuntauksia ja ajattelutapoja

- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäntapomustaan
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntapomuksia koskevia väitteitä
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntapomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämäntapomus, elämäntapomustieto, hyvä elämä, arvot ja identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämäntapomuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämäntapomuksen aikana sekä eettiset valinnat eri elämäntapomuksen vaiheissa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntapomuksiin ja tottumuksiin

2. Maailmankuva. (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäntapomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkipäiväinen arviointi

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet, ihmisoikeussopimukset ja niiden historia , ihmisoikeusrukoksia kuten holokausti.
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

Syventävät kurssit

4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttavana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämäntavomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihan ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisuus ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys

- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismien ja suvaitsevaisuuden historiaa

5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä. (ET5)

Kurssilla kerrataan ja syvennetään edellisten kurssien aineistoa siten, että oppilas osaa soveltaa elämäntutkimuksellisia kysymyksiä ja käsitteitä ympärillä olevaan todellisuuteen. Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailman tapahtumia erilaisista katsomusperinteistä käsin, ymmärtää muuttuvan maailman moraalisia ongelmia, sekä herättää vastuuta tulevaisuuden yhteiskunnasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää elämäntutkimuksellisten kysymysten ja ympäröivän todellisuuden välisen yhteyden ja osaa arvioida inhimillisiä arvoihin perustuvia ideologioita pyrkimyksiä kriittisesti.
- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntutkimuksia koskevia väitteitä, sekä erittelemään niitä omassa henkilökohtaisessa elämämaailmassaan
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeitä pidettyjä uskomusjärjestelmiä ja elämäntutkimuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä sekä tarkastelemaan kriittisesti median vaikutusta elämäntutkimukseen.

Keskeiset sisällöt

- elämäntutkimus ja ideologia muuttuvassa maailmassa.
- arvot ja maailmakuva ihmisen tulevaisuuden näkökulmasta
- media ja elämäntutkimus
- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt, uskonnollisen ja tieteellisen selittämisen asema nyky-yhteiskuntaa

6. Kertauskurssi (ET6)

Kurssilla kerrataan keskeisiä oppimäärän sisältöjä ja valmistaudutaan yo-kirjoituksiin.

SUORITUSJÄRJESTYS on vapaavalintainen. Kurseja voi suorittaa itsenäisesti.

12.11 FILOSOFIA

Filosofinen ajattelu kohdistuu ihmisen ja todellisuuden väliseen suhteeseen. Kysymys on sitä, miten todellisuus meille ilmenee sekä siitä miten inhimillinen ajattelu tämän todellisuuden kohtaa. Ajattelun lisäksi on kysymys myös siitä, miten me tässä todellisuudessa toimimme.

Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkiperaisesti ja keskustellen.

Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykyä.

Filosofia auttaa yksilöä laajentamaan paitsi maailmankäsitystään, niin myös omaa asennettaan ympäröivään elämismaailmaan. Filosofia on siis paitsi tietoa, niin asenne, jossa korostuvat kysymisen ja ihmettelyn taidot. Tällä tavoin filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti.
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.
- hallitsee niin tieteellisen, yhteiskunnallisen kuin moraalisen ajattelumme perusteet.
- saa valmiudet oman elämän- ja maailmankatsomuksensa erittelyyn ja uudelleenarviointiin.

Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys.

Pakollinen kurssi

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkökymyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkökymyksiä

Syventävät kurssit

.

2. Filosofinen etiikka (FI2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalisisista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalin suhde oikeuteen ja uskontoon, järjen ja tunteiden asema moraalisisissa vakaumuksissa

3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteorioiden
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, ihmisoikeussopimuksia ja ihmisoikeusjulistuksia
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteorioiden, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat, dystopiat ja niiden toteutuminen kuten holokausti.
- poliittinen filosofia: konservatismi, liberalismi ja sosialismin perusajatukset ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnot
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

5. Kertauskurssi (FI5)

Kurssilla kerrataan oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja valmistaudutaan yo-kirjoituksiin.

6. Idän filosofia (FI6)

Tavoite on tutustuttaa opiskelija itämaisen filosofian perinteeseen, sen keskeisiin käsityksiin ihmisestä ja todellisuudesta. Kurssilla perehdytään itäisen ja läntisen ajatteluperinteen eroihin ja yhtäläisyyksiin. Näin myös läntisen filosofian pääkohdat tulevat kurssin aikana kerratuiksi. Suorittamisen edellytyksenä vähintään kaksi aikaisempaa filosofian kurssia.

7. Filosofinen logiikka (FI7)

Tavoite on, että opiskelija oppii sekä matemaattisen logiikan että käsitelogiikan keskeiset käsitteet ja päättelysäännöt. Kurssi koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa, matemaattinen logiikka, suoritetaan osana pitkän matematiikan kurssia 22. Laajuus noin puolet kyseisestä kurssista. Toinen osa, käsitelogiikka, suoritetaan itsenäisesti opetusmonisteen avulla. Kurssi soveltuu myös lyhyen matematiikan opiskelijoille.

8. Filosofian erityisala (FI8)

Kurssin tarkoitus on sekä kerrata että syventää aikaisempien kurssien sisältöä. Kurssin aikana opiskelija paitsi perehtyy johonkin filosofian erityiskysymykseen niin myös tuottaa sitä koskevaa filosofista ajattelua. Kurssin aihepiiri ja suoritustapa valitaan kunkin opiskelijan kohdalla erikseen. Kurssi ei sisällä luokkaopetusta.

ARVIOINTI

Kurssi 1 arvioidaan kurssikokeen sekä tuntiaktiivisuuden perusteella. Kurssien 2-5 arviointi voi tapahtua myös tutkielmien, esseiden ja muiden näyttöjen perusteella.

SUORITUSJÄRJESTYS

Kurssi 1 on suoritettava ennen muille kursseille osallistumista. Kurssi 5 vaatii vähintään kolmea hyväksyttyä filosofian kurssia.

ITSENÄINEN OPISKELU

Kurssia 1 ei suositella itsenäisesti opiskeltavaksi. Kurssi 5 suoritetaan kokonaisuudessaan itsenäisesti.

12.12 HISTORIA

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia. Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsenyntyitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Pakolliset kurssit

1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestäväää kehitystä
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen
- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

- Esihistoria - pyyntikulttuurin aika
- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa
- Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset
 - työnjako ja kulttuurin synty
 - suurten jokilaaksojen kulttuurit
- Välimeren talousalue antiikin aikana
 - Kreikan talouselämä
 - Rooma - miljoonakaupunki ja imperiumi
 - orjuus ja antiikin ajan tekniikka
- Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä
 - feodaaliyhteiskunta
 - keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki
- Löytöretket
 - löytöretkien edellytykset ja seuraukset
 - maailmantalouden syntyminen
- Teollistuva maailma
 - tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
 - muutokset sukupuolten työnjaossa
 - yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
 - muutokset kaupunkirakenteessa
- Globaali kulutusyhteiskunta
 - raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
 - massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
 - sosialistinen suunnitelmatalous
 - kolmannen maailman muotoutuminen
 - kasvun rajat ja uudet haasteet

2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä. Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla sen keskeiseen kulttuuriperintöön
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri

Keskiajan yhtenäiskulttuuri

- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihteeksi

3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtopoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivaltauskäsitteet

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismin teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi
- ihmisoikeudet, joukkotuhonta, holokausti ja muut kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus ja sen merkitys sekä muut keskeiset ihmisoikeussopimukset.

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinaapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalais-yhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

’ Ruotsin ajan perintö

’ Vallanvaihdos

- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismien nousu

- elintason nousu
 - kulttuurista kulutustavaraa
- Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopoliittikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

Syventävät kurssit

5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen.
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet

Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla

- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nyky-aikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

Soveltavat kurssit

7. Historiaa niin että hitaampia heikottaa (HI7)

Historian ja yhteiskuntaopin nopeampoinen kertauskurssi ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville. Kurssilla kerrataan oppisisältöjen keskeisimmät asiat ratkaisemalla vanhoja yo-kysymyksiä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää aktiivista osallistumista tunneilla.

8. Maailman tilanne nyt (HI8)

Kurssilla perehdytään päivänpolttaviin maailman tapahtumiin ja pyritään ymmärtämään tapahtumien taustat. Tietoa etsitään pääosin erilaisista joukkotiedotusvälineistä. Työtapoina kurssilla käytetään omatoimista tiedon etsimistä ja esittämistä sekä keskusteluja. Oppilaalla pitää olla jonkin verran pohjatietoa, joten etukäteen pitää olla suorittanut historian kurssit 1 ja 3.

9. Historia elokuvina (HI9)

Kurssilla katsellaan ja analysoidaan eri aikoina tehtyjä historiallisia elokuvia. Oppilaat joutuvat pitämään esitelmän valitsemastaan historiallisesta elokuvasta.

10. Tutkielmakurssi abeille (HI10)

Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti niille abeille, jotka suunnittelevat yliopisto-opintoja ja jotka ovat suorittaneet vähintään 5 historian kurssia (arvosana vähintään 8). Kurssilla opetellaan tutkielman teko tutkimuskysymyksineen ja lähdeviitteineen. Kurssilla jokainen oppilas tekee noin 10-sivuisen tutkielman valitsemastaan ja opettajan hyväksymästä aiheesta. Lisäksi oppilas opponoi toisen oppilaan työn. Maksimissaan kurssille mahtuu 16 oppilasta.

12.13 YHTEISKUNTAOPPI

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan.

Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä
- pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskunta-käsityksen rakentamiseen.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Pakolliset kurssit

1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne

- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet
- Valta
 - valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
 - poliittiset järjestelmät
- Vaikuttaminen
 - demokratia ja kansalaisyhteiskunta
 - globaali vaikuttaminen
 - vaikuttamisen haasteet
- Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät
 - perusoikeudet
 - tuomio- ja järjestysvalta
 - turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat
- Sosiaalipolitiikka
 - tarkoitus, tehtävä ja muodot

2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta. Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
 - globalisaation vaikutuksia
- Suomen talouden tulevaisuudennäkymät
- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

Syventävät kurssit

3. Kansalaisen lakitieto (YH3)

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- saa perustiedot Suomen tuomioistuineläytöksestä ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia

- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueittain unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

Soveltavat kurssit

5. Yhteiskuntaopin abikurssi (YH5)

6. Pörssikurssi (YH6)

Kurssilla perehdytään pankki-, vakuutus- ja sijoitustoimintaan. Oppilaat hankkivat kuvitteellisen sijoitussalkun, jonka muutoksia seurataan ja tehdään tietyllä aikavälillä myös salkussa olevien arvopapereiden ostoja ja myyntejä. Oppilaat laativat sijoitustensa seurannasta ja sovitun seurannan päätöspäivän tilanteesta kirjallisen raportin sijoitustoiminnan onnistumisesta. Kurssilla vierailaan pankissa ja seurataan pankin asiantuntijoiden luentoja pankkitoiminnan eri osa-alueista. Pörssikurssi suoritetaan vasta sen jälkeen, kun opiskelija on suorittanut yhteiskuntaopin kurssin. Ennen pörssikurssille tuloa opiskelijan on syytä hallita myös kansantalouden perustiedot, jotka käydään läpi taloustiedon kurssilla.

Aih kokonaisuudet historiassa ja yhteiskuntaopissa

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: On olennaista tuntea läntisen yhteiskuntajärjestelmämme perusteet ja historiallinen muotoutuminen. Tämä edellyttää tutustumista kulttuurimme juuriin ja demokratian syntyyn antiikin Kreikassa. Historian kurseista varsinkin toinen, eurooppalainen ihminen, kuuluu tämän teeman alle. Myös yhteiskuntaopin, taloustiedon ja lakitiedon kurseissa käsitellään aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja. Nykyaikana on tärkeää myös tuntea Euroopan unionin toimintaa, koska se vaikuttaa jokaisen arkeen, ja tähän tarkoitukseen on yhteiskuntatiedon neljäs kurssi.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Historia-aineet auttavat osaltaan ymmärtämään ihmistä sosiaalisena olentona, jonka toiminta tapahtuu olennaisesti yhteisössä. Kaikki historian kurssit painottavat tätä faktaa.

Kestävä kehitys: Historian ensimmäinen kurssi, joka on teemaltaan ympäristöhistoriaa, kuuluu tämän aihekokonaisuuden alle. Kurssilla tarkastellaan jo muinoin tapahtuneita ihmisen aiheuttamia vaikutuksia luontoon. Nykypäivään asti ulottuva kerronta luo myös pohjaa miettiä ihmiskunnan tulevaisuutta luonnollisen ympäristön yhteydessä.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Sekä oman kulttuurin tuntemuksen lisäämiseen että vieraisiin tutustumiseen historian opiskelu on paras keino. Erityisesti eurooppalaista ihmistä ja kulttuurien kohtaamista käsittelevät kurssit kuuluvat tämän otsikon alle. Kulttuurin käsitteen mieltäminen laaja-alaisen kokonaisuutena on yksi historian opiskelun päätavoitteita.

Teknologia ja yhteiskunta: Teollisen vallankumouksen periaatteiden ja seurausten ymmärtäminen on välttämätöntä, jos haluaa ymmärtää maailman nykytilaa. Historian kurseista ensimmäinen käsittelee juuri tätä teemaa.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Yhteiskuntatiedon kurssiin voi luontevasti liittää myös mediakasvatusta ja mediakriittisyyden opettelua.

12.14 PSYKOLOGIA

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaaliin, kulttuuriin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminta kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Pakollinen kurssi

1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

Syventävät kurssit

2. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisista
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioiden ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteorioiden tutkimus
- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Soveltavat kurssit

6. Psykologinen kertauskurssi (PS6)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kerta psykologian keskeisimmät asiat ja oppii hahmottamaan kokonaisuuksia yli kurssirajojen
- tutustuu vanhoihin ylioppilastehtäviin ja saa valmiuksia vastata niihin

Sisällöt

- keskeisten asioiden kertaaminen
- vanhojen ylioppilastehtävien ja erilaisten tehtävätyyppien vastausten harjoittelu

opiskelijoiden esiin nostamien ongelmakohtien selventäminen

7. Sosiaalipsykologia (PS7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön ja sosiaalisen ympäristön välistä vuorovaikutusta
- tietää, miten sosiaalipsykologista tietoa hankitaan
- huomaa, että sosiaalista vaikuttamista on hyvin monenlaista
- ymmärtää, miten sosiaalisia suhteita säädellään

Keskeiset sisällöt

- sosiaalipsykologia tieteenä: tavoitteet, lähitieteet, tutkimusmenetelmät
- sosiaalinen vuorovaikutus
- sosiaalinen vaikuttaminen: esim. viestintä, asenteet, ennakkoluulot
- ihmissuhteiden perusmuodot: esim. kiintymyssuhde, identiteetti, aggressio
- sosiaalisten suhteiden säätely: esim. roolit, ryhmä, konfliktit

8. Tutkielmakurssi (PS8)

Kurssilla opetellaan tieteellisen tutkimuksen tekemistä laatimalla noin 15-20 –sivuinen tutkimus jostakin psykologian alaan kuuluvasta aiheesta. Kurssille pääsyn edellytyksenä on vähintään kolmen psykologian kurssin suoritus ja arvosana vähintään 8. Kurssi toteutetaan hajautettuna kakkosluokan keväästä seuraavaan syksyyn. Kurssi on suurimmaksi osaksi itsenäistä työskentelyä, joten se vaatii opiskelijoilta vastuullisuutta ja kykyä omatoimiseen tiedon etsintään ja sen prosessoimiseen.

9. Psykologiaa maailmalla (PS9)

Kurssilla tutustutaan psykologian eri osa-alueisiin esim.kasvatukseen, mielenterveystyöhön, kriisipsykologiaan, ympäristöpsykologiaan ja psyykkiseen valmennukseen. Kurssi toteutetaan pääsääntöisesti asiantuntijavierailuin ja opintokäynnein. Käymme tutustumassa mahdollisuuksien mukaan yliopistojen psykologian laitoksiin ja niiden kokeelliseen tutkimukseen. Kurssin ehtona on vähintään kolmen psykologian kurssin suorittaminen. Kurssissa ei ole koetta vaan opiskelija tekee koko ajan oppimispäiväkirjaa.

Suoritusjärjestys

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa ensimmäisen kurssin jälkeen. Kurssi 8 edellyttää kolmen psykologian kurssin suorittamista.

Arviointi

Pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numerolla, jotka perustuvat kokeeseen tai muuhun sovittuun tuotokseen ja tuntiaktiivisuuteen sekä mahdollisiin muihin kirjallisiin töihin. Soveltavista kursseista 6 ja 8 arvioidaan joko arvosanalla tai suoritusmerkinnällä, kurssi 7 ja 9 suoritusmerkinnällä. Arvioinnin perustana on kirjallinen kurssikoe tai muu yhdessä sovittu tuotos, aktiivinen tuntityöskentely ja mahdolliset muut kirjalliset työt. Psykologian kursseja on suoritettava vähintään kaksi, että saa päättötodistukseen numeroarvosanan.

Aih kokonaisuudet psykologiassa

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys

PS 1: psykologian ihmiskuva: aktiivinen, tavoitteellinen, omaa toimintaansa ohjaava, sosiaalipsykologian perusteet: ryhmädynamiikka, roolit, normit,

PS2: sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys yksilön psyykkisessä kehityksessä, oman itsensä löytäminen aktiivisena ja vastuunsa kantavana

PS4: motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot yksilön toimintaa ohjaajina tekijöinä, taitava oppiminen, kielen, ajattelun, asiantuntijuuden ja luovuuden antamat mahdollisuudet vaikuttamiseen, päätöksenteko ja ongelmanratkaisu

PS5: psyykkinen itsesäätely

PS6: sosiaalinen vaikuttaminen, erilaisuuden hyväksyminen, ryhmädynamiikka, arvot, normit, yksilöityminen

Hyvinvointi ja turvallisuus

PS1: ihminen on psyko-fyysis-sosiaalinen kokonaisuus, emootiot, psyykkinen itsesäätely, ryhmädynamiikka, psykologian sovellusalueet

PS2: yksilön kehitys läpi elämän, sosiaalisuus, vuorovaikutus, itsen etsiminen, psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen

PS3: vireystilan säätely, nukkuminen ja uni, hermoston häiriöt

PS4: tietoiset ja tiedostamattomat prosessit yksilön toiminnassa, motivaatio, emootiot hyvinvointiin vaikuttavina tekijöinä yksilö- ja yhteisötasolla

PS5: elämänhallinta, psyykkinen itsesääntely, psyykkiset häiriöt ja hoito

PS6: miten vaikutan toisiin, miten muut vaikuttavat minuun, roolit, ryhädynamiikka, ryhmien väliset suhteet ja konfliktit

Kestävä kehitys

PS1: psykologian ihmiskäsitys: aktiivinen, tavoitteellinen, omaa toimintaansa ohjaava

PS2: moraalien kehitys, oman maailmakatsomuksen muodostuminen, sosiaalistuminen

PS4: motiivit ja motivaatio, emootiot, korkeatasoinen ajattelu, ongelmanratkaisu, päätöksenteko, luovuus

PS6: sosiaalistuminen, ryhmien välinen yhteistyö, moraalien kehittyminen, viestintä

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

PS1: psykologian ihmiskäsitys, minäkäsitys ja sen muodostuminen

PS2: yksilön kehityksen osa-alueet ja niiden tukeminen, oman identiteetin etsiminen ja tunnistaminen, erilaisuuden tunnustaminen

PS4: motivaation ja tunteiden merkitys sosiaaliin ja kulttuuriin tekijöihin, niiden vaikutus yksilön toimintaa ohjaavina tekijöinä

PS5: persoonallisuus ja sen muodostuminen, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden yhteys mielenterveyteen.

PS6: oman kulttuurin jäsentäminen ja oma asema siinä, minän synty, sosiaalistuminen, kulttuurien erilaisuus, erilaisuuden hyväksyminen

Viestintä – ja mediaosaamiseen liittyviä tietoja ja taitoja harjoitellaan läpi psykologian kurssien: suullinen ja kirjallinen viestintä, väittelyt, kokeelliset harjoitukset, tieteellisen tiedon luonteen ymmärtäminen, tiedon haku eri lähteistä ja sen arviointi, vierailut, kyselyt, haastattelut jne.

12.15 TERVEYSTIETO

Terveystiedon tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina eettisinä ja tiedonhankinta valmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuu oman ja toisen terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveystieteiden käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon tavoitteena on , että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- tuntee terveyden ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveystieteen liittyviä ilmiöitä.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveysvalintoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmää, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Pakollinen kurssi

1. Terveyden perusteet (TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen työ- ja toimintakyvyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämässään ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveystieteen ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveystieteen näkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakyvyn vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveysliikunta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen
- sairauksien vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta

- terveydenhuolto ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

Syventävät kurssit

2. Nuoret, terveys, ja arkielämä (TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiympäristössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruuan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykinen turvallisuus, väkivallaton viestintä
- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastuvuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveyspalvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveys-/terveyskäyttäytymiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään

- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, ja sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveystietämisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arviointi ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

4. Kertauskurssi (TE4)

Kurssilla valmistaudutaan terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin.

7. Arjen ensiapua ja hyvinvointia (TE7)

Ensiavun peruskurssi antaa perustiedot ja -taidot auttaa hätätilanteessa ja tavallisimmissa sairaus- ja onnettomuustilanteissa. Kurssilla perehdytään myös laajemmin hyvinvoinnin käsitteeseen ja siihen, kuinka omaa ja toisten hyvinvointia voidaan edistää. Kurssin työtapoina runsaat käytännön harjoitukset ja tehdään vierailuja.

12.16 MUSIIKKI

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa on keskeistä opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Musiikin tuottaminen - laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä - ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikin tulee tukea ja luoda koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Hämeenlinna on vireästi toimiva musiikkikaupunki. Paikalliseen musiikkielämään tutustutaan mm. konserttikäyntien muodossa. Lisäksi tulee opetuksessa ottaa huomioon kaupungin rikas musiikkihistoriallinen kulttuuriperintö. Erityisesti opetuksessa huomioidaan Sibelius ja hänen

tuotantonsa. Yhteistyötä Sibeliuksen opiston (ent. Hämeenlinnan musiikkiopisto) kanssa pyritään edelleen kehittämään.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista
- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen
- kehittää taitojaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää tietojansa musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa
- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu monipuolisesti erilaisiin musiikin ilmenemismuotoihin ja löytää oman tapansa toimia musiikin alueella. Hän pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Hän tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan sekä paikalliseen musiikkihistorialliseen kulttuuriperintöön.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta myös käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaa suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Kurssi antaa opiskelijalle näkemyksen kulttuuriperinnön merkityksestä, luo pohjaa kansallisen populaari-, taide- ja perinnesäveltämisen ymmärtämiselle ja laajentaa hänen

kykyään jäsentää suomalaisen musiikin asemaa kansainvälisessä musiikkikulttuurissa.

Kurssilla luodaan kronologinen katsaus eurooppalaisen taidemusiikin kehitykseen keskiajalta oman aikamme musiikkiin ja sen vaikutukseen suomalaisessa musiikkikulttuurissa. Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikaatiovalmiuksien kehittämiseen.

Syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on antaa valmiuksia erilaisten musiikin lajien ja musiikkikulttuurien ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Se ohjaa opiskelijan oivaltamaan musiikin aseman ja merkityksen yksityisen ihmisen, yhteisöjen ja kulttuurien vuorovaikutussuhteissa. Kurssilla tutustutaan syvästi joihinkin musiikinlajeihin, esim. jazziin ja etnisiin musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

5. Musiikkiprojekti (MU5)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

Soveltavat kurssit

6. Musiikin lukiodiplomi (MU6)

Musiikin lukiodiplomin suorittamisen edellytyksenä on vähintään neljän musiikin pakollisen ja syventävän kurssin suoritusta. Diplomikurssi ei sisälly neljään kurssiin. Perustana on opiskelijan koko lukioaikainen musiikinopiskelu. Musiikkidiplomin suorittaminen tapahtuu kokoamalla portfolio joko lukioaikaisista töistä tai projektityöstä. Portfolion tulisi sisältää näytteitä seuraavilta alueilta: 1) esittäminen, laulaminen, soittaminen 2) säveltäminen, sovittaminen, improvisointi 3) kuuntelu, kuullun analysointi, musiikkikritiikki 4) kirjoitelma. Opiskelija kerää ja kokoaa portfolioa itsenäisesti, mutta ohjatusti kaksi ensimmäistä lukiovuotta ja jättää diplomityön arvioitavaksi. Portfolion arvioi musiikinopettajan lisäksi toinen alan asiantuntija.

8. Bändikurssi 1 (MU8)

Kurssin tavoitteena on tutustuminen bändisoittimiin (kitara, sähköbasso, rummut, koskettimet). Muodostetaan yhtyeitä ja musisoidaan luokkatilanteeseen soveltuvia kappaleita. Tarvittava perusteoria käsitellään soiton ja laulun ohessa. Opiskelija voi valita bändisoittokurssin kaksi kertaa.

9. Bändikurssi 2 (MU9)

Kurssin tavoitteena on tutustuminen bändisoittimiin (kitara, sähköbasso, rummut, koskettimet). Muodostetaan yhtyeitä ja musisoidaan luokkatilanteeseen soveltuvia kappaleita. Tarvittava perusteoria käsitellään soiton ja laulun ohessa. Opiskelija voi valita bändisoittokurssin kaksi kertaa

11. Bändi/laulukurssi yhteistyössä Sibelius-opiston kanssa (MU7)

Bändi/laulukurssi, jonka aikana annetaan yksilöllistä pienryhmäopetusta Sibelius-opistolla. Tavoitteena on konsertti muiden lukioiden kanssa. Suoritus: aktiivinen osallistuminen. Opiskelijat ilmoittavat opettajalle keväällä kurssia valitessaan kolme vaihtoehtoa siinä järjestyksessä kuin toivovat ensisijaisesti. Tarjonta on seuraava: 1) Laulu (voi olla ainoa valinta, jos ei soita mitään soitinta), 2) Kitara, 3) Basso, 4) Koskettimet, 5) Rummut. Lukiodiplomitodistus annetaan opiskelijalle päättötodistuksen yhteydessä.

12. Kuorokurssi 1 (MU12)

Lauletaan erityylyisiä kappaleita omien toivomusten ja opettajan valintojen mukaan. Pyritään esiintymään koulun tms. tilaisuuksissa. Tutustutaan moniääniseen lauluun ja mikrofonitekniikkaan. Mahdollisuuksien mukaan konserttikäynti.

13. Kuorokurssi 2 (MU13)

Syvennetään kurssilla 10 saatuja taitoja. Mahdollisuuksien mukaan tuotoksen taltiointi.

14. Tartu mikkiin –kurssi (MU14)

Lauletaan erityylyisiä kappaleita omien toivomusten ja opettajan valintojen mukaan. Tutustutaan moniääniseen lauluun ja mikrofonitekniikkaan. Opitaan laulun ja äänenkäytön perusteet. Pyritään esiintymään erilaisissa koulun tilaisuuksissa.

16. Yhteissoitto/ harjoittelukurssi musiikkiopiston oppilaille (MU9)

Kurssin tavoitteena on mahdollistaa musiikkiopiston opiskelijoiden soitto/lauluharjoittelu kouluaikana. Opiskelijoilla velvollisuus esiintyä koulun juhlissa. Kurssi hajautetusti läpi vuoden.

Toteutus

Kursseilla painopiste aktiivisissa työtavoissa: laulaminen, soittaminen, musiikin kuuntelu, musiikkiliikunta. Tiedollisen aineksen opiskelu. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan itsenäistä tiedonhankintaa, esitelmää, ryhmätöitä, oma musiikkituotos tai musiikkivideo.

Arviointi

Kurssit 1-3 arvioidaan numeroilla 4-10. Arviointiperusteina läsnäolo tunneilla, aktiivisuus, asenne sekä hyväksytyt kirjallinen koe ja/tai muu tehtävä. Kurssit 4,5,6,7 ja 9 arvioidaan suoritusmerkinnällä, tarvittaessa opiskelija voi pyytää myös numeroarvostelun. Musiikin lukiodiplomin arvosteluasteikko on 1-5 ja sen arvioi musiikinopettajan lisäksi toinen alan asiantuntija. Musiikin kurssija täytyy suorittaa vähintään kaksi, jotta voi saada päättötodistukseen numeroarvosanan

Aih kokonaisuudet musiikissa

Hyvinvointi ja turvallisuus

MU1 Musiikki ja minä

Opiskelija pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle. Kursilla syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta myös käytännön musisoinnin avulla. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikaatiovalmiuksien kehittämiseen. Opiskelija oppii tarkkailemaan äänympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

MU2 Moniääninen Suomi

Opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Kurssi antaa näkemyksen kulttuuriperinnön merkityksestä, luo pohjaa kansallisen populaari-, taide- ja perinnesäveltämisen ymmärtämiselle ja laajentaa kykyä jäsentää suomalaisen musiikin asemaa kansainvälisessä musiikkikulttuurissa.

MU3 Ovet auki musiikille

Tavoitteena antaa valmiuksia erilaisten musiikin lajien ja musiikkikulttuurien ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Ohjaa opiskelijan oivaltamaan musiikin aseman ja merkityksen yksityisen ihmisen, yhteisöjen ja kulttuurien vuorovaikutussuhteissa.

MU7 Sibelius -kurssi

Perehdytään Jean Sibeliuksen elämänvaiheisiin ja tuotantoon.

Viestintä- ja mediaosaaminen

MU4 Musiikki viestii ja vaikuttaa

Opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa.

12.17 KUVATAIDE

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja.

Arviointi

Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teoretietoja omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

Pakolliset kurssit

1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu visuaalisen kulttuurin perusteisiin oman työskentelyn ja kuvien tarkastelun avulla.

Keskeiset sisällöt

- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, väri, muoto, liike, tila ja aika
- oma kuvallinen ilmaisu monipuolisilla materiaaleilla, esim. peitevärit, akryylivärit, kuivapastelliliidut

- taiteen tarkastelua kuvallisesti ja sanallisesti erilaisista näkökulmista
- mitä taide on, taide kulttuurin tulkkina

2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu muotoilun ja arkkitehtuurin perusteisiin, ympäristötaiteeseen sekä oppii tarkastelemaan ympäristöä erilaisista näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet
- tila käsitteenä
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä
- eri tyyliuuntia Hämeenlinnan arkkitehtuurissa
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut

Syventävät kurssit

3. Media ja kuvien viestit (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa, oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä sekä oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt

- graafinen suunnittelu
- kuva mediassa, esim. valokuva, sarjakuva, mainonta
- mediakuvien kriittinen tarkastelu
- elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
- visuaalisuus tuotteistamisessa

4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä, käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan sekä oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelemaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa
- taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin
- aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia
- kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä

5. Nykytaiteen työpaja (KU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii seuraamaan ja arvioimaan nykytaiteen ajankohtaisia ilmiöitä, oppii ymmärtämään ja käyttämään nykytaiteen keinoja sekä harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- nykytaiteeseen tutustuminen
- taiteiden väliset projektit
- oman produktion toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

Soveltavat kurssit

6. Kuvataiteen lukiodiplomi (KU6)

Kurssilla suoritetaan kuvataiteen lukiodiplomi opetushallitukselta vuosittain annettujen tehtävien ja ohjeiden mukaan. Edellytyksenä osallistumiselle on neljän kuvataiteen pakollisen ja syventävän kurssin suoritus. Kurssi järjestetään toisessa jaksossa. Diplomi suoritetaan itsenäisesti ja valvotusti, ja siihen kuuluu kuvallinen ja kirjallinen osio.

7. Valokuva ja pimiö työskentely (KU7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet omaan valokuvailmaisuun niin, että hän osaa välittää havaintonsa muille valokuvan keinoin. Teknisen osaamisen lisäksi tavoitteena on kehittää opiskelijan näkemystä valokuvataiteen keinoista ja sen merkityksestä taiteen kentässä.

Keskeiset sisällöt

- valokuvauksen tekniikkaa
 - järjestelmäkameran toiminta
 - kuvan rakentamisen keinoja: rajaus, kuvakoot, sommittelu
 - filmin kehitys
 - pimiötyöskentely ja mustavalkoisen valokuvan vedostaminen
- valokuvien tulkinta ja analysointi

9. Piirustus ja maalaus (KU9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustua monipuolisesti piirustus- ja maalaustekniikoihin sekä oman kuvailmaisun pitkäjänteinen kehittyminen.

Keskeiset sisällöt

- oma kuvallinen työskentely monipuolisin materiaalein, esim. akvarelli, öljyväri, hiili, pastelliliidut
- aiheen kehittäminen ja teemallisuus kuvallisessa työskentelyssä
- luonnoskirjan käyttö

10. Taidegrafiikka (KU10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelija erilaisiin taidegraafiikan menetelmiin sekä keskeisiin suomalaisiin taidegraafikoihin, sekä harjaannuttaa opiskelijaa pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- grafiikan tekniikoita, esim. linografiikka, kuivaneulakaiverrus, monotypia, garborundum.
- vedosmerkinnät ja kehystäminen
- sarjallisuus
- kuvien tarkastelu ja arviointi

11. Keramiikka

Tutustutaan saven työstöominaisuuksiin ja perusrakentelutekniikoihin.

Harjoitellaan myös lasitustekniikoita.

16. Graafinen suunnittelu

Kurssilla harjoitellaan digikameran käyttöä, skannausta, Photoshop -ja Indesign-ohjelmien käyttöä.

Työskentelytapoina omien harjoitustöiden suunnittelu ja toteutus yksin ja ryhmissä

Aih kokonaisuudet kuvataiteessa

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

KU2

- ympäristön tarkastelu ja suunnittelu
- yhteisö- ja ympäristötaiteen merkitys
- maisema, rakennus, esine ja taideteos kulttuurihistoriallisena viestinä

KU3

- oman mediasuhteen kehittäminen ja analysointi

KU5

- nykyaiteen ajankohtaiset ilmiöt
- kulttuurien välinen vuorovaikutus
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

Hyvinvointi ja turvallisuus

KU1

- itseilmaisu kuvataiteen keinoin
- kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin merkityksen esiin nostaminen opiskelijan omassa elämässä ja yhteiskunnassa
- taide yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet

KU2

- ympäristön tarkastelu sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä

KU3

- kuvailmaisun vaikutuskeinot mediassa

KU4

- itsenäisen työskentelyn kehittäminen ja pohdiskelevan itsearvioinnin harjaantuminen

KU5

- taiteiden väliset projektit koulussa
- oman produktion tuottaminen

Kestävä kehitys

KU2

- suunnittelu ja muotoilu sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen kannalta

- arkkitehtuuri ja muotoilu talouselämän näkökulmasta

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

- tämä aihekokonaisuus on kuvataiteen opetuksen perusteissa niin, että se toteutuu läpi koko opetuksen kaikilla kursseilla

Teknologia ja yhteiskunta

KU2

- arkkitehtuuri ja muotoilu talouselämän näkökulmasta
- taideteos, esine, rakennus ja maisema materiaalisena viestinä

KU3

- oman mediasuhteen kehittäminen ja analysointi

Viestintä ja mediaosaaminen

KU3

- median kuvaaman maailman suhde kulttuuriin ja todellisuuteen
- kuvailmaisun vaikutusmuodot mediassa
- erilaisten tekniikoiden käyttö eri viestintäympäristöissä
- kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivut
- mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu
- elokuvan ja videon perinteinen ja uudistuva kuvakerronta

12.18 LIIKUNTA

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Se on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia sekä tuetaan heidän tasapainoista kehitystään. Liikunnan avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin.

Fyysisen kunnon harjoittamisen ja seurannan avulla opiskelijaa ohjataan ymmärtämään hyvän kunnon merkitys jaksamiselle ja työkyvylle. Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon vuodenaajat ja paikalliset olosuhteet. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojään eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä
- osaa työskennellä turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti, että ryhmässä

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus, asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijälähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

1. Taitoa ja kuntoa (LI 1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu ja tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesiliikunta
- yleisurheilu
- suunnistus

2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI 2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa taitojaan ja tietojaan
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta terveyttä edistävään liikuntaharrastukseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu ja tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta

Syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on opiskelijälähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssien sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

3. Virkisty liikunnasta (LI 3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja

elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta.

Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit tai jokin muu yhdessä toteutettava liikunta.

5. Kuntoliikunta (LI5)

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen.

Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

Soveltavat kurssit

6. Palloilukurssi (LI6)

Harrastetaan yhdessä valittuja uusia ja vanhoja joukkue-, maila- ja tarkkuuspelejä. Joissakin lajeissa opiskelijoille voi tulla kustannuksia 2-3 € /kerta.

7. Vanhat tanssit (LI7)

Vanhojen tanssien harjoittelu ja yhteisesiintymiset sekä teemaan liittyvää kulttuuri- ja tapakasvatusta.

8. Uudet lajit (LI8)

Tutustutaan harvinaisimpiin liikuntalajeihin toivomusten pohjalta. Joissakin lajeissa opiskelijoille tulee kustannuksia 2-4 € /kerta. Ryhmäkoko on maksimissaan n. 25. Mahdollinen valinta tapahtuu ilmoittautumisjärjestyksessä.

9. Liikunnan lukiodiplomikurssi (LI9)

Liikunnan lukiodiplomin suorittaminen on osoitus opiskelijan liikunnallisista kyvyistä. Lukiodiplomin suorittamisen yhteydessä opiskelija antaa näytön omasta liikunnallisesta erityisosaamisestaan.

Diplomin suorittamisen ehtona on, että opiskelija on suorittanut vähintään neljä (diplomikurssi viidentenä) liikunnan kurssia. Kurssin aikana opiskelija antaa näytöt liikuntakykyisyydestään ja erityisosaamisestaan valitsemassaan lajissa. Opiskelija tekee valitsemaansa erityisosaamisalueeseen läheisesti liittyvän tutkielman. yhtenä arviointikohteena ovat myös opiskelijan yhteistyötaidot. Diplomisuoritusta täydentää opiskelijan laatima portfolio, jossa hän arvioi liikuntaan liittyviä oppimisprosessejaan. Diplomista on etua haettaessa yliopistoon (JKL liikuntatiede 2p.) Liikunnan lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Liikunnan lukiodiplomi arvioidaan Opetushallituksen suositteleman ohjeen mukaan arvosanoin 1-5. Kurssi suoritetaan kolmantena lukiovuotena

12. Liikunnasta ammatiksi (LI12)

Opiskelija harjoittelee liikunnan ohjaamisen perusteita, voi osallistua/tutustua harjoitusmielessä erilaisiin liikunnallisiin työtehtäviin. Kurssilla tutustutaan myös liikunta-alan ammatteihin, perehdytään liikuntatapahtumien järjestämiseen ja suomalaiseen urheilujärjestö- ja seuratoimintaan.

ARVIOINTI

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, vastuullisuus, asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky. Kurssit 1-5, 6 ja 8 arvioidaan numerolla 1-10. Kurssit 7,9 ja 12 arvioidaan suoritusmerkinnällä.

SUORITUSJÄRJESTYS

Yleensä numerojärjestys. Kurssi 7 on tarkoitettu 2.vuosikurssin opiskelijoille. Soveltavissa kursseissa suoritusjärjestys on vapaa.

URHEILULINJA

Pakolliset kurssit

1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu ja tanssi eri muodoissaan

2. Liikutaan yhdessä ja erikseen (LI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa taitojaan ja tietojaan
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta terveyttä edistävään liikuntaharrastukseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihahuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu ja tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta

Syventävät kurssit

3. Vanhat tanssit (LI7)

Vanhojen tanssien harjoittelu ja yhteisesiintymiset sekä teemaan liittyvää kulttuuri- ja tapakasvatusta.

Soveltavat kurssit

4. Valmennusoppi (URL1)

Yleiseen ja lajikohtaiseen valmennusoppiin tutustuminen. Keskeisimpinä sisältöinä fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen ja seuranta sekä valmennus.

5. Lihashuolto (URL2)

Lihashuoltomenetelmiin tutustuminen, pääpaino omakohtaisessa lihashuollossa (esim. eri venyttelymetodit).

6. Psykkinen valmennus (URL3)

Kurssilla perehdytään psykkineseen valmennukseen. Kurssilla tehdään erilaisia harjoituksia, joista keskeisimpiä ovat erilaiset rentoutumisharjoitukset.

7. – 20. Lajikurssit (URL7-20)

Valmennussuunnitelman mukaista ohjattua ja/tai itsenäistä oman lajin harjoittelua. Jokaisella urheilulinjalaisella on lajikohtainen valmennussuunnitelmansa, jota näiden kurssien aikana toteutetaan. Lajikurssit ovat kouluun valittujen urheilijoiden oman lajin harjoituksia, jotka täydentävät heidän valmentautumistaan. Osa urheilijoista osallistuu kouluvalmentajien ryhmiin ja osa tekee itsenäistä ohjelmaa, jonka heidän henk.koht. valmentajansa on laatinut. Näitä ns. aamuharjoituksia on kolme kertaa viikossa. Lajikursseja voi suorittaa neljä jokaista lukuvuotta kohden.

12.19 OPINTO-OHJAUS

Opinto-ohjauksen keskeinen tehtävä on tukea opiskelijan lukioaikaista kasvua ja kehitystä, opiskelua ja oppimista sekä antaa sellaiset tiedot ja taidot, joita hän tarvitsee ammatinvalintaa ja jatko-opiskelua varten. Opinto-ohjauksen pakollinen kurssi on hajautettu koko lukion kestäväksi jatkumoksi. Valinnaiskurssilla syvennetään pakollisen kurssin sisältöjä ja huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset tarpeet. Ohjaustoiminta muodostaa kokonaisuuden, johon osallistuvat kaikki koulussa toimivat henkilöt. Ohjausta annetaan luokkamuotoisesti, pienryhmissä sekä henkilökohtaisena ohjauksena.

Ryhmänohjaajilla on merkittävä rooli koulun ohjaustoiminnassa. He seuraavat omien opiskelijoidensa opintojen etenemistä ja hyvinvointia sekä ryhmässä että henkilökohtaisesti. Yhdessä oppilashuollon kanssa selvitetään opiskelijoiden opiskeluun liittyviä pulmatilanteita sekä erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tilanteita.

Tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelijasta kasvaa itsenäinen ja vastuullinen nuori, joka pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opinto-ohjelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia ja kääntymään oikeiden tahojen puoleen tarvitessaan apua. Tavoitteena on tukea

ja ohjata opiskelijaa opiskelemaan täysipainoisesti, oppia kehittämään oppimisen taitoja, yksilöllisiä oppimistapoja ja löytämään vahvuudet opiskelijana. Opiskelijan tulisi myös opintojen edetessä jatkuvasti huomioida omat jatko-opintosuunnitelmat ja tehdä lukiossa valintoja tarkoituksenmukaisesti omat edellytykset ja mahdollisuudet realistisesti huomioiden.

Opettajan ja ohjaajan antaman tiedon ja tuen lisäksi opiskelijaa ohjataan hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia. Muun muassa koulun kotisivut linkkeineen ja opettajien verkkokurssit ohjaavat hallitusti verkossa olevan tiedon pariin. Myös koulun oma kirjasto ja maakuntakirjasto palvelevat tiedonhakua ja käyttöä opetus- ja ohjaustiedon osalta. Jatko-opintoihin tutustutaan sekä itsenäisesti että ohjaajan johdolla opinto-oppaiden ja verkkomateriaalin pohjalta. Tavoitteena on, että opiskelija oppii itsenäisesti käyttämään tarjolla olevaa materiaalia lukio-opiskelun ja jatko-opintoihin valmistautumisen tukena ja että hän saa sekä fyysiset että psyykkiset valmiudet siirtyä jatko-opintoihin viipymättä.

Niin opinto-ohjaaja kuin kaikki aineenopettajat omien oppiaineiden sekä yhteistyökurssien osalta tutustuttavat opiskelijoita työ- ja elinkeinoelämään sekä yrittäjyyteen. Kansainvälisyys ja opiskelu ulkomailla tulevat sisältöinä esiin niin opinto-ohjauksessa kuin muidenkin oppiaineiden kursseissa, erityisesti kielten opetuksessa. Käytännössä niitä toteutetaan esimerkiksi erilaisten vaihto-ohjelmien, syntyperäisten opettajien, matkojen, esittelijöiden ja virtuaalisen materiaalin myötä.

Pakollinen kurssi

1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen, suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen tarvittavat keskeiset tiedot ja taidot. Tärkeää on myös opiskelijan ryhmäyttäminen oman ryhmän ja koko kouluyhteisön jäseneksi. Kurssilla käydään läpi ohjaukseen liittyvät kaikille opiskelijoille yhteiset asiat eri luokka-asteilla. Myös yhteiset tutustumiskäynnit, työelämään tutustuminen ja vierailut sisältyvät kurssiin.

Sisällöt:

- Opintojen rakentuminen ja omien opiskelutaitojen kehittäminen.
- Oppilaan itsetuntemuksen ja minäkäsityksen lisääminen.
- Omien toimintamallien ja vahvuuksien tunnistaminen.
- Ryhmäytyminen ja sosiaalisten taitojen harjoittelu.
- Tiedonhaun harjoittelua
- Koulutusjärjestelmään tutustuminen
- Työelämä tietous
- Ylioppilastutkintojärjestelmä ja kirjoituksiin valmistautuminen, hajautus.
- Ainevalinnat ja niiden merkitys jatko-opintoihin.
- Ammatillinen suuntautuminen ja jatko-opintojen pohtiminen
- Yhteistyö ja muut opiskelumahdollisuudet lukiotutkinnon rinnalla.

Toteutus

- Luokkatunnit (puoli kurssia I luokalla 1. jaksossa, puoli kurssia II luokalla 4. jaksossa ja loput III luokalla hajautetusti.
- Yhteinen tervetuliaistilaisuus I luokkalaisille.
- Tutustumiskäynnit: ammattikorkeakoulu, yliopisto, jatko-opintomessut (Studia), työvoimatoimisto.
- opo-passi, opiskelijat keräävät merkintöjä eri alojen asiantuntijoilta ja opiskelijoilta koko lukio-opiskelun ajan.

- Pienryhmäohjaus
- Henkilökohtainen ohjaus

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Syventävä kurssi

2. Opiskelu, työelämä ja ammatinvalinta (OP2)

Tavoitteet

Tavoitteena on syventää opiskelijan itsetuntemusta - vahvuuksia ja heikkouksia, arvojen tiedostamista ja soveltuvuutta eri ammatteihin. Tavoitteena on myös syventää tietämystä eri koulutusaloista ja niiden tarjonnasta, valintakriteereistä sekä työelämästä ja ammateista. Kohteet valitaan opiskelijaryhmän kiinnostuksen mukaan vuosittain.

Sisällöt

- Tutustutaan eri koulutusaloihin, työelämään (työllisyys, palkkaus, edunvalvonta) ja ammatteihin
- Kehitetään itsetuntemusta, opiskelutaitoja ja työnhakuvalmiuksia

Toteutus

- Erilaisten itsetuntemus-, ammatinvalinta-, kyky-, oppimistyyli- ym. testien tekeminen kirjallisesti ja tietokoneella.
- Urasuunnittelu ja työhakemuksen tekeminen
- Vierailukäynnit lähialueen yrityksiin (esim. Valio, Yhtyneet paperitehtaat, Cumulus) ja työvoimatoimistoon (ammatinvalintapsykologi).
- Vierailijat koululla (eri ammattien edustajat, opiskelijat, järjestöjen edustajat)

Arviointi

- Opiskelijat tekevät kurssin aikana portfolion
- Arvioidaan suoritusmerkinnällä

Soveltava kurssi

3. Tutor-kurssi (OP3)

Tavoitteet

Tavoitteena on luoda järjestelmä, joka tukee uusien opiskelijoiden sopeutumista kouluun ja lisää yleistä kouluviihtyvyyttä. Opiskelijatutorit toimivat moniulotteisesti koulun edustajina sekä opettajiin, rehtoriin, että nykyisten ja tulevien opiskelijoiden suuntaan ja näin he voivat tuoda esiin opiskelijanäkökulmaa ja vaikuttaa omalta osaltaan koulun toimintaan. Tavoitteena on myös kouluttaa tutoreiden valmiuksia toimia vaativissa vuorovaikutus, esiintymis- ja markkinointitilanteissa.

Sisällöt

- Oppisisältöjen valintaan ja opiskelutekniikkaan liittyvä ohjaaminen; lukio-opiskelun kokonaisuus ja jatko-opintojen merkitys lukio-opintoihin.
- Tutorina toimiminen; vuorovaikutustaitojen ja esiintymistaitojen harjoittelu, opastaminen, neuvominen, informointi, ymmärtävä auttaminen ja markkinointi.
- Erilaisten tilaisuuksien ja juhlien ideointi ja järjestäminen.
- Koulun kehittämiseen liittyvä toiminta.

Toteutus

- Kurssi toteutetaan hajautetusti; I luokan keväällä valitaan uudet tutorit. Koulukohtainen koulutus annetaan 4.-5. jakson aikana, yhteinen II asteen koulutuspäivä on toukokuussa. Tutoritoiminta jatkuu koko lukuvuoden ajan sisältäen myös kesätöitä ja päättyy keväällä uusien tutoreiden valintaan ja lukioiden yhteiseen palauteseminaariin.
- Oppitunteja, yhteisiä koulutuspäiviä, säännöllisiä kokouksia.
- Tutorit pitävät opiskelijoille ohjaajan mukana oppitunteja, haastattelevat uudet opiskelijat, ovat mukana ideoimassa ja toteuttamassa erilaisia juhlia ja teemapäiviä, vanhempainiltoja, auttavat opiskelijavalinnoissa, tekevät markkinointivideon, ovat mukana perusasteen päättöluokkien lukioesittelyissä jne.

Arviointi

- Arvioidaan suoritusmerkinnällä.
- Annetaan erillinen todistus päättötodistuksen liitteeksi.

Aih kokonaisuudet ohjausjärjestelmässä

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Ohjauksessa tutustutaan eri ammattialoihin, esimerkkeinä ovat mm. yrittäjät. Aktiivinen kansalainen on perillä suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja osaa hakea siitä tietoa sekä ohjaajan avustuksella että itsenäisesti. Ohjaustunneilla käy eri työelämän edustajat että yhdistysten edustajat kertomassa aloistaan. Myös oppitunneilla tehdään yhteistyötä yhteiskunnan muiden elimien kanssa.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Ohjaustunneilla käsitellään mm. itsetuntemusta ja minäkäsitystä. Oppitunneilla, pienryhmissä sekä henkilökohtaisessa ohjauksessa keskustellaan erilaisista vaihtoehdoista sekä yleisellä että henkilökohtaisella tasolla. Henkilökohtaisia asioita voidaan käsitellä myös pienryhmissä. Ohjauksessa korostetaan jokaisen opiskelijan vastuuta omista opinnoistaan sekä yhteisestä hyvinvoinnista ja viihtyvyydestä koulussa. Opiskelijoille tiedotetaan opiskelijan hyvinvointiin ja terveyteen liittyvistä palveluista ohjaustunneilla, ryhmäohjauksessa sekä opinto-oppaassa. Opiskelijoita pyritään valmentamaan tulevaisuuden opiskelu- ja työelämään. Omatoiminen tiedonhankinta ja -hallinta auttaa sopeutumaan tulevaisuuden epävarmuustekijöihin.

Kestävä kehitys

Opinto-ohjauksessa korostetaan arvojen merkitystä ammatinvalinnassa. Ohjaustunneilla tutustutaan kestävän kehityksen periaatteita toteuttaviin yrityksiin.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Koulumme perinteet ovat osa suomalaista kulttuuriperinnettä ja niitä korostetaan henkisenä kulttuuripääomana. Hyviä tapoja käsitellään ohjaustunneilla pääasiassa ensimmäisellä luokka-asteella. Oppilaille annetaan perustietolähteet hakeutumisesta opiskelemaan ulkomaille. Koulussa esitellään vaihto-oppilasasioita ja opiskelijavaihtoa sekä ohjauksessa että muilla tunneilla. Henkilökohtaisessa ohjauksessa tietoja syvennetään. Koulumme traditioihin kuuluu opinto-ohjaajan ja tutoreiden järjestämä tervetuliaistilaisuus uusille I luokkalaisille.

Teknologia ja yhteiskunta

Ohjauksessa tutustutaan erilaisiin ammatteihin ja pyritään ymmärtämään teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä teknologisten vaihtoehtojen merkitystä työn sisältöihin ja työllistymiseen. Arvioidaan teknologian vaikutusta elämäntapaan ja ammatteihin sekä tutustutaan paikallisiin yrittäjiin ja tuotantoelämään.

Viestintä- ja mediaosaaminen

Ohjaustunneilla sekä henkilökohtaisessa ohjauksessa että opiskelijan itsenäisessä tiedonhankinnassa harjoitellaan viestintä- ja mediankäyttötaitoja. Tietotekniikkaa (internet) ja kirjaston palveluja käytetään tiedon hankinnassa. Tekniikkaa apuna käyttäen tuotetaan erilaista materiaalia omien jatko-opintosuunnitelmien työstämisessä. Ohjauksessa tutustutaan viestintä- ja mediatuotantoalaan.

12.20 TIETOTEKNIikka

Soveltavat kurssit 1-4

Tavoitteet

Oppia nyky-yhteiskunnassa tarvittavat perustiedot tietojenkäsittelyn eri osa-alueista, kuten tekstinkäsittely, taulukkolaskenta ja Internet. Opiskelija voi käyttää tietotekniikan tuomia etuja muissa opinnoissaan, esimerkiksi tiedonhaun ja harjoitustöiden tekemisessä, mutta pohja monipuolisemmalle käytölle olisi myös olemassa.

Sisällöt

1. Peruskurssi 1

Kurssilla käydään läpi tekstinkäsittely, taulukkolaskenta ja tiedostojen hallinta. Pikainen tutustuminen Internettiin. Tehdään projektityö eri työvälineitä käyttäen.

2. Peruskurssi 2

Kurssilla käydään läpi tietokannat, grafiikkaa ja Internet. Tehdään kotisivuja HTML-kielillä.

3. Ohjelmointikurssi

Ohjelmoinnin perusteet C++-kielillä.

4. Java-kurssi

Ohjelmointia Java-ohjelmointikielillä. Kurssilaisilta edellytetään perustaitoja ohjelmoinnista (if- ja while-rakenteet)

Arviointi

Kurssit 1-3 arvostellaan kokeen, tuntityöskentelyn ja työprojektien mukaan numeroasteikolla 4-10. Kurssi 4 arvostellaan suoritusmerkinnällä.

Suoritusjärjestys

Vapaavalintainen kuitenkin siten, että jos ei osaa käyttää yhtään tietokonetta on aloitettava kurssilta 1.

Aihekokonaisuudet tietotekniikan opetuksessa

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys:

Oppilas saa valmiuksia nykyajan tietoyhteiskunnan vaatimuksiin. Oppilas pystyy aktiivisesti vaikuttamaan ympäristöönsä tietotekniikan keinoja hyödyntäen. Tietotekniikassa saavutetut taidot ovat välttämättömiä yritysmaailmassa.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Oppilas oppii turvaamaan oman intimitteettisuojansa Internetissä.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Oppilas ymmärtää tietotekniikan merkityksen osana nykyistä kulttuuria. Ymmärtää tietotekniikan merkityksen kulttuurien vaihdon välineenä.

Teknologia ja yhteiskunta

Oppilas saa hyvät valmiudet hyödyntää nykyteknologiaa.

Viestintä ja mediaosaaminen

Oppilas oppii tietotekniset viestintä ja mediataidot. Oppilas osaa kriittisesti tarkastella hankkimaansa tietoa.

12.21 TEATTERITAIDE

Teatteri on taideaine, jossa opiskelija saa kokonaisvaltaisen kosketuksen draamalliseen ilmaisuun ja oppii teatterin peruselementit. Opiskelija oppii draamallisen kommunikoinnin taitoja : teatterin tekemistä, esittämistä, draaman tulkitsemista, vastaanottamista ja arvioimista. Opintoissa tutustutaan teatterin kenttään yleisesti ja tarkemmin sen muutama alalajiin. Päämääränä on auttaa opiskelijaa ymmärtämään teatteria kokemusten, elämysten ja tiedon avulla. Omien kokemusten ja elämysten pohjalta opiskelija oppii rakentamaan fiktiota ja kehittämään roolia.

Tavoitteena on, että opiskelija osaa jäsentää ympäröivää todellisuutta paremmin, löytää keinoja itsensä ymmärtämiseen ja siten vahvistaa itsetuntoaan sekä kehittää kykyjään hallita omaa elämäänsä. Teatteritaiteessa kysymykset arvoista, moraalista ja eettisestä päätöksenteosta ovat keskeisiä.

Opiskelun tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu taiteelliseen ajatteluun ja toimintaan, mielikuvituksen käyttöön, tunteiden ilmaisuun sekä valintojen ja päätöksen tekoon. Päämääränä on, että toimiminen ryhmässä ja pitkäjänteinen opiskelu kehittävät opiskelijan empatia- ja eläytymiskykyä sekä vuorovaikutustaitoja, jotka tukevat heitä muiden oppiaineiden tunneilla ja tulevassa työelämässä. Lisäksi opiskelijoita rohkaistaan löytämään erilaisia mahdollisuuksia yhdistellä eri taiteenaloja.

Soveltavat kurssit

Teatteritaide sisältää kolme valtakunnallista pohjakurssia sekä mahdollisuuden suorittaa neljäntenä kurssina Draaman ja teatterin lukiodiplomin.

1. Draamallisen ilmaisun keinot

Kurssin tavoitteena on tutkia toiminnallisesti ja prosessinomaisesti, mitä teatteritaiteen perusteet ovat.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii:

- tunnistamaan omia ilmaisunvalmiuksiaan ja rohkaistuu käyttämään niitä
- vuorovaikutustaitoja ja harjaantuu toimimaan ryhmässä
- arvioimaan omaa ilmaisuaan
- analysoimaan draamallista ilmaisua ja teatteria
- käyttämään teatterin keskeistä sanastoa.

Keskeiset sisällöt

Toiminnallisen teatteri-ilmaisun perustaidot:

- keskittyminen
- kontaktissa toimiminen
- roolin ottaminen, siinä pysyminen ja sen kehittäminen
- mielikuvien käyttäminen ilmaisun välineenä
- omien ilmaisullisen työskentelyn arvioiminen ja palautteen antaminen kokemastaan
- rytmin, tilan ja liikkeen merkityksen tutkiminen teatteri-ilmaisussa
- teatterikäynti ja muiden tekemän teatteriesityksen analysoiminen
- teatterin keskeisen sanaston käyttäminen

2. Ideasta muotoon

Opiskelija syventää jo aikaisemmin opittuja taitojaan, ja hänen tietonsa jossakin tai joissain teatterin osa-alueissa kehittyä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää teatterin peruselementtien merkityksen
- oppii tekemään osallistuvaa ja /tai esittävää teatteria
- osaa sijoittaa näkemänsä ja kokemansa teatteritraditioon
- oppii arvioimaan sekä omaa että muiden draamallista työskentelyä.

Keskeiset sisällöt

- teatteri-ilmaisullisten taitojen syventäminen
- jonkin aiheen työstäminen teatterin muotoon yksin tai ryhmässä
- teatteritaiteen lajeihin ja kenttään tutustuminen sekä harjoitusten että draamakirjallisuuden avulla
- oman ja toisten draamallisen työskentelyn arvioiminen
- fiktion rakentaminen draamalliseen muotoon

3. Teatterin lukiodiplomi

Kurssilla suoritetaan draaman ja teatterin lukiodiplomi. Diplomikurssin aikana valmistetaan esitys (yksin tai ryhmässä) draaman ja teatterin keinoja käyttäen. Osallistumisen edellytyksenä on vähintään kaksi aikaisemmin suoritettua ilmaisutaidon kurssia.

12.22 MUUALLA SUORITETUT KURSSIT

Opiskelijat voivat hyväksi lukea vapaasti valittaviin lukio-opintoihin seuraavia opintoja: kaikki toisella asteella suoritettut ammatilliset kurssit, yliopistokurssit, henkilö- tai kuorma-auton ajokortti, oppilaskuntatyö, isoiskoulutus, ulkomailla suoritettuja opintoja, vaihtuvia lukioiden valinnaiskursseja, musiikkiopiston kursseja vuosittaisen sopimuksen mukaan, kansalaisopiston tms. kursseja ja muita harrastekursseja rehtorin etukäteispäätöksen mukaan.

12.23 TEKNINEN KÄSITYÖ

1. Tekninen työ 1

Kurssi soveltuu lukiolaisille, jotka ovat saaneet yläasteella mahdollisimman kattavan koulutuksen työstökoneiden käyttöön; opiskelijan on osattava koneiden käytön ja itsenäisen työskentelyn perusteet. Kurssilla tehdään kurssityö, joka suunnitellaan ja valmistetaan itsenäisesti. Työ voi olla joko puu- tai metallityö. Kurssityön täytyy olla konkreettinen; se voi olla harrastusväline, huonekalu tai muu tarve-esine. Työstä kirjoitetaan raportti. Materiaalimaksu 20 €.

2. Tekninen työ 2

Sama kuin kurssissa 1.

ARVIOINTI

Kursseista annetaan suorituserkintä

12.24 POIKKITIETEELLINEN KURSSI

Mikä on ihminen?

Viiden oppiaineen yhteiskurssi (filosofia, uskonto, psykologia, historia ja kuvataide). Kurssilla käsitellään ihmisen ongelmaa monesta eri näkökulmasta. Kurssi sisältää myös käytännön harjoituksia. Kurssi toteutetaan hajautetusti useammassa kuin yhdessä jaksossa.

LIITTEET

Liite 1 LYSEON LUKION TURVALLISUUSUUNNITELMA

Liite 2 TASA-ARVOSUUNNITELMA

Liite 3 RYHMÄNOHJAAJANKANSIO

